

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1148/2024/37.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Gimesi Ágnes, a tanács elnöke

Dr. Kardos Andrea, előadó bíró

Dr. Domonyai Alexa, bíró

Dr. Schmidt Péter, bíró

Dr. Tuba István Krisztián, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2025. július 8.

Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): terhelt11 és társai (Terhelt3 IV. rendű,

Terhelt9 V. rendű,

Terhelt6 VI. rendű,

Terhelt4 X. rendű,

Terhelt10 XIII. rendű,

Terhelt2 XIV. rendű,

Terhelt1 XXIII. rendű,

Terhelt7 XXVII. rendű,

Terhelt5 XXXII. rendű,

Terhelt8 XXXVII. rendű)

Elsőfok: Szegedi Törvényszék, 7.B.592/2010/2879., ítélet, tárgyalás,
2022. március 7.

Másodfok: Szegedi Ítéltábla, Bf.I.498/2023/99., ítélet, nyilvános ülés,

2024. május 24.

Az indítvány előterjesztője: a IV. rendű terhelt védője, az V. rendű terhelt, a VI. rendű terhelt védője, a X. rendű terhelt védője, a XIII. rendű terhelt, a XIV. rendű terhelt, a XXIII. rendű terhelt, a XXVII. rendű terhelt, a XXXII. rendű terhelt védője és a XXXVII. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a IV., V., VI., X., XIII., XIV., XXIII., XXVII., XXXII. és XXXVII. rendű terheltek javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmények miatt terhelt11 és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben Terhelt3 IV. rendű terhelt védője, Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt6 VI. rendű terhelt védője, Terhelt4 X. rendű terhelt védője, Terhelt10 XIII. rendű terhelt, Terhelt2 XIV. rendű terhelt, Terhelt1 XXIII. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője és Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálva a Szegedi Törvényszék 7.B.592/2010/2879. számú és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.498/2023/99. számú ítéletét

Terhelt3 IV. rendű terhelt, Terhelt6 VI. rendű terhelt, Terhelt4 X. rendű terhelt és Terhelt5 XXXII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja; míg

Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt10 XIII. rendű terhelt, Terhelt2 XIV. rendű terhelt, Terhelt1 XXIII. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt és Terhelt8 XXXVII. védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elutasítja.

A Kúria kötelezi Terhelt10 XIII. rendű terheltet a felülvizsgálati eljárásban felmerült 7.000 (hétezer) forint büntügyi költség megfizetésére az államnak.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítványok előterjesztői, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Szegedi Törvényszék a 2022. március 7. napján kihirdetett 7.B.592/2010/2879. számú ítéletével

- a 2008. február 19. napjától 2008. november 6. napjáig előzetes fogvatartásban volt, 2008. november 7. napjától 2011. június 16. napjáig lakhelyelhagyási tilalom hatálya alatt állt Terhelt3 IV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 50 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 42 esetben (6) bekezdés b) pont, 6 esetben (7) bekezdés b) pont, 2 esetben (5) bekezdés b) pont], lőfegyverrel, lőszerrel visszaélés büntettségében [korábbi Btk. 263/A. § (1) bekezdés a) pont] és robbanóanyaggal visszaélés büntettségében [korábbi Btk. 263. § (1) bekezdés]. Ezért IV. rendű terheltet – mint bünszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 4 év 6 hónap börtönre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy IV. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. A IV. rendű terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt a vele szemben kiszabott szabadságvesztésbe beszámította.

- Terhelt9 V. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 42 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 13 esetben (6) bekezdés b) pont, 29 esetben (7) bekezdés b) pont]. Ezért V. rendű terheltet – mint bünszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 3 év 6 hónap börtönre, 4 év közügyektől eltiltásra és 4 év gazdasági társaság vezetői tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy V. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

- A 2008. november 18. napjától 2010. január 18. napjáig előzetes fogvatartásban volt Terhelt6 VI. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 30 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 13 esetben (6) bekezdés b) pont, 17 esetben (7) bekezdés b) pont]. Ezért VI. rendű terheltet – mint bünszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 3 év börtönre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá vele szemben 10.000.000 forint erejéig vagyonekobzást rendelt el. Megállapította, hogy VI. rendű terhelt a kiszabott szabadságvesztésből feltételes szabadságra nem bocsátható. A VI. rendű terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt a vele szemben kiszabott szabadságvesztésbe beszámította.

- Terhelt4 X. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 47 rendbeli – 46 esetben bűnsegédként elkövetett – csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 6 esetben (7) bekezdés b) pont, 2 esetben (5) bekezdés b) pont, 39 esetben (6) bekezdés b) pont] Ezért X. rendű terheltet – mint bünszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 3 év 6 hónap börtönre, 4 év közügyektől eltiltásra és 4 év gazdasági társaság vezetői tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy X. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

- A 2008. július 9. napjától 2008. október 18. napjáig előzetes fogvatartásban volt Terhelt10 XIII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 21 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 5 esetben (7) bekezdés b) pont, 16 esetben (6) bekezdés b) pont]. Ezért XIII. rendű terheltet – mint bünszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 2 év 6 hónap börtönre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy XIII. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. A XIII. rendű terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt a vele szemben kiszabott szabadságvesztésbe beszámította.

- Terhelt2 XIV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 7 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 6 esetben (6) bekezdés b) pont, 1 esetben (7) bekezdés b) pont]. Ezért XIV. rendű terheltet – mint bünszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 2 év börtönre, 2 év közügyektől eltiltásra és 2 év gazdasági társaság vezetői tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte, továbbá vele szemben 5.000.000

forint erejéig, vagyoneklobzást rendelt el. Megállapította, hogy XIV. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

- Terhelt1 XXIII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 40 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 6 esetben (7) bekezdés b) pont, 34 esetben (6) bekezdés b) pont]. Ezért XXIII. rendű terheltet – mint bűnszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 3 év börtönre, 3 év közügyektől eltiltásra és 3 év gazdasági társaság vezetői tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy XXIII. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

– A 2009. május 6. napjától 2009. július 16. napjáig előzetes fogvatartásban volt Terhelt7 XXVII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 41 rendbeli – 36 esetben bűnsegédként, 5 esetben társtettesként elkövetett – csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 21 esetben (6) bekezdés b) pont, 20 esetben (7) bekezdés b) pont]. Ezért XXVII. rendű terheltet – mint bűnszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 3 év 6 hónap börtönre, 4 év közügyektől eltiltásra és 4 év gazdasági társaság vezetői tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy XXVII. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. A XXVII. rendű terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt a vele szemben kiszabott szabadságvesztésbe beszámította.

- Terhelt5 XXXII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 8 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, 7 esetben (5) bekezdés b) pont, 1 esetben (6) bekezdés b) pont]. Ezért XXXII. rendű terheltet halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztésre és 2 év gazdasági társaság vezetői tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte, továbbá vele szemben 74.379.000 forint erejéig vagyoneklobzást rendelt el. A kiszabott szabadságvesztés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette, azzal, hogy azt – a végrehajtása utólagos elrendelése esetén – börtönben rendelte végrehajtani. Megállapította, hogy XXXII. rendű terhelt a vele szemben kiszabott szabadságvesztésből – annak végrehajtása elrendelése esetén – legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

- Terhelt8 XXXVII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 8 rendbeli csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 2 esetben (6) bekezdés b) pont, 6 esetben (7) bekezdés b) pont]. Ezért XXXVII. rendű terheltet – mint bűnszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 2 év börtönre, 2 év közügyektől eltiltásra és 2 év gazdasági társaság vezetői tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy XXXVII. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

Továbbá a törvényszék Terhelt3 IV. rendű terhelt érdekében letett és a Szegedi Törvényszék Gazdasági Hivatalánál OL00003/2008. szám alatt kezelt 8.000.000 forint óvadékot kiadta egyéb érdekelt⁸⁷ letevőknek. A Szegedi Járásbíróság 6.Bny.214/2008/2. számú végzésével IV. rendű terhelt a teljes vagyonának a 2004. december 1. napja után szerzett részére összesen 9.737.952.680 forint erejéig, továbbá az cég1, az cég2 és az cég3 gazdasági társaságok teljes vagyonára, valamint a Csongrád Megyei Bíróság 3.B.592/2010/131-III. számú végzésével a XXVII. rendű terhelt haszonélvezeti jogával terheltén egyéb érdekelt¹⁵ vagyoni érdekelt tulajdonát képező helyrajzi szám1 helyrajzi számon bejegyzett, természetben a cím2423 szám alatt található ingatlan 1/1 tulajdon illetőségére 2.563.206.707 forint erejéig vagyoneklobzás biztosítására elrendelt zár alá vételt feloldotta. Ugyanakkor a Szegedi Járásbíróság 18.Bny.93/2009/2. számú végzésével a VI. rendű terhelttel szemben a tulajdonát képező cég4 gazdasági társaságban meglévő üzletrészére, továbbá teljes vagyona 2003. január 1. napja után szerzett részére 942.419.143 forint erejéig vagyoneklobzás biztosítására elrendelt zár alá vételt 10.000.000 forint erejéig fenntartotta. Rendelkezett továbbá a lefoglalt dolgokról és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések alapján eljáró Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2024. május 24. napján kihirdetett Bf.I.498/2023/99. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet Terhelt3 IV. rendű, Terhelt9 V. rendű, Terhelt6 VI. rendű, Terhelt4 X. rendű, Terhelt10 XIII. rendű, Terhelt2 XIV. rendű, Terhelt1 XXIII. rendű, Terhelt7 XXVII. rendű, Terhelt5 XXXII. rendű, és Terhelt8 XXXVII. rendű terheltekre vonatkozóan is megváltoztatta:

- Terhelt3 IV. rendű terhelttel szemben 35.151.000 forintba vagyonekbebecsét rendel el;
- Terhelt4 X. rendű terhelte bűncselekményeit 1 rendbeli csalás bűntettének [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont] és 47 rendbeli bűnszegédként elkövetett csalás bűntettének [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 6 esetben (7) bekezdés b) pont, 2 esetben (5) bekezdés b) pont, 39 esetben (6) bekezdés b) pont],
- Terhelt7 XXVII. rendű terhelte bűncselekményeit 5 rendbeli társtettesként elkövetett csalás bűntettének [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 2 esetben (6) bekezdés b) pont, 3 esetben (7) bekezdés b) pont] és 36 rendbeli bűnszegédként elkövetett csalás bűntettének [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 19 esetben (6) bekezdés b) pont, 17 esetben (7) bekezdés b) pont],
- Terhelt5 XXXII. rendű terhelte bűncselekményeit 8 rendbeli bűnszegédként elkövetett csalás bűntettének [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 7 esetben (6) bekezdés b) pont, 1 esetben (7) bekezdés b) pont] minősítette, a XXXII. rendű terhelte esetében a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést mellőzte, őt 2 év közügyektől eltiltásra is ítélte, vele szemben a büntetést mint bűnszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak és megállapította, hogy XXXII. rendű terhelte feltételes szabadságra nem bocsátható;
- mellőzte a Terhelt3 IV. rendű terhelte érdekében letett 8.000.000 forint óvadékra vonatkozó rendelkezést;
- a lefoglalás megszüntetésével érintett a Szegedi Törvényszék Gazdasági Hivatalánál BL00080/2010. letéti számon kezelt 234.000 forintot Terhelt3 IV. rendű, míg a BL00082/2010. letéti számon kezelt 183.000 forintot Terhelt7 XXVII. rendű terhelteknek kiadni rendelte azzal, hogy a pénzüsszegeket az ezen terheltekkel szemben megállapított bűnügyi költség biztosítására, míg a IV. rendű terhelte esetében a vele szemben elrendelt vagyonekbebecs biztosítására is visszatartotta; a Bjk.II.17/2010/86. tételszám alatt nyilvántartott és a cím2424 szám alatt helybenhagyólag lefoglalt olajfestményt a Terhelt3 IV. rendű terhelttel szemben elrendelt vagyonekbebecs biztosítására is visszatartotta. A IV. rendű, V. rendű, VI. rendű, X. rendű, XIII. rendű, XIV. rendű, XXIII. rendű, XXVII. rendű, XXXII. rendű és XXXVII. rendű terheltekre is kiterjedően helyesbítette a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezést. A magánfél által bejelentett polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.

Egyebekben e terheltek tekintetében a Szegedi Törvényszék ítéletet helybenhagyta azzal, hogy a Terhelt3 IV. rendű terhelte által elkövetett közbiztonság elleni bűncselekmény jogszabályi alapja a korábbi Btk. 263/A. § (1) bekezdés a) pont 3. fordulata és a korábbi Btk. 263. § (1) bekezdés 3. fordulata; a nyomozás során a zár alá vétel tárgyában rendelkező határozatokat a Szegedi Városi Bíróság hozta meg; továbbá a cím2423 szám alatt található ingatlan 1/1 tulajdoni illetőségére a zár alá vételt a Csongrád Megyei Bíróság a 3.B.592/2010/131-II. számú végzésével rendelte el.

[3] II. A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen Terhelt3 IV. rendű terhelte védője, Terhelt9 V. rendű terhelte, Terhelt6 VI. rendű terhelte védője, Terhelt4 X. rendű terhelte védője, Terhelt10 XIII. rendű terhelte, Terhelt2 XIV. rendű terhelte, Terhelt1

XXIII. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védője, valamint Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[4] 1. Terhelt3 IV. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványát – a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjára figyelemmel – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés okából, az első-, és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében terjesztette elő.

[5] Az indítványa indokolásában előadta, hogy az alapügyben eljáró másodfokú bíróságnak IV. rendű terhelt vonatkozásában a Szegedi Törvényszék ügydöntő határozatát két okból is hatályon kívül kellett volna helyeznie és az elsőfokú bíróságot új eljárásra kellett volna utasítania, amit azonban elmulasztott. Az egyik ilyen okként azt jelölte meg, hogy a Szegedi Ítélet tábla I. rendű terhelt tekintetében a Szegedi Törvényszék ügydöntő határozatát hatályon kívül helyezte, mivel az eljárást a törvényi előfeltételek hiányában folytatta le a külföldön ismert helyen távollévő I. rendű terhelttel szemben az ismeretlen helyen távollévő terhelttel szembeni külön eljárás szabályai szerint. Érvelése szerint ez az eljárási szabálysértés kihat a IV. rendű terhelttel szemben lefolytatott eljárás törvényességére is, mivel az ítéleti tényállás szerint a bűnszervezetek az I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű terheltek köré szerveződtek, ők voltak a bűnszervezet élén álló – egymással is együttműködő – bérbeadó cégek tényleges irányítói. A két terhelt közötti kapcsolódás tényét igazolja az is, hogy a „terhelt11 I. és Terhelt3 IV. rendű terhelt által vezetett bűnszervezeteket” a X. rendű terhelt – aki korábban a IV. rendű terhelt alkalmazottja volt – össze is kapcsolta. A védő az elsőfokú ítélet 1/e., 4/b. és 10. tényállási pontját kiemelve bemutatta az I. rendű és IV. rendű terhelt cselekvőségének szoros összefüggését.

[6] Kitért a védő arra is, hogy az I. rendű terhelt vonatkozásában lefolytatásra kerülő megismételt eljárás nem állítható alappal az, hogy annak során csak „adminisztratív” jellegű bizonyítás lefolytatása történhet. Ugyanis az I. rendű terhelt a megismételt eljárásban a védekezéshez való jogát szabadon gyakorolhatja, ami felveti annak a lehetőségét is, hogy a korábban már jogerősen elítélt terhelt-társak meghallgatása szükségessé válik. A Be. szabályozása értelmében ezt azonban kizárólag tanúvallomás keretében lehetne foganatosítani, ami – a védő meglátása szerint – „elkerülendő” eljárásjogi helyzet. Ezen túlmenően az ismert helyen, külföldön távollévő terhelt joga, hogy a telekommunikációs rendszeren keresztül vegyen részt a tárgyaláson, ami ugyancsak magában hordozza annak a lehetőségét, hogy a megismételt eljárásban tényleges – nem adminisztratív jellegű – bizonyítás lefolytatására kerülhet sor. Összességében tehát nem zárható ki, hogy „az eljárás megismétlése sokkal több lesz pusztán adminisztratív aktusoknál, ezért az I. r. terhelt vonatkozásában megvalósult eljárási szabálysértés teljesen egyértelműen kihat azon vádlottakra is”, akiknek a cselekvősége szoros összefüggésben áll az I. rendű terheltével.

[7] Ezen túlmenően a IV. rendű terhelt védője a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés megállapíthatóságának másik okát abban jelölte meg, hogy a IV. rendű terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról történő lemondását követően a tárgyaláson megjelent, ily módon „visszakötelezte” magát az eljárásba, majd az ismételt távolmaradását megelőzően a bíróság nem engedélyezte részére a távolmaradást. Indítványában részletezte, hogy Terhelt3 IV. rendű terhelt – miután a tárgyaláson való részvétel jogáról lemondott – 2021. április 26. napján az eljárási cselekményen megjelent, ekkor a törvényszék elmulasztotta tájékoztatni őt arról, hogy a megjelenését akként kell értelmezni, hogy a továbbiakban a tárgyaláson jelen kíván lenni és ismételten kizárólag a bíróság engedélyével mondhat le a jelenlét jogáról. A IV. rendű terhelt a 2021. szeptember 15. napján érkezett nyilatkozatával – a kézbesítési megbízotti feladatok ellátására vonatkozó megbízási szerződést is csatolva – a jelenlét jogáról újfent lemondott, azonban a Szegedi

Törvényszék elmulasztotta a Be. 449. § (3) bekezdés f) pontja szerinti nem ügydöntő végzésében ezt számára engedélyezni.

[8] A Be. 431. § (1) bekezdése értelmében, ha a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról szóló lemondó nyilatkozatot követően úgy nyilatkozik, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni, illetve olyan eljárási cselekményt végez, amelyből erre lehet következtetni, a továbbiakban úgy kell tekinteni, mintha nem tett volna korábban lemondó nyilatkozat. A védő kitért e törvényi rendelkezés bírói gyakorlatára is, mely szerint nem minden „a vallomástétellel vagy észrevétellel kapcsolatos eljárási cselekmény eredményezi automatikusan azt, hogy a bíróság a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondó nyilatkozatot visszavontnak tekintse, ugyanakkor abban az esetben, ha a tárgyaláson való részvétel ismételt szándéka egyértelmű [...], akkor azt „visszakötelezésnek” kell tekinteni.” Álláspontja alátámasztására felhívta a Fővárosi Ítéltábla Bf.7/2021/169. számú határozatát, amely írásbeli vallomás kapcsán helytállónak tartotta, hogy azt az elsőfokú bíróság a Be. 431. § (2) bekezdés utolsó fordulata alapján „visszakötelezésnek” tekintette és az ismételt távollétéhez alakszerű határozatban járult hozzá.

[9] Az elsőfokú bíróság mindezek ellenére a IV. rendű terhelt távollétében tartotta meg a tárgyalást 2021. szeptember 15. napján, 2021. október 11. napján, 2022. január 10. napján és 2022. február 7. napján. Ebből következően a Szegedi Törvényszék olyan személy távollétében tartotta meg ezeket az eljárási cselekményeket, akinek a jelenléte kötelező lett volna, ezzel megvalósította a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt eljárási szabálysértést, ami a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt felülvizsgálati ok megállapítását megalapozza.

[10] Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott terhelteket – és így a IV. rendű terheltet – nem értesítette a kézbesítési megbízottja útján szabályszerűen a további tárgyalásokról. E törvénysértés tekintetében hivatkozott a Kúria egyértelmű állásfoglalására – Bhar.866/2021/7. számú határozat [25] és [26] bekezdés – miszerint a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott terhelt értesítése a további tárgyalásokról nem maradhat el, a védő szabályszerű idézésének ténye nem jelenti egyben a terhelt szabályszerű értesítését is. A bíróságnak a kézbesítési megbízotton keresztül külön is értesíteni kell a terheltet.

[11] 2. Terhelt9 V. rendű, Terhelt10 XIII. rendű, Terhelt2 XIV. rendű, Terhelt1 XXIII. rendű és Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, valamint Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti anyagi jogi szabálysértés miatt – azonos tartalommal – nyújtottak be felülvizsgálati indítványt a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a Btk. más szabályának megsértése miatt kiszabott törvénysértő büntetés okából, elsődlegesen az első-, és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése és a bíróság új eljárásra utasítása, míg másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatása – a bűnszervezetben elkövetés megállapításának mellőzése és a törvénynek megfelelő mértékű büntetés kiszabása – érdekében.

[12] Az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű terhelt, a XXVII. rendű és a XXXVII. rendű terhelt védőinek a felülvizsgálati indítványaikban egyezően hivatkoztak arra, hogy a Kúria (korábban a Legfelsőbb Bíróság) már több eseti döntésében kifejtette, hogy az anyagi jogi sérelem megállapítását megalapozza, ha az ítéleti tényállás valamely rendelkezés ténybeli alapját nem rögzíti, vagy önmagában kértértelmű, vagy a tényállás és a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) eltérő, akkor a sérelem anyagi jogi (BH 2014.103. I.). Továbbá felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnszervezetben elkövetés megállapítása téves és emiatt a büntetőjog szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetés kiszabására került sor (BH 2016.9.234. I.).

[13] Azonos érveléssel fejtették ki, hogy a bűnszervezet büntető anyagi jogi fogalom, a bűnszervezetben elkövetés megállapítása pedig tényből levont jogi következtetés eredménye,

azonban nem a bűnösségre, vagy a cselekmény jogi minősítésére, hanem a büntetés-kiszabásra vonatkozik. Ezért a bünszervezetben elkövetés nem a bűncselekmény Különös Részben foglalt minősítő körülménye, így megállapítása nem a minősítést, hanem a Btk. más szabályát érinti. A törvénysértő büntetés fogalmának meghatározása körében a „kommentár magyarázat”-ára hivatkoztak és arra a következtetésre jutottak, hogy a törvényes keretek között kiszabott büntetés – ideértve az enyhítő rendelkezések esetleges alkalmazását is – az egyéb feltételek megléte esetén sem alapozhatja meg a felülvizsgálati eljárást. E kereteken belül ugyanis kizárólag az alapügyben eljáró bíróságok mérlegelésére tartozik, hogy a Btk. 37. §-ában meghatározott büntetési célokat és 83. §-a szerinti büntetés-kiszabási elveket tekintetbe véve milyen büntetést, avagy intézkedést látnak szükségesnek, egyben elegendőnek.

[14] A Btk. 91. § (1) bekezdésének felhívásával kifejtették, hogy a „bünszevezettel kapcsolatosan felmerülő számos egyéb joghatás – a feltételes szabadságra bocsátás kizárása, valamint a fegyház végrehajtási fokozat megállapítása – ugyan a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában foglalt törvényi okán kívül esik (EBH 2015.B.6., BH 2015.269.II., BH 2015.180.), azonban a fenti jogszabályhelyre történő hivatkozás konkrét, mérlegelést nem tűrő anyagi jogi rendelkezés, vagyis felülvizsgálati ok.”

[15] Indítványaikban kitértek arra, hogy „az elmúlt években különböző álláspontok alakultak ki” arra nézve, hogy a büntetési tételkeretet meg nem haladó mértékben megállapított büntetés mértéke törvényes-e. Ennek szemléltetésére hivatkoztak a BH 2021.8.217. számú eseti döntésre, mely szerint, ha a bünszervezetben elkövetés megállapítása törvénysértő, de az nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását – vagyis a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor –, akkor nincs helye felülvizsgálatnak a feltételes szabadság kizárására és a végrehajtási fokozat megállapítására vonatkozó rendelkezéssel szemben, mivel ezek önmagukban nem valósítanak meg önálló felülvizsgálati okot. Ugyanakkor ezzel ellentétes jogi álláspontot fogalmaz meg a BH 2016.9.234. és a BH 2011.4.97 számon megjelentetett eseti döntés. Egységes volt az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű terhel, a XXVII. rendű terhel és a XXXVII. rendű terhel védőjének az álláspontja abban, hogy ez utóbbi eseti döntésekben kifejtett érvelés a helytálló, miszerint a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény (korábbi Be. I.) felülvizsgálati okként határozta meg, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy más anyagi jogszabálysértés miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak a terhelttel szemben. Rögzítette továbbá ezzel összefüggésben, hogy ezen pont esetén sincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be. II.) vonatkozó rendelkezéséhez azonban nem kapcsolódik ilyen kizáró fogalmi meghatározás, illetve kritérium, ezzel pedig megszűnt a „törvénysértő büntetés” fogalom tartalmának szűkítő jogszabályi definíciója. Nincs tehát olyan tételes jogi előírás, amely szerint felülvizsgálati oknak csupán az olyan – minősítést érintő – anyagi jogszabálysértés tekinthető, amelynek korrekciója folytán a büntetést új büntetési tételkeretek között kell kiszabni. Így a büntetés mértékének felülvizsgálatára nem csak a büntetési tételhatárokon kívül eső büntetés kiszabása esetén kerülhet sor. A büntetési tételhatárok közt a büntetést – annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, az ítélet belső arányához igazodóan – kell kiszabni. A minősítő körülmények közül akár egynek az elmaradása – mint például a bünszövetségben való elkövetés mellőzése – érintheti a büntetés mértékét és a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának.

[16] Mindezek alapján az indítványozók arra a megállapításra jutottak, hogy a joggyakorlat nem egységes, ami sérti a bíróság előtti egyenlőséget (2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról 7. §) is, mert odavezet, hogy ugyanahhoz a jogszabályi rendelkezéshez a jogalkalmazásban az érintettekre nézve eltérő jogkövetkezmények fűződhetnek.

[17] Kitértek arra is, hogy a bíróságok a büntetés mértékét mérlegeléssel állapítják meg, azonban ez a mérlegelési jogkör nem korlátlan, ugyanis a törvény előtti egyenlőséget sérti, ha a bíróságok a hasonló jellegű és súlyú bűncselekmények elkövetőire lényegesen eltérő jellegű vagy súlyú büntetést, illetve intézkedést szabnak ki.

[18] Mindezek alapján arra a következtetésre jutott az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű és a XXVII. rendű terhelt, valamint a XXXVII. rendű terhelt védője, hogy a büntető anyagi jog szabályainak megsértése akkor teszi lehetővé a felülvizsgálatot, ha az a büntetőjogi felelősség elbírálását, illetve a kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés törvényességét befolyásolta.

[19] Az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű és a XXVII. rendű terhelt álláspontja szerint esetükben, míg a XXXVII. rendű terhelt védőjének véleménye szerint a védence vonatkozásában a jogerős ítéletben megállapított tényállás „nem tartalmazza mindazon adatokat, amelyek alapján a bünszervezetben elkövetés” törvényben meghatározott feltételei megállapíthatók lennének.

[20] A Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott bünszervezet fogalom értelmezése körében hivatkozott arra, hogy azt Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a állapította meg, melynek előterjesztői indokolása kifejtette, hogy a korábbi szabályozás módosítására azért volt szükség, mert a korábbi joggyakorlat törvényrontó volt, ugyanis nem tükrözte vissza a jogalkotó szándékát a szervezett bűnelkövetői alakzatok közötti különbségtétel tekintetében. A jogalkotó célja ezért az volt, hogy a bünszervezet fogalmát a bünszövetség fogalmától egyértelműbben elhatárolja, ezzel kellő támpontot adva a jogalkalmazás számára. A két új fogalmi elem a hierarchia és a konspiráció.

[21] A BH 2005.10.438. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.1176/2004.) számú eseti döntésre hivatkozással kiemelték, hogy a bünszervezet tagjaként elkövetés csak akkor állapítható meg, ha a terheltek cselekményei a törvényi ismérveknek hiánytalanul megfelelnek, és ezen ismérvek megállapíthatóságához szükséges tényeket a tényállás maradéktalanul tartalmazza.

[22] A 4/2005. Büntető Jogegységi határozatban és a BH 2016.9.234. számú eseti döntésben megfogalmazott szempontok alapul vételével az indítványozók arra a megállapításra jutottak, hogy a jogerős ítélet történeti tényállásából az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű, a XXVII. rendű és a XXXVII. rendű terheltek vonatkozásában hiányoznak olyan tények, amelyek megfeleltethetők lennének a bünszervezet tárgyi fogalmi ismérveinek, ezáltal az esetükben a konspiratív működés, valamint a bünszervezet ismérveit átfogó terhelti tudattartalom nem állapítható meg.

[23] Egyező tartalommal fejtették ki a konspiráció helyes értelmezését, egyben rámutattak arra, hogy az nem feleltethető meg a bűncselekmény leplezésével, mivel az a felelősségre vonás elkerülése céljából az elkövető alapvető érdeke. A konspiráció – a nyelvtani értelmezés szerint – összeesküvést, azaz titkos szervezkedést jelent, ami a leplezési szándéknál a szervezettség és az együttműködés tekintetében is minőségileg magasabb fokot képviseli. Ezt megalapozó tényeket azonban V. rendű, XIII. rendű, XIV. rendű, XXIII. rendű, XXVII. rendű és a XXXVII. rendű terhelt vonatkozásában az irányadó ítéleti tényállás nem tartalmaz. A „csoport tekintetében is az mondható el a tényállás alapján, hogy a külvilág felé csak abban a mértékben volt rejtett cselekvőség, amelyet minden bűncselekmény elkövetése

„megkövetel”, és amely a költségvetési csalás büntett elkövetésének szükséges velejárója volt”.

[24] A bűnszervezetben elkövetés megállapíthatósága szempontjából a terhelt tudattartalmára nézve – a 4/2005. számú Büntető Jogegységi határozat alapján – minden terheltre nézve elkülönülten az vizsgálendő, hogy a csoport bűnszervezetre jellemző sajátosságait felismerte-e, tudata átfogta-e azt, hogy bűnszervezet keretében és annak érdekében tevékenykedik. Ennek eredményeképpen – a Kúria Bfv.650/2021/19. számú határozatában foglaltak szerint – a bűnszervezetben elkövetés akkor róható az elkövető terhére, ha az irányadó tényállás valamely külvilágban megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést ("tisztában volt", "tudata átfogta") egyaránt rögzíti, és ez utóbbi helyes. Ezzel szemben jelen ügyben az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű, a XXVII. rendű és a XXXVII. rendű terhelt tudatára vonatkozóan az ítéleti tényállás azt rögzíti, a tevékenységüket bűnszervezet keretében végezték, mert tudniuk kellett arról, hogy bűnszervezetben vesznek részt, azzal, hogy a legalább három személyből álló csoporthoz csatlakoztak.

[25] Az indítványozók álláspontja szerint életszerűtlen és iratellenes megállapítás az, hogy V. rendű, XIII. rendű, XIV. rendű, XXIII. rendű, XXVII. rendű és a XXXVII. rendű terhelt tudta, hogy egy bűnszervezet tagjaként tevékenykednek, esetükben fel sem merült, hogy ők bűnszervezet részesei lennének.

[26] Kiemelték továbbá, hogy a bűnszervezetben elkövetés nem azonos a bűnszervezethez kapcsolódó bűncselekmény elkövetésével. A bűnszervezet tagjaként elkövetés kizárólag akkor állapítható meg, amennyiben a bűncselekményt a bűnszervezethez kapcsolódóan követték el, mégpedig a bűnszervezet keretei között. Álláspontjuk szerint a tényállásban foglaltak alapján alapos következtetés nem vonható arra nézve, hogy elkövetéskori aktuális tudattartamuk kiterjedt mindazon tényekre, amelyekből szükségszerűen fel kellett ismerniük azt a körülményt, hogy bűnszervezetben működnek közre. Még ha a bűnszervezet megállapítható is lenne más résztvevők esetében, a leírt tények alapján nem cáfolhatóan e terheltek tevékenysége attól független volt, abba nem kapcsolódott be.

[27] Mindezek alapján Terhelt9 V. rendű, Terhelt10 XIII. rendű, Terhelt2 XIV. rendű, Terhelt1 XXIII. rendű és Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, valamint Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védője – a döntőrészt azonos tartalmú – felülvizsgálati indítványaikban arra a megállapításra jutottak, hogy egyértelműen cáfolható a bűnszervezetben elkövetés megállapíthatósága, mivel „a törvényhozói szándék szerinti veszélyesség és a bűnszervezet fogalmi ismérveinek szigorú, nem kitágító és nem formális tartalmának megléte, illetve felismerése hiányzik.”

[28] 3. Terhelt6 VI. rendű terhelt védője a jogerős ítélettel szemben a Be. 648. § a) és d) pontja alapján terjesztett elő felülvizsgálati indítványt anyagi jogszabálysértés és a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától eltérés okából, a VI. rendű terhelt felmentése érdekében.

[29] A védő az indítványa indokolásában kitért arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a Kúria kötve van a jogerős ítéletben megállapított tényálláshoz, ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Ugyanakkor a jogerős ítéletben megállapított tényállásból a terhelt terhére rótt bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek maradéktalanul felismerhetőnek kell lennie, az irányadó tényállásból vont jogi következtetés alaposságának vizsgálata a felülvizsgálat részét képezi. Ennek megfelelően a Kúria következetes gyakorlata szerint anyagi jogi sérelemnek számít, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján a bűnösség kérdése nem ítéltető meg (BH 2014.103., BH 2013.55.).

[30] Álláspontja szerint Terhelt6 VI. rendű terhelt esetében a jogerős ítélet történeti tényállása alapján nem ítéltető meg a bünszervezetben elkövetés, mivel a hierarchikus szervezetségre és a konspiratív működésre nem lehet következtetést levonni, ezért a Szegedi Törvényszék és a Szegedi Ítéltőábla tévesen róta azt VI. rendű terhelt terhére. A hierarchikus szervezetség vonatkozásban vitatta az elsőfokú bíróság érvelését, miszerint ahhoz elegendő, ha egy kiemelt szerepet betöltő személy van a szervezetben, aki köré a többi elkövető szerveződik {elsőfokú ítélet [3699] és [3700] bekezdés}, mivel ez ellentétes a 4/2005 Büntető Jogegységi határozatban megfogalmazott iránymutatással. Eszerint a bünszervezet tagjaként elkövetés csak annak az elkövetőnek róható fel, aki a bünszervezet feladatmegosztáson, aláfölérendeltségen alapuló szervezetében a szervezetet ismerve, annak tagjaival állandó kapcsolatban együttműködve fejt ki tevékenységét. Ez azonban a konspirációs szabályok szerinti működés miatt nem jelenti azt, hogy valamennyi tagnak a szerepét ismernie kell és a csoport összehangolt működését fel kell térképeznie. Az elkövetőnek a bünszervezetben elkövetést átfogó tudattartalmára vont következtetés alapja, hogy a törvény nem a bünszervezet belső, hanem olyan külső, tárgyi jellegű ismérveit határozza meg, amelyek a kívülálló számára is felismerhetők. Ehhez képest az elkövető tudatának nem arra kell kiterjednie, hogy a bünszervezet a törvényi előfeltételek szerint létrejött, hanem arra, hogy a bünszervezet tárgyi sajátosságai ismeretében annak működéséhez csatlakozik, illetve annak keretében cselekszik. Azaz az elkövetőnek azt kell tudnia, hogy a bűncselekményeket közösen végrehajtó, szerepmegosztással és konspiratív módon működő szervezethez kapcsolódva fejt ki a tevékenységét. Ezzel szemben – az irányadó tényállás alapján – a VI. rendű terhelt vonatkozásában csak annyi állapítható meg, hogy közreműködött a szerződő felek közötti bérleti szerződések megkötésében, az azonban nem, hogy tudomása volt arról, hogy hosszan tartó, súlyos bűncselekmények elkövetése valósult meg, amelynek része az ő közvetítő tevékenysége is. Kiemelte a védő, hogy az eljárás során nem folyt bizonyítás a bünszervezet tartalmi elemeire, így a résztvevő személyek közötti megállapodásra, megbeszélésekre, az elkövetők – és ezek között a VI. rendű terhelt – a tudattartamának feltárására. Ennek hiányában az elsőfokú bíróság ítélete erre vonatkozó bizonyítékokat nem tartalmaz a VI. rendű terhelt tekintetében. A védő sérelmezte továbbá, hogy a másodfokú bíróság ezzel a hiánnyal „nem foglalkozott, az ítéletben a védelem erre irányuló fellebbezésére nem reagált és annak sem adta indokolását, hogy erre miért nem került sor.”

[31] A VI. rendű terhelt védőjének álláspontja szerint a konspiratív működést is tévesen állapították meg az alapügyben eljáró bíróságok. A Szegedi Törvényszék erre a bérleti cégek vonatkozásában elkészített fiktív szállítói számlák, és a bérleti szerződések alapján vont következtetést, mivel azokat a csoport tagjai azért készítették, hogy a tényleges tevékenységük rejtve maradjon, amit erősített, hogy ennek során a legális működés látszatát keltő magatartásokat tanúsítottak (pl.: bankszámlára befizetés). A másodfokú bíróság ezt annyiban egészítette ki, hogy a „konspiráció – a védői érvelésekkel ellentétben – nem feltétlenül jelenti azt, hogy a bünszervezetben elkövetők tevékenysége a külvilágtól teljesen elzártan, leplezetten zajlik. A hangsúly azon van, hogy a tevékenységük a külvilág felé legálisnak tűnjön.” A védő álláspontja szerint ezzel a bíróságok az elkövetés módját állították be konspirációnak, holott az helyesen a terheltek közötti összehangolt magatartás (kommunikáció) lenne. Ez utóbbira azonban nem folyt bizonyítás és erre nézve sem az első, sem a másodfokú ítélet nem tartalmaz megfelelő indokolást. A védő kitért arra is, hogy „az összehangoltság/konspiratív magatartás fogalma nem került kifejtésre a Btk.-ban, azonban a bünszervezet-fogalom rendszertani elemzése, a kriminológiai bünszervezet-fogalom segít a büntetőjogi értelmezésben”. A védő az ennek megfelelő értelmezést bünszövetségből kiindulva fogalmazta meg, melynek során – az álláspontja alátámasztása érdekében – hivatkozott a Szegedi Ítéltőábla Bf.I.431/2015/20. számú és a Gyulai Törvényszék B.101/2013/911. számú határozatára.

[32] Összességében arra a következtetésre jutott, hogy az alapügyben eljáró bíróságoknak azt kellett volna vizsgálniuk, hogy a bünszövetségnél fogalmi elemként megjelölt szervezett elkövetéshez képest mennyiben jelentett több, magasabb szintű koordinációt a terheltek tevékenysége és ez alapján kellett volna eldönteni, hogy a szervezettség a bünszervezetben elkövetést, vagy a „társtettesi, bünszövetségi szintet meríti ki vagy azt sem”. A saját álláspontja szerint a „bünszervezeti összehangolt (vagy konspiratív) működés [...] túlmutat az elkövetés praktikus megvalósításán, annak célja az is, hogy a külvilág és főleg a hatóságok előtt az elkövetők, és maga a bűncselekmény rejtve maradjon, mely összehangolt működés jelen ügyben nem került bizonyításra.” Terhelt6 VI. rendű terhelt vonatkozásában a bünszervezetben elkövetés megállapításának feltételei nem állnak fenn.

[33] A VI. rendű terhelt védője ezen túlmenően megfogalmazta az „irányadó tényállással kapcsolatos problémák”-at is. Vitatta a védő az első-, és másodfokú bíróság azon álláspontját, hogy az irányadó tényállás alapján a bérleti szerződések valótlan tartalma és azoknak a bérelő cégek képviselői részéről történő felhasználása alapozza meg a sértett takarékszövetkezetek tévedésbe ejtését, azaz a csalás elkövetési magatartását. Véleménye szerint a bérleti szerződések valótlan tartalma nem lett megfelelően bizonyítva és a Szegedi Törvényszék ítéletének erre vonatkozó része „tele van olyan konkrétumok nélküli utalásokkal, mint „sok esetben” vagy „furcsának tűnik” , továbbá a törvényszék olyan körülmények alapján minősítette a bérleti szerződéseket valótlan tartalmúnak, amelyeknek ilyen következménye nem lehet (pl.: „nem jelölték meg az eszközök átadás-átvételének időpontját”, „nincs a szállító feltüntetve”, „nem tüntették fel a tárolási helyet”, „a szerződéshez tartozó átadás-átvételi jegyzőkönyvet az átadó nem írta alá” stb.). Kifejtette, hogy a tényállásban rögzített pénzügyi konstrukció alapján a folyósítás feltételeit a takarékszövetkezetek és a bérbeadó cégek között kötött szerződések tartalmazták, azaz nem bérbeadó cégek és bérelő cégek között keletkezett bérleti szerződések. Így a takarékszövetkezet és a bérbeadók közötti keretszerződések nélkül nem tudták volna tévedésbe ejteni valótlan tartalmú bérleti szerződésekkel a takarékszövetkezetet a bérelő cégek. A „keretszerződés nélkül a bérleti szerződésre a takarékszövetkezet sem folyósítani, sem egyéb más tranzakciót végezni nem tudott, azaz a tévedésbe ejtésre mint tényállási elemre sem kerülhetett sor.” Ehhez kapcsolódik, hogy a takarékszövetkezetek által kiutalt összegek folyósításának feltétele nem a bérleti szerződések voltak, hanem a bérbevevő cégek gazdasági adatai, amit a bérbevevő társaságok szolgáltatottak és azoknak a valótlan tartalma csak utólag vált ismertté a bérbeadó cégek számára. Így okfejtése szerint „[...] a csalás törvényi tényállásához jelen ügyben kizárólag a bérbevevők azon magatartása rendelhető, amikor a valótlan gazdasági adatszolgáltatással tévedésbe ejtették a bérbevevőket és közvetetten a takarékszövetkezeteket is haszonszerzés érdekében.” A bérlők e magatartására azonban nem történt bizonyítás az eljárás során, így a tényállás részben hiányos, részben felderítetlen, és ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, valamint az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett.

[34] Mindez pedig azt eredményezi, hogy Terhelt6 VI. rendű terhelt a terhére rótt bűncselekményeket nem követhette el, mivel a bérleti szerződések nem voltak szükségesek a kiutaláshoz, azokkal nem lehetett tévedésbe ejteni a sértetteket. Ebből következően tényállási elem hiányában (tévedésbe ejtés) törvénysértő a büntetőjogi felelősségének megállapítása csalás büntetében, továbbá a VI. rendű terhelt tudattartalma tekintetében nem állt rendelkezésre olyan tartalmú bizonyíték, amely azt igazolta volna, hogy tudomással bírt a bérlők által szolgáltatott adatok valótlanságáról.

[35] A védő az álláspontját összesítve azt fogalmazta meg, hogy a Szegedi Törvényszék és a Szegedi Ítéltábla által megállapított tényállásból Terhelt6 VI. rendű terhelt bűnössége és cselekménye minősítésének kérdésében – elsődlegesen a terhelt terhére megállapított

bűncselekmény elkövetésére vonatkozó tevőleges magatartás hiányából eredően – nem lehet dönteni, arra vonatkozóan jogi következtetést nem lehet levonni. Amellett, hogy ez egyben anyagi jogi szabály sérelmét is jelenti, az eljáró bíróságok az ítéletben eltértek a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett BH 2014.103. 1., BH 2013.55. 11., BH 2010.141., BH 1998.110. számú eseti döntésektől. A védő kifejezetten rögzítette azt is, hogy az eltérés alapjaként e határozatok egészét jelöli meg.

[36] Mindezek alapján VI. rendű terhelt védője elsődlegesen a Szegedi Ítéltábla Bf.I.498/2023/99. számú ítéletének megváltoztatását és VI. rendű terhelt felmentését; míg másodlagosan a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az eljárás megszüntetését és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[37] 4. Terhelt4 X. rendű terhelt védője a jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben a Be. 648. § a) és b) pontjai alapján, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott büntető anyagi jogi és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint eljárásjogi szabálysértés okából X. rendű terhelt javára terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatása és a X. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés tartamának törvényi minimumban való megállapítása és a végrehajtása próbaidőre történő felfüggesztése érdekében, míg másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezés és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása végett.

[38] A felülvizsgálati indítványában elsődlegesen az eljárási szabálysértés vonatkozásában fejtette ki indokait. E szerint a másodfokú bíróság tévesen döntött, amikor az elsőfokú ítéletet kizárólag I. rendű terhelt tekintetében helyezte hatályon kívül és csak az ő vonatkozásában utasította az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására. Indítványában idézte a Szegedi Ítéltábla Bf.I.498/2023/99. számú ítéletének [639], valamint [644]-[647] bekezdését, miszerint a másodfokú bíróság az I. rendű terhelt vonatkozásában megállapította, hogy a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti abszolút hatályon kívül helyezési okot megalapozó eljárási szabálysértést vétett, mivel az I. rendű terhelt külföldi lakóhelyének ismertté válását követően is a Be. CI. Fejezetében szabályozott – eljárás ismeretlen helyen távollévő terhelt – külön eljárás szerint folytatta le az eljárását annak ellenére, hogy I. rendű terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról nem mondott le. A X. rendű terhelt védője ennek helytállósága mellett vitatta, hogy a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés csak I. rendű terhelt vonatkozásában állt fenn. Álláspontja szerint a Be. 590. § (11) és (11a) bekezdése szerinti tárgyi és személyi összefüggés megállapítható az I. rendű terhelt és terhelt-társa, így a X. rendű terhelt tekintetében is, ezért X. rendű terhelt esetében is helye lett volna a hatályon kívül helyezésnek. Indokai szerint, ha az eljárás több terhelt ellen folyik, akkor a terhelt távollétében is megtartható a tárgyalásnak az a része, amely őt nem érinti és ilyenkor a meg nem jelent terhelt védőjének távolléte sem jelent eljárási akadályt. Jelen ügyben azonban I. rendű terhelt cselekményei érintik a X. rendű terhelt cselekményeit, így a hatályon kívül helyezés esetében sem mellőzhető. Hivatkozott egyben arra is, hogy az I. rendű terhelt megismételt eljárásban „amennyiben” őt szabályszerűen idézi a bíróság „megjelenhet a bíróság előtt és vallomást is tehet, amely alapján egy eltérő tényállást is megállapíthat a bíróság.”, ezért „[...] nem mondható, hogy nincs személyi és tárgyi összefüggés”, I. rendű terhelt tettesi cselekményeihez kapcsolódik a X. rendű terhére megállapított bűnsegédi részesi magatartás. A részesség járulékos jellegével kapcsolatban kifejtette, hogy a magyar büntetőjog-elméletben a részesség járulékoságát illetően kétféle álláspont érvényesül: a teljes járulékoság és a hiperjárulékoság (a részes cselekményét a tettes által megvalósított törvényi tényállás szerint kell minősíteni). Ez utóbbi tekintetében dr. Békés Imre és dr. Berkes György által megfogalmazottakra hivatkozott. Majd a Be. 590. § (11) és (11a) bekezdése tükrében arra a következtetésre jutott, hogy a hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés nem X. rendű terhelt esetében merült fel, de a szoros

személyi és tárgyi összefüggés okán az nem mellőzhető esetében sem, mert az a bűnössége megállapítására lényeges kihatással volt, „hiszen az I.r. terhelt szabályszerű idézése és esetlegesen tárgyaláson való részvétele esetén a bizonyítás más irányt is vehetett volna, amelynek eredményeként eltérő tényállást állapít meg az eljáró bíróság.” Érvelése szerint a másodfokú bíróság nem indokolta meg, hogy a „megismételt eljárásban várható-e a tényállás módosulása, erre figyelemmel azt kell fontolóra venni, hogy az új eljárás eredményezheti-e a fellebbezéssel nem érintett terhelt – jelen esetben a hatályon kívül helyezéssel nem érintett – esetén eltérő tényállás megállapítását, eltérő minősítést és büntetés kiszabását.”

[39] A X. rendű terhelt védője a büntető anyagi jogi szabálysértésre alapított indítványa szerint Terhelt4 X. rendű terhelt vonatkozásában törvénysértően állapította meg a bíróság a bünszervezetben elkövetést és ebből eredően szabott ki vele szemben törvénysértő büntetést. A másodfokú ítélet indokolásából idézte a bünszervezetre vonatkozó [755] bekezdést, miszerint a bünszervezet nem ténykérdés, hanem jogi kategória, ezért a bünszervezetről való tudomás nem tudati tény, így nem a tényállásnak, hanem a jogi indokolásnak a része. Ezen túlmenően ismertette a [838] - [839], [841] - [843] bekezdésekben foglaltakat is, és ennek tükrében vitatta a [839] bekezdésben megfogalmazottak helytállóságát.

[40] Álláspontja szerint a X. rendű terhelt vonatkozásában az elbíráláskori Btk. szabályozása alapján a bünszervezetben elkövetés nem állapítható meg.

[41] Kifejtette, hogy a konspiratív működés a bünszervezet „érdekében tett lépéseket, a bűncselekményből származó előny szervezett elosztását, a bűncselekmények elkövetésének feladatmegosztáson alapuló tervszerűségét jelenti, ami jelen ügyben nem állapítható meg.”

[42] Hivatkozott arra, hogy a Szegedi Ítéltábla ítéletében rögzítettek szerint a bünszervezetről való tudomás nem tudati tény, ezzel szemben a Kúria a Bfv.II.1453/2022/10. számú (precedens értékű) határozatában azt mondta ki, hogy „az irányadó tényállás tudati tényként rögzíti, hogy a terhelt tudata átfogta a bünszervezet ismérveit beteljesítő életbeli tényeket, felülvizsgálati eljárásban alappal nem vitatható a bünszervezeti elkövetés felrovása az alanyi bűnösség hiányára való hivatkozással.”

[43] Az elsőfokú ítélet [3709] bekezdésében foglaltakkal szemben állította, hogy abból a tényből, hogy Terhelt4 X. rendű terhelt a IV. rendű terhelt alkalmazottja, nem következik a szándékos összekötő szerepe. Ő a felettese utasításait hajtotta végre és azt tudta, hogy a számlák fiktívek, a szerződések, amiket aláírt hamisak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a bünszervezet létre és működésére is kiterjedt a tudata. Így a bünszervezetről való tudomás, mint tudati tény X. rendű terhelt esetében hiányzik.

[44] A Kúria Bfv.I.1.800/2015. határozatára hivatkozott, miszerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bünszervezetben elkövetés megállapítása téves és emiatt a büntetőjog szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetés kiszabására kerül sor. A törvénysértő büntetés fogalmi meghatározása körében kifejtette, hogy nincs olyan tételes jogi előírás, amely szerint felülvizsgálati oknak csupán az olyan anyagi jogszabálysértés vagy a Btk. más szabályainak megsértése tekinthető, amelynek korrekciója, megváltoztatása folytán a büntetést új büntetési tételkeretek között kell kiszabni. Hivatkozott továbbá arra, hogy a Kúria Bfv.158/2023/9. számú határozata szerint a felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között került kiszabásra, de a helyes minősítés alapulvételével eltúlzottan enyhe vagy súlyos. A bünszervezet megállapításának a joghátrány meghatározására kihatása van, módosul a végrehajtási fokozat, a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatósága is. Hangsúlyozta, hogy a bünszervezeti megállapítás elmaradása érinti a büntetés mértékét és a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának. Mindezek

alapján a X. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetés – a bűnszervezetben elkövetés mellőzése esetén is – a törvényes büntetési tételkereten belül marad, azonban a bűncselekmény tárgyi súlyával, a X. rendű terhelt alanyi bűnösségének fokával, a megállapított enyhítő körülményekkel – különös nyomatékkal 20 éves időmúlással – már nincs arányban, büntetési célok elérése érdekében nem indokolt

[45] 5. Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja és b) pont ba) alpontjában írt okokból terjesztett elő felülvizsgálati indítványt Terhelt5 XXXII. rendű terhelt javára a Szegedi Ítéltábla Bf.I.498/2023/99. számú ítéletének megváltoztatása és a Szegedi Törvényszék 7.B.592/2010/2879. számú ítéletének helybenhagyása érdekében.

[46] Álláspontja szerint az ítéltábla a XXXII. rendű terhelt terhére törvénysértően állapította meg a bűnszervezetben elkövetést. Érvelése szerint a jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint XXXII. rendű terhelt kizárólag terhelt12 XI. rendű terheltet ismerte, „a többi személyről vagy nem is hallott, vagy őket soha nem látta, velük sem személyesen, sem telefonon, sem más elektronikus úton kapcsolatot nem tartott fenn”, így nem vonható következtetés arra, hogy tudomással bírt a konspiratív módon működő csoport létéről. Ezen túlmenően nem tudott a tényállás bevezető részében rögzített csendes faktorról sem, továbbá arról is csak később értesült, hogy gépbérletek mögött takarékszövetkezeti konstrukció áll.

[47] Előadta, hogy terhelt13 II. rendű, egyéb érdekelt17 Pál III. rendű és Terhelt6 VI. rendű terhelt nyomozati vallomásaiban a XXXII. rendű terhelt neve megemlítésre sem került, ami önmagában kizárja terhére a bűnszervezetben elkövetés megállapítását. Továbbá a vádirat 11. pontja terhelt12 XI. rendű terhelt „szerepét hangsúlyozza és az ő magatartását részletezi a 151-154. oldal között”, azonban XXXII. rendű terheltet meg sem említi, az „csupán a táblázatban szerepel”, ami nem arra utal, hogy „neki bármiről tudnia kellett”.

[48] A vádirat I. pontja szerint I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű terheltek által működtetett bűnszervezet célja a csendes faktor kihasználása volt. A rejtett faktoring (csendes faktor) a kiértékelés nélküli faktorálással egyezik meg, azaz a szállító üzleti megfontolásból nem akarja a vevő tudomására hozni a faktoring ügylet létrejöttét, ezért egy elkülönített számla kerül megjelölésre, ahova a vevőnek teljesítenie kell a kötelezettségét. A faktorcég számára minden faktoring kockázatvállalást foglal magában, a kiértékelés nélküli faktorálással (csendes faktoringgal) szemben a kiértékeléses forma terjedt el a gyakorlatban, mert az a kevésbé kockázatos a pénzintézet számára.

[49] Hivatkozott arra, hogy csatolta szakértő50 – 2012. március 19. napján kelt – szakértői véleményét, ami kizárólag terhelti észrevételként volt értékelhető az eljárás során, mivel jogkérdésben tartalmaz állásfoglalást, ugyanakkor az abban foglaltak „autentikus és pénzügyi jogi, szakmai megállapításai nem vonhatóak kétségbe”. Egyben utalt arra, hogy a BH 2005.72. számú eseti döntés alapját képező ügyben szakértő50 jogi álláspontját osztotta a Szegedi Ítéltábla is.

[50] Vitatta azt az ítéleti megállapítást, hogy a takarékszövetkezeteknek a pénzkihelyezésre kevesebb lehetőségük és terük volt, mint a pénzintézeteknek, továbbá azt is értelmetlennek tartotta, hogy a takarékszövetkezetek a nagyobb kockázatú csendes faktoring konstrukciót választották. A hitelintézetekről szóló 1996. évi CXII. törvény szabályozását ismertetve kifejtette, hogy e törvényi előírások a takarékszövetkezetekre is irányadóak, azonban az eljárás során nem merült fel adat arra, hogy a takarékszövetkezetek pénzkölcsön nyújtásának (így a faktoring tevékenységének) a szabályszerűségét vizsgálták-e. A vádirat ugyanakkor azt sugallja, hogy a takarékszövetkezet „semmiről sem tehet”. Ennek tükrében kérdésként fogalmazta meg – többek között –, hogy a „takarékszövetkezet – ahogy a vádban is szerepel – hogyan fogadhatott el faxon jogügylet létesítése kapcsán megbízást,

miért nem végzett ellenőrzést, hogyan vizsgálta az ügyleteket.” Kifogásolta a XXXII. rendű terhelt cselekvősege tekintetében annak a megállapítását, „mely szerint a bűnszervezet minden egyes eleméről tudva, így a szerződések valótlanágáról, a takarékszövetkezetek mögöttes finanszírozásáról, és az ügyben érintett személyek szerepéről” ismerettel bírt. Ezzel összefüggésben kérdésként fogalmazta meg, hogy miért csak a 2007. decemberi tanúkihallgatása után két évvel, 2009. decemberében, a nyomozás lezárulta előtti napokban került sor a gyanúsítottkénti kihallgatására.

[51] Kitért arra is, hogy a vádirat a 24. oldalán 52 magyarországi takarékszövetkezetet említ, míg a vádirat 260-262. oldalon 50 sértettet sorol fel, az eltérés oka azonban nem állapítható meg.

[52] A bűnszervezet fogalmának értelmezése körében a Legfelsőbb Bíróság 4/2005. számú Büntető Jogegységi határozatból indult ki, amely „hangsúlyozta, hogy a bűnszervezet hierarchikus jellegének nincsen jelentősége, az összehangolt működés pedig csak a cselekvő személyek egymást erősítő hatásában nyilvánul meg.” Ezzel egyező álláspontot fogalmaz meg a BH 2016.9.234. számon megjelentetett eseti döntés, amit a Szegedi Ítéltábla Bf.II.556/2015/24. számú határozata „tovább egyszerűsített”. „A bűnszervezeti formában történő elkövetés megállapításához a jelenlegi egyszerűsítő gyakorlat szerint elegendő, hogy három személy legalább kettő, legalább ötévi szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt követ el, már fél-egy éves időtávon.” Jelen ügyben a vádirat 32/a. tényállási pontja XXXII. rendű terhelt cselekvőségét a 2004. június 2. és 2004. szeptember 16. közötti időszakban 5 darab számla, míg a 32/b. tényállási pontja a 2004. júniusa és decembere közötti időszakban 7 darab számla tekintetében tette a vád tárgyává és a jogerős ítéletben ezzel egyező ténybeli alapon került sor az elítélésére. A Kúria Bfv.I.441/2015. és a Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.1096/2006. számú határozatai szerint a hosszabb idő akár pár hónap is lehet, de ez minden ügyben mérlegelés kérdése. Mindezek alapján a XXXII. rendű terhelt védője arra a következtetésre jutott, hogy ez az időtartam a bűnszervezetben elkövetés megállapítását nem alapozza meg.

[53] Ezt követően a felülvizsgálati indítvány rögzíti, hogy az elbíráláskor hatályos Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja „élesebben határolja el a bűnszervezet fogalmát a bűnszövetség fogalmától”, amit a jogalkotó azzal is kifejezett, hogy a bűnszervezet fogalmi elemévé tette a hierarchikus szervezetséget és a konspiratív működést.

[54] A védő álláspontja szerint a hierarchikus szervezeti felépítés, azaz az elkövetők alá-fölérendeltségi viszonya Terhelt5 XXXII. rendű terhelt esetében nem állapítható meg, mivel nem nyert igazolást a „hierarchia Terhelt5ig történő »leérések«”. Kiemelte, hogy ha terhelt14 XXXVIII. rendű terhelt „nem tagja a bűnszervezetnek, akkor Terhelt5 sem lehetett annak tagja”.

[55] Kifejtette, hogy a bűnszervezet Btk.-beli fogalmában konspiratív működés minőségi többletet jelent a korábbi szabályozás szerinti összehangoltsághoz képest. A Kúria Bfv.I.752/2020/17. számú végzésében az új bűnszervezet fogalom tekintetében kimondta, hogy „a jogalkalmazó nem folytathat olyan jogértelmezésen alapuló gyakorlatot, amely egyébként kiüresítené a jogalkotói szándékot, illetve célt.”

[56] Érvelése szerint a bűnszervezetben elkövetés megállapítása során az elkövető tudattartamának vizsgálata elengedhetetlen. E vonatkozásban irányadó 4/2005. Büntető Jogegységi határozat, miszerint ha bizonyított, hogy a bűncselekményt egy tényleges bűnszervezet működéséhez kapcsolódva, illetve annak keretei között követték el, úgy a végrehajtás körülményeiből – különösen a konkrét magatartás mások megelőző vagy további láncolatos cselekményeit feltételező jellegéből, ezek szükségszerű és ezért előre láthatóan bekövetkező eseményeiből – lehet következtetést vonni arra, hogy az alkalomszerű tettes (részes) cselekménye megvalósításakor a bűnszervezetben elkövetést felismerte-e. A

bűnszervezet törvényi meghatározása ugyanis a külvilágban megjelenő, tárgyi jellegű ismérveket írja le, és – ahogy azt a BH 2008.139. szám alatt megjelentett eseti döntés is megfogalmazta – a bizonyítás eredményeképpen megállapított tényállás értékelése során lehet csak következtetést levonni a bűnszervezet fogalmi elemeinek meglétére. Ily módon a vádirat tényállásának a bűnszervezet fogalmának megfelelő ténybeli alapot is tartalmaznia kell, azt nem pótolja, ha a vádban „többször is leírja azt, hogy a vádlottak [...] cselekményüket bűnszervezetben követték el. (Debreceni Ítéltábla Bf.II.630/2017.)” A Kúria ugyanis egyértelműen megfogalmazta, hogy a bűnszervezetben részvétel elkövetője nem a bűnszervezetben elkövetett bűncselekménynek a bűnsegéde (felbujtója), hanem az egyedi bűncselekményektől elkülönülten magának a bűnszervezetnek mint csoportnak a támogatója. Azaz „az elkövetőnek nem a bűnszervezet működésének konkrét tényeit (munkamegosztását, a szereplők hierarchiáját, elérhetőségét, belső kapcsolatait, az anyagi haszon elosztásának módját kell ismernie, hanem tudnia kell, hogy a ténykedésével a bűncselekményeket egy (esetleg) változó összetételben, de közösen végrehajtó szerepmegosztással és konspiratív módon működő szervezethez kapcsolódva hajtja végre” (Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.646/2008/5.). Az indítvány érvrendszere szerint bűnszervezet szakirodalmi értelmezése alapján – miszerint „a szervezeti tagság [...] feltételezi a bűnszervezethez való tudatos csatlakozást, s a szervezet életében való valamiféle konkrét, körvonalazható részvételt. Ez akár a szervezeti célok kinyilvánított elfogadásában, akár erre egyértelműen utaló magatartásban, pl. a szervezet támogatásában megnyilvánulhat.” (Tóth Mihály: A bűnszervezeti elkövetés kanyargós útja) – sem állapítható meg XXXII. rendű terhelt terhére a bűnszervezetben történő elkövetés.

[57] Hivatkozott emellett a Debreceni Ítéltábla a Bf.II.597/2017. számú határozatára is, „amely összegezte, hogy milyen elvárások támaszthatók a bűnszervezettel szemben” és abból kiemelte, hogy nagyon fontos annak bizonyítása, hogy a bűnszervezetben elkövetés többlettudattartalmat feltételez, ami jelen esetben egyáltalán nincs meg. Jogi érvelése során utalt továbbá a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.21/2015. számú, valamint az Alkotmánybíróság 3031/2017. (III. 7.) AB határozatára is.

[58] Ezen túlmenően kiemelte, hogy a másodfokú bíróság ítéletében azt állapította meg, hogy Terhelt5 XXXII. rendű terhelt esetében azért alkalmaz börtön fokozatú szabadságvesztést, mert azt egészségügyi állapota indokolja. Ez alapján kérdésként fogalmazta meg, hogy ez az egészségügyi állapot egyáltalán lehetővé tette-e a bűnszervezetben való részvételt.

[59] A másodfokú ítélet vonatkozásában további kifogásként hozta fel, hogy – a BH. 2018.37. szám alatt megjelentetett eseti döntés értelmében – jelen ügyben az ítéleti tényállásban azt kellett volna megállapítani, hogy a konspiráció 2004-ben – azaz a bűncselekmény elkövetési idején, tehát 20 évvel ezelőtt – fennállt. Erre nézve azonban nem folyt bizonyítás, és a másodfokú bíróság „semmi konkrétumot nem jelölt meg, semmilyen levezetését nem adta annak, hogy az elsőfokú ítélettel szemben pontosan milyen jogi alapon látta igazoltnak a Btk. 459. § 1. pontjában foglaltakat”.

[60] A kifejtettek és az elkövetéskor hatályos Btk. rendelkezéseinek ismertetése alapján az indítványozó arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy sem az elkövetéskor, sem pedig az elbíráláskor hatályos Btk. alapján nem lehetett volna megállapítani azt, hogy Terhelt5 XXXII. rendű terhelt bűnszervezetben követte el a cselekményeit, és ebből következően az ehhez kapcsolódó jogkövetkezmény alkalmazására sem volt törvényes lehetőség. Álláspontja szerint: „Mindezek alapján Terhelt5 XXXII.r. terhelt magatartása nem merítette ki a Btk. 459. 1. pontjában foglalt tényállást, cselekménye bűnösség megállapítása esetén helyesen 8 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, 7 esetben (5) bekezdés b) pont, 1 esetben (6) bekezdés b) pont] minősül, nem pedig

8 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettének [1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, 7 esetben (6) bekezdés b) pont, 1 esetben (7) bekezdés b) pont]”, továbbá esetében törvénysértő a bűnszervezetben elkövetés megállapítása is.

[61] 6. A Kúria a Bfv.I.1155/2024/6. számú végzésével Terhelt2 XIV. rendű terhelt, a Bfv.I.1225/2024/4. számú végzésével Terhelt3 IV. rendű terhelt védője, a Bfv.I.1226/2024/4. számú végzésével Terhelt4 X. rendű terhelt védője, a Bfv.I.1262/2024/5. számú végzésével Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője, a Bfv.I.1337/2024/4. számú végzésével Terhelt6 VI. rendű terhelt védője, a Bfv.I.1348/2024/4. számú végzésével Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, a Bfv.I.1408/2024/4. számú végzésével Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt és a Bfv.I.1442/2024/4. számú végzésével Terhelt9 V. rendű terhelt, valamint a Bfv.I.147/2025/6. számú végzésével Terhelt10 XIII. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alapján folyamatban volt büntetőügyeket – a Be. 599. §, Be. 617. § és a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a 146. § (1) bekezdése szerint – a Bfv.I.1148/2024. szám alatt Terhelt1 XXIII. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítvány alapján folyamatban lévő büntetőügyhöz egyesítette.

[62] 7. A Legfőbb Ügyészség

- Terhelt3 IV. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványára BF.1193/2024/2. számon,
- Terhelt9 V. rendű terhelt felülvizsgálati indítványára BF.1444/2024/2. számon,
- Terhelt6 VI. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványára BF.1288/2024/2. szám alatt,
- Terhelt4 X. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványára BF.1194/2024/2. számon,
- Terhelt10 XIII. rendű terhelt felülvizsgálati indítványára BF.295/2025/2. szám alatt,
- Terhelt2 XIV. rendű terhelt felülvizsgálati indítványára BF.1148/2024/2. számon,
- Terhelt1 XXIII. rendű terhelt felülvizsgálati indítványára BF.1228/2024/3. szám alatt,
- Terhelt7 XXVII. rendű terhelt felülvizsgálati indítványára BF.1318/2024/2. számon,
- Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványára BF.1258/2024/2. számon,
- Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványára BF.1365/2024/2. szám alatt tett nyilatkozatot.

A Kúria Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt10 XIII. rendű, Terhelt2 XIV. rendű, Terhelt1 XXIII. rendű és Terhelt7 XXVII. rendű terheltek, valamint Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védője azonos tartalmú felülvizsgálati indítványaira tekintettel a Legfőbb Ügyészség BF.1444/2024/2., BF.295/2025/2. BF.1148/2024/2., BF.1228/2024/3., BF.1318/2024/2. és BF.1365/2024/2. számú nyilatkozatát összefoglalóan együtt ismerteti.

[63] 7.1. A Legfőbb Ügyészség a BF. 1193/2024/2. számú nyilatkozatában terhelt3 védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[64] Kifejtette, hogy eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány csak a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértések okából terjeszthető elő. Jelen ügyben az állapítható meg, hogy a Be. CI. Fejezetében szabályozott eljárás a távollévő terhelttel szemben külön szabályainak megsértésén alapuló, – a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján – feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés kizárólag a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett I. rendű terhelt tekintetében állapítható meg, Terhelt3 IV. rendű terhelt tekintetében nem. A védő csak a védencére nézve jogosult felülvizsgálati indítványt benyújtani, ezért az ügyben szereplő más terhelttel kapcsolatos eljárási

szabálysértésre nem hivatkozhat (BH 2018.10., BH 2016.170.II.). Így e részében a védő felülvizsgálati indítványa törvényben kizárt.

[65] A Legfőbb Ügyészség egyben utalt arra is, hogy a védő azon érvelése nem vehető figyelembe, mely szerint az I. rendű terhelt a megismételt eljárásban esetleg részt vehet és ott az eljárás tárgyát képező cselekményekre olyan tartalmú vallomást tehet, ami kihathat IV. rendű terhelt cselekvőségének megítélésre, mivel – ez a hivatkozás ténylegesen – a bizonyítás és bizonyíték-értékelés hibáját állítva az eljárt bíróságoknak a IV. rendű terhelte vonatkozó bizonyíték-értékelő tevékenységén keresztül az ítéleti tényállást támadja, ami ugyancsak a törvényben kizárt.

[66] Álláspontja szerint a IV. rendű terhelt védőjének az a hivatkozása, miszerint az elsőfokú bíróság elmulasztotta a IV. rendű terhelte a kézbesítési megbízottján keresztül a tárgyalási hatánapokról értesíteni, nem feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, és így a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt felülvizsgálati ok megállapításának sem szolgálhat alapjául. A tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondással a bíróság kötelezettsége a terhelt eljárási cselekményről való értesítése. Értesítés alapján a címzett az érintett eljárási cselekményen jelen lehet, de jelenléte nem kötelező. Felülvizsgálatot megalapozó szabálysértésnek azonban csak az minősül, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező volt. Így az elsőfokú bíróság relatív eljárási szabálysértést vétett, vagyis nem vezet az ítélet mérlegelést nem tűrő megsemmisítéséhez, és ekként felülvizsgálat alapja sem lehet az, ha az értesítést a bíróság elmulasztotta. Erre figyelemmel felülvizsgálatot ez a védői hivatkozás sem alapozhat meg.

[67] Úgy ítélte meg, hogy a felülvizsgálati eljárásban a IV. rendű terhelt vonatkozásában a tárgyalási jelenléttel kapcsolatos kifogás sem foghat helyt. A Legfőbb Ügyészség a nyilatkozatában rámutatott arra, hogy az iratok tanúsága szerint a korábban a tárgyaláson való jelenlét jogáról már lemondott Terhelt3 IV. rendű terhelt a 2021. április 26. napján megtartott tárgyaláson megjelent, e hatánapon az elsőfokú bíróság elmulasztotta őt tájékoztatni arról, hogy az eljárási törvény szabályozása szerint megjelenését úgy kell tekinteni, hogy a továbbiakban a tárgyaláson jelen kíván lenni, így utóbb a tárgyaláson való jelenlét jogáról ismételten csak a bíróság engedélyével mondhat le, majd ezt követően, amikor a IV. rendű terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról a 2021. szeptember 15. napján érkezett beadványában újfent lemondott és egyben csatolta a védőjével a kézbesítési megbízotti feladatok ellátására megkötött megbízási szerződést, nem döntött az engedélyezés tárgyában. E vonatkozásban kifejtette, hogy a Be. 431. § (1) bekezdése alapján a vádlott az ügydöntő határozat kihirdetéséig bejelentheti, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni, a bejelentés bírósághoz érkezésekor a Be. 430. § (1) bekezdésében meghatározott nyilatkozat hatályát veszti, és a Be. 431. § (3) bekezdése szerint, ha a vádlott bejelentette, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni, utóbb a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról ismételten csak a bíróság engedélyével mondhat le. Az elsőfokú bíróság nem hozott alakszerű határozatot arról, hogy Terhelt3 IV. rendű terheltnak ezt követően meg kell jelennie a tárgyaláson és erre vonatkozó tájékoztatást sem adott, a további tárgyalási napokra a IV. rendű terhelte idézte, aki azokon mindaddig meg is jelent, amíg az újabb kézbesítési megbízotti szerződést be nem nyújtotta. Ennek tényét a bíróság jegyzőkönyvben rögzítette, azonban elmaradt a Be. 431. § (3) bekezdése szerinti alakszerű határozat meghozatala. Kiemelte ugyanakkor, hogy nem a Be. 449. § (3) bekezdés f) pontja szerinti alakszerű határozat meghozatalának van jelentősége, hanem annak, hogy az iratokból kitűnik-e a bíróság azon döntése, hogy a továbbiakban Terhelt3 IV. rendű terhelt tárgyalási jelenlétét szükségesnek tartotta-e. E tekintetben azt állapította meg a Legfőbb Ügyészség, hogy a Szegedi Törvényszék hallgatólagosan

tudomásul vette IV. rendű terhelt ismételt lemondását a tárgyaláson való jelenlét jogáról és a továbbiakban nem idézte őt az eljárási cselekményekre.

[68] Rámutatott arra, hogy a Kúria Bfv.I.274/2021/14. számú – a Bírósági Határozatok Gyűjteményében is közzétett – határozatának [116] bekezdésében kifejtette: „[...] az ismételt lemondás engedélyezéséről szóló végzés meghozatalának elmulasztása az eljárási szabályok olyan megsértését jelenti, amely a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt, felülvizsgálatot eredményező eljárási szabálysértések közé nem tartozik, így felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat.” Mindezek alapján – álláspontja szerint – a IV. rendű terhelt tárgyalási jelenlétével kapcsolatosan az elsőfokú bíróság nem abszolút, hanem relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést vétett, amelyekre felülvizsgálati indítványt alapítani nem lehet.

[69] Indítványozta, hogy a Kúria a Szegedi Törvényszék 7.B.592/2010/2879. számú és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.498/2023/99. számú ítéletét Terhelt3 IV. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[70] 7.2. A Legfőbb Ügyészség a BF. 1444/2024/2. számú nyilatkozatában Terhelt9 V. rendű terhelt, a BF.295/2025/2. számú nyilatkozatában a Terhelt10 XIII. rendű terhelt, a BF.1148/2024/2. számú indítványában Terhelt2 XIV. rendű terhelt, a BF. 1228/2024/2. számú nyilatkozatában Terhelt1 XXIII. rendű terhelt, a BF.1318/2024/2.számú indítványában Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, míg a BF.1365/2024/2. számú nyilatkozatában Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védőjének a felülvizsgálati indítványát nem tartotta alaposnak.

[71] Indokai szerint a bünszervezeti elkövetés megállapítása – figyelemmel a BH 2016.234. számú határozatban kifejtettekre – nem minősítési, hanem büntetés-kiszabási kérdés, így a bünszervezetben elkövetés megállapítása csak akkor támadható felülvizsgálati indítvánnyal, ha e téves bünszervezeti megállapítás mint a büntetőjog más szabályának megsértése törvénysértő büntetés kiszabására vezetett A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott felülvizsgálati ok szempontjából nem jelent törvénysértő büntetést, és ezért nem felülvizsgálati ok, ha az alapügyben eljáró bíróság nem, vagy nem törvényesen határozta meg a feltételes szabadság legkorábbi időpontját (Bfv.II.520/2014/7.), továbbá a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának meghatározása sem a büntetés kiszabásának a része, ezért e körben sincs helye felülvizsgálatnak (BH 2017.326.). Így, ha a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása mellett a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor, akkor nincs helye felülvizsgálatnak a feltételes szabadság kizárására és a végrehajtási fokozat megállapítására vonatkozó rendelkezéssel szemben, mivel ezek önmagukban nem valósítanak meg önálló felülvizsgálati okot. Mindezek alapján a bünszervezet megállapítását támadó felülvizsgálati indítvány kizárólag abban az esetben vezethet a jogerős ítélet megváltoztatására, ha a bíróság a bünszervezet esetleges törvénysértő megállapítása mellett a büntetést az általa alkalmazott büntetőtörvény Általános Részének a büntetési tételkeretét a bünszervezeti elkövetés folytán emelő rendelkezésének alkalmazásával szabta ki. Ha azonban a kiszabott büntetés nem haladja meg az adott bűncselekményre a Btk. Különös Része által rendelt büntetési tételkeretét, illetve – esetlegesen – a halmazati büntetés-kiszabás szabályaira, továbbá a különös visszaesőkre, többszörös visszaesőkre vagy erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezésekre figyelemmel megemelt büntetési tételkeretét, a felülvizsgálati indítvány a bünszervezeti elkövetés téves megállapítása ellenére sem vezethet eredményre.

[72] Kifejtette, hogy Terhelt9 V. rendű terhelttel szemben kiszabott 3 év 6 hónap, Terhelt10 XIII. rendű terhelttel szemben kiszabott 2 év 6 hónap, Terhelt2 XIV. rendű terhelttel szemben kiszabott 2 év, Terhelt1 XXIII. rendű terhelttel szemben kiszabott 3 év, Terhelt7 XXVII. rendű terhelttel szemben kiszabott 3 év 6 hónap és Terhelt8 XXXVII. rendű terhelttel szemben kiszabott 2 év szabadságvesztés nem hogy nem haladja meg a terhükre megállapított

bűncselekmények Btk. Általános Része és Különös Része figyelembevételével meghatározott halmazati büntetési tételkeretét, hanem – tekintettel a terheltek bűnösségének alapját képező legsúlyosabb bűncselekményre, a korábbi Btk. 318. § (7) bekezdés b) pontja szerinti csalás büntetése irányadó öt évtől tíz évig terjedő büntetési tételkeretre, és az ezen alapuló, a korábbi Btk. 85. § (3) bekezdése szerinti öt évtől tizenöt évig terjedő halmazati büntetési tételkeretre – az a kiszabható törvényi minimum alatt, enyhítő szakasz alkalmazásával került megállapításra. Ezért jelen ügyben akkor sem lehetne szó törvénysértő büntetés kiszabásáról, ha a bűnszervezet megállapítása törvénysértő lenne.

[73] Ezen túlmenően a Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a jogerős ítélet V. rendű, XIII. rendű, XIV. rendű, XXIII. rendű, XXVII. rendű és XXXVII. rendű terheltekkel szemben törvényesen szabta ki a büntetést mint bűnszervezetben elkövetővel szemben.

[74] Kiemelte, hogy az elbíráláskor hatályos Btk. 459. § 1. pontjában meghatározott bűnszervezet fogalma annyiban tér el az elkövetéskor hatályos Btk. szabályozásától, hogy a jogalkotó a hierarchikus szervezettség és a konspiratív működés követelményét beépítette új tényállási elemként a bűnszervezet fogalmába. A Kúria a Bhar.III.571/2019/41. számú határozatában kifejtette, hogy a módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez, így az a jogalkalmazó feladata. Az Alkotmánybíróság a 3041/2021. (II. 19.) AB határozatában utalt rá, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak.” {3041/2021. (II. 19.) AB határozat [22]}. Az Alkotmánybíróság továbbá leszögezte, hogy „Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját kell elsősorban figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvényellenesnek minősül.” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat [30]}. A Kúria ennek ismeretében alakította ki álláspontját, amely szerint a jogszabályi változás nem jelenti feltétlen a bűnszervezet fogalmának jogalkalmazói újragondolását {Bfv.I.752/2020/17. [128]-[131] bekezdés}. A hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bűnszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervezői, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-fölrendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bűnszervezet megállapítását. A csoport konspiratív működése pedig a korábbi szabályozás szerinti az összehangolt működésnek feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi (Bhar.III.571/2019/41., Bfv.II.322/2021/8., Bfv.II.605/2021/8.).

[75] Álláspontja szerint az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű, a XXVII. rendű és a XXXVII. rendű terheltek tekintetében a bűnszervezet fogalmi elemei az elbíráláskor hatályos törvényi rendelkezések mentén is hiánytalanul megvalósultak.

[76] Utalt arra, hogy az irányadó tényállás alapulvételével az elkövetői kör tagjainak száma a hármat meghaladta, emellett egyértelműen megállapítható, hogy az elkövetők célja a kettőtől nyolc évig, valamint az öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő csalás büntetése minősített esetének sorozatos megvalósításával öt évet meghaladó tartamú szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények elkövetése volt.

[77] Kifejtette, hogy az V. rendű és a XXVII. rendű terheltek tevékenységével érintett I. rendű terheltek által irányított bűnszervezet a követelésvásárlási szerződések megkötésével 2004. május 24. és 2006. szeptember 22. napja között folyamatosan valósította meg a csalási cselekményeket, a XIII. rendű és a XIV. rendű terheltek részvételével működő két bűnszervezeti csoport közül a terheltek II. rendű terheltek köré szerveződött bűnözői csoport 2002 novembere és 2007 októbere között, míg a egyéb érdekelt III. rendű terheltek köré szerveződött bűnszervezet 2003 júliusa és 2005 októbere között folyamatosan működött. A XXIII. rendű terheltek először – 2003. február és október között – a II. rendű terheltek irányítása alatt követett el bűncselekményeket, majd 2004 májusától 2006 szeptemberéig tartó időszakban az I. rendű terheltekhez kapcsolódó bűnszervezet működésében vett részt, a XXXVII. rendű terheltek cselekményével összefüggésben a IV. rendű terheltek által irányított bűnszervezet 2005 júliusa és 2006 novembere közötti időszakban folyamatosan kötötte a valótlan tartalmú bérleti szerződéseket, ami a hosszabb időre szerveződöttséget igazolja.

[78] Érvelése szerint mind az I. rendű, mind a II. rendű és III. rendű, mind pedig a IV. rendű terheltek köré szervezett csoport hierarchikus felépítésű volta megfeleltethető a bűnszervezet 1999. március 1. és 2002. március 31. napjai között hatályban volt, a korábbi Btk. 137. § 8. pontjában írt fogalmában rögzített alá-fölérendeltségi rendszernek. Hierarchikus a szervezet, ha a csoport tagjai között legalább két szinten megjelenve irányító-irányított, utasítást adó-utasított személykapcsolat ismerhető fel. A 2002. április 1. napjától 2019. július 10. napjáig hatályos fogalom szerinti összehangolt működés a gyakorlatban legtöbb esetben az irányítói-szervezői-végrehajtói feladatok elkülönülésében nyilvánult meg. Az új fogalom pedig a hierarchiát tovább specializálta és a csoporton belüli feladatmegosztásnak legalább részbeni alá-fölérendeltségi személykapcsolatban való megjelenését követelte meg. A 2006. évi CI. törvénnyel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény megállapításai értelmében a hierarchikus jelleg tehát nem jelent kidolgozott, fejlett, mereven elhatárolható döntési szinteket. Az alá-fölérendeltséget tükröző szerveződés megkülönböztető jegye a valamely – akár egyetlen – tag általi utasítási jogkör gyakorlása a szerveződés más tagjai felett, az utasítások tárgyát pedig a szervezet tevékenységébe tartozó feladatok ellátására való felhívás képezi.

[79] Utalt arra is, hogy a konspiratív működésnek a jogalkalmazói gyakorlatban azonban van előzménye, mivel az összehangolt működés körülményének értékelésével kapcsolatban gyakran tértek ki erre a bírósági határozatok indokolásai (BH 2003.6., BH 2007.403., EBH 2007.1677., BH 2009.96., BH 2009.196., EBH 2010.2211.). Ezek alapján a konspiráció alatt egyfajta titkos szervezettség és leplezett működés értendő, melynek célja a csoport tényleges tevékenységének elfedése. A konspiráció célja a hatósági felderítés megghiúsítása; annak elérése, hogy a titokban történő szerveződés folytán a bűncselekmény és az elkövetők személye a külvilág számára ne legyen felismerhető, belső információk ne kerüljenek ki. A konspirációnak pedig a csoport működése és nem (csak) a bűncselekmény elkövetése tekintetében kell megvalósulnia. A törvényi szabályozás a rendszerszintű együttműködés által megkívánt kooperáción túlmutató szervezettséget nem követel meg a konspiratív működés megállapításához (Bfv.II.1377/2020/12.).

[80] A Legfőbb Ügyészség hangsúlyozta továbbá, hogy a bűnszervezeti elkövetés megállapításához a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában tételezett tárgyi ismérveknek nem az egyes terheltek magatartásában kell tükröződniük, hanem a szervezet tevékenységében. Erre alapozva a 4/2005. Büntető Jogegységi határozat II. pontja értelmében a bűncselekmény elkövetője bűnszervezetben elkövetőnek minősülhet akkor is, ha maga csupán esetleg vesz részt a szervezet célját képező bűncselekmény elkövetésében, csupán egyetlen bűncselekményt (részcselekményt) megvalósítva vesz részt, feltéve, hogy tudata a

Btk. értelmező rendelkezései között meghatározott e tárgyi ismérveket, illetve az ezeknek megfeleltethető életbeli tényeket átfogja.

[81] Az irányadó tényállás lényegi elemeinek kiemelését követően rámutatott arra, hogy a hierarchikus szervezettség megállapításához elegendő, ha legalább egy kiemelt szerepet betöltő személy van a szervezetben. Ezt a jogerős ítélet tartalmazza, mely szerint az V. rendű, XXIII. rendű és XXVII. rendű terhelt az I. rendű terhelt személye köré, a XIII. rendű és XIV. rendű terhelt a II. rendű és III. rendű terheltek köré, míg a XXXVII. rendű terhelt a IV. rendű terhelt köré szervezett bünszervezethez tartozott. Az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű, illetve a IV. rendű terhelt a bünszervezet élén a bérbeadó gazdasági társaságok tényleges irányítói voltak.

[82] Terhelt9 V. rendű, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, és Terhelt1 XXIII. rendű terhelt egyaránt az I. rendű terhelt köré épült bünszervezetben vett részt, aki működtette azokat a gazdasági társaságokat, amelyek a konstrukcióban bérbeadóként szerepeltek, azaz a bünszervezet élén a bérbeadó cégek tényleges irányítója volt, ami a hierarchikus szervezettség megállapítását megalapozza. Ebben a bünszervezetben további két szint volt elkülöníthető, az elsőbe tartozott Terhelt9 V. rendű terhelt, aki az I. rendű terhelt alkalmazottjaként adminisztratív feladatokat látott el, elkészítette a bérleti szerződéseket, azok értékesítését, továbbá bizonylatokat, okiratokat hozott létre, eközben tisztában volt a szervezet tevékenységének valamennyi lényeges elemével. Az ezt követő szintet Terhelt1 XXIII. és terhelt15 XXIV. rendű terheltek tevékenysége jelentette, akiknek az volt a feladata, hogy a személyeket beszervezzék, nevükre cégeket alapítsanak, valamint saját nevükre cégeket vegyenek és ezen cégek keretében fiktív bérleti és szállítói okiratokat írjanak alá, és így a takarékszövetkezetektől jogtalan előnyhöz juthatnak.

[83] Szintén az I. rendű terhelthez köthető csoport tagja volt Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, aki az időközben elhunyt társával létrehozta az összehangoltan működő ún. Farina cégcsoportot, melynek feladata az volt, hogy az abban szereplő gazdasági társaságok váltakozva, bérlői és szállítói pozícióban feltüntetésre kerüljenek a különböző szerződésekben.

[84] A cégcsoportot egy időközben elhunyt terhelt irányította, míg Terhelt7 XXVII. rendű terhelt formális cégvezető volt – aki társától anyagilag és személyileg is függött – és a bérleti szerződéseket, valamint a kapcsolódó egyéb iratokat utasításra írta alá.

[85] A II. rendű és III. rendű terheltek által működtetett szervezetben az irányítókat követő szint azoknak a személyeknek körét jelentette, akik akár a bérbeadó cégekkel üzletkötői jogviszonyban álltak, vagy szóbeli megállapodás alapján azt a feladatot látták el, hogy a bérbeadó cégek felé szállítókat és bérlőket szerveztek be, illetőleg ezen személyek maguk is bérlőként vagy szállítóként léptek fel ezen konstrukciókban. Ők kutatták fel a bérlőket, illetve, ha megfelelő céges háttér a bérlők mögött nem állt, a bérlőkkel akár cégeket alapítottak, illetőleg vásároltattak meg, velük bérleti szerződéseket aláíratattak. Ezen a szinten működő személyek – főként a VI. rendű és XII. rendű terhelt esetében – szerveztek be további személyeket. A takarékszövetkezetek mögöttes finanszírozásával és ebbe a szintbe kapcsolódott be Terhelt10 XIII. rendű és Terhelt2 XIV. rendű terhelt is, akik cselekvősége az okiratok továbbításában, továbbá legális működés látszatát keltő magatartások tanúsításában (bankszámlákon szerződésekkel összefüggésben szükséges látszat pénzmozgatásokban, okiratok készítésében, pénzfelvételek megszervezésében) állt.

[86] A IV. rendű terhelthez kapcsolódó bünszervezet esetében már az cég5, illetőleg a cég6 eleve hierarchikus cégcsoport felépítést mutatott. Ebben a bünszervezetben – melyet az I. rendű terhelt által vezetett csoporttal Terhelt4 X. rendű terhelt kapcsolta össze – a bérleti szerződésekhez kapcsolódó bérlő cégek, valamint szállítók valamennyien a IV. rendű terhelt alkalmazottai, vagy tőle függő, neki lekötözött személyek voltak.

[87] Ehhez a szervezeti körhöz kapcsolódott Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt tevékenysége, aki formálisan látta el az cég5 ügyvezetői tisztségét, azonban azt ténylegesen a IV. rendű terhelt irányította, a XXXVII. rendű terhelt az ő utasításai alapján járt el.

[88] A bünszervezet keretében a IV. rendű és a XL. rendű terhelt bonyolította az cég5 követeléseit megvásárló takarékszövetkezetekkel a keretszerződésekkel kapcsolatos tárgyalásokat, illetve a már szerződött takarékszövetkezetekkel a kapcsolattartást. A XXXVII. rendű terhelt tisztában volt a konstrukcióval, a IV. rendű terhelt utasításainak megfelelően elkészítette a valótlan tartalmú bérleti szerződéseket, a bérlőként feltüntetett cégek aláírásainak egy részét a XXXVII. rendű terhelt hamisította, más részüknél a cégek képviselői a IV. rendű terhelt megtévesztése hatására írták alá az okiratokat. Ezen túlmenően a XXXVII. rendű és a X. rendű terhelt végezte, vagy végeztette a számlázást is.

[89] Az irányadó tényállás így részletesen rögzíti mind az I. rendű, mind a II. rendű és III. rendű, mind a IV. rendű terhelt által irányított bünszervezetek alá-fölé rendeltséget tükröző felosztását, míg a szervezet működésének konspiratív jellegét az adta, hogy a céghálózat működése a törvényesség látszatát keltette azért, hogy a cégek tényleges rendeltetése, bűnös tevékenysége ne derüljön ki.

[90] Mindezek tükrében mind az I. rendű, mind a II. rendű és III. rendű, mind pedig a IV. rendű terhelt által létrehozott bűnözői csoport az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos Btk. szerinti bünszervezet fogalmának egyaránt megfelelt.

[91] Álláspontja szerint a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás alapján az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű, a XXVII. rendű és a XXXVII. rendű terheltek tudata a bünszervezet tárgyi elemeit átfogta. Egyértelmű, hogy a terheltek az érintett bünszervezet más tagjaival is közvetlen kapcsolatba kerültek, így általuk ismert volt az, hogy a bűncselekmények sorozatos elkövetésében rajtuk kívül is legalább három másik személy is részt vesz, továbbá a bünszervezetben való közreműködésük időtartamára tekintettel tisztában voltak a bűnözői csoport hosszabb időre szervezettségével is.

[92] Az V. rendű terheltet az I. rendű terhelt irányította, utasításainak megfelelően látta el a cég7 működésével kapcsolatos feladatokat, így tudta, hogy az I. rendű terhelthez köthető az utasítást adó, irányító szerep. Az V. rendű terhelt emellett egy időszakban Terhelt3 IV. rendű terhelttel is kapcsolatban állt, továbbá együttműködött a hozzá hasonlóan adminisztratív feladatokat ellátó Terhelt4 X. rendű terhelttel is. Terhelt1 XXIII. rendű terhelt szintén tisztában volt azzal, hogy a bűncselekmények végső haszonélvezője az I. rendű terhelt, ennek megfelelően az ő rendelkezésére bocsátotta az üzletkörébe tartozó cégek számlatömbjeit, bélyegzőit, elektronikus bankszámla hozzáféréseit azért, hogy az I. rendű terhelt később más cégekkel is meg nem történt eszközértékesítésekről készíthessen fiktív bérleti szerződéseket, és azok legalizálásához szükséges valótlan tartalmú számlákat készítsen. A XXIII. rendű terhelt azzal, hogy más személyeket is rávett valótlan tartalmú bérleti szerződések aláírására, maga is aktívan közreműködött a külvilág felé legális működés látszatát keltő, kiterjedt üzleti kapcsolatrendszer kiépítésében.

[93] Terhelt7 XXVII. rendű terhelt ugyancsak tudomással bírt az I. rendű terhelt irányító szerepéről, és 2004. májustól egyértelművé vált számára, hogy a bűncselekménysorozat elkövetésében rajta kívül még legalább két személy részt vesz.

[94] Az V. rendű, a XXIII. rendű és a XXVII. rendű terhelt tisztában volt magával a konstrukcióval, tudták, hogy tevékenységüket egy nagyobb, bűncselekmények elkövetésére szakosodott I. rendű terhelt által vezetett szervezet részeként fejt ki, melynek működéséhez bonyolult, több szereplős kapcsolatrendszer kialakítása szükséges, amely a bérbeadók, a bérlők, és a szállítók látszólag törvényes együttműködését igényli. Ezen túlmenően a XXVII.

rendű terhelt abból következően is ismerte a konstrukció minden lényeges elemét, hogy annak lényegét ő és társa tárta fel az I. rendű terhelt előtt.

[95] Terhelt10 XIII. rendű és Terhelt2 XIV. rendű terheltek mindezekkel szintén tisztában voltak, tudatuk átfogta, hogy a II. rendű és a III. rendű terheltek a cselekmények irányítói, végső haszonélvezői, emellett más terheltekkel, így a XIII. rendű és a VI. rendű terhelttel is kapcsolatba kerültek, így tudták, hogy több személy közreműködését igénylő bűncselekménysorozatban vesznek részt. Emellett tudatuk kiterjedt a konspiratív működésre is, mivel a XIII. rendű terhelt az általa ténylegesen irányított, de akkor formálisan tanú²⁴² ügyvezetése alatt álló cég⁸-t, a XIV. rendű terhelt pedig az általa ténylegesen irányított, de formálisan már az élettársa fia, egyéb¹ ügyvezetése alatt álló cég⁹-t használta fel a bűncselekmények elkövetéséhez. Mindkét terhelt aktívan részt vett céggel rendelkező személyek, bérlők felkutatásában, beszerzésében valótlan tartalmú szerződések létrejötté érdekében.

[96] Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt előtt is ismert volt a IV. rendű terhelt utasítást adó, irányító szerepe, és tudata kiterjedt a csoport működésére jellemző konspiratív elemekre is.

[97] A Legfőbb Ügyészség kiemelte azt is, hogy mind az I. rendű, mind a II. rendű és III. rendű, mind a IV. rendű terhelt által irányított bünszervezet vezetője számos gazdasági társaságot érintő, bonyolult kapcsolatrendszer²et működtetett. A Kúria Bfv.I.71/2023/15. számú határozatának [219] bekezdésére hivatkozva arra mutatott rá, hogy a cégbíróságon bejegyzett és nyilvántartott gazdálkodó szervezetek titokban nem működtethetők, azonban a szervezet működésének konspiratív jellegét az adta, hogy a céghálózat működése a törvényesség látszatát keltette azért, hogy a cégek tényleges rendeltetése, bűnös tevékenysége ne derüljön ki.

[98] Mindezek alapján az alapügyben eljáró bíróságok helytállóan következtettek arra, hogy az V. rendű, a XIII. rendű, a XIV. rendű, a XXIII. rendű, a XXVII. rendű és a XXXVII. rendű terheltek tudata átfogta azt, hogy cselekményeiket bünszervezet keretei között hajtották végre.

[99] A Legfőbb Ügyészség ezen túlmenően arra is kitért, hogy büntetés-kiszabás felülvizsgálatára csak a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a büntetőjog más szabályainak megsértése esetén van lehetőség. A büntetés önmagában akkor eshetne felülvizsgálat alá, ha az a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve volna a nemében és/vagy mértékében törvénysértő lenne. Jelen ügyben azonban ilyen nem állapítható meg, ezért a felülvizsgálati indítványban valójában a büntetés kiszabását támadja, melyre azonban anyagi jogszabálysértés hiányában nincs törvényes lehetőség.

[100] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria a Szegedi Törvényszék 7.B.592/2010/2879. számú és a Szegedi Ítéltábla Bf.I.498/2023/99. számú ítéletét Terhelt9 V. rendű, Terhelt10 XIII. rendű, Terhelt2 XIV. rendű, Terhelt1 XXIII. rendű, Terhelt7 XXVII. rendű és Terhelt8 XXXVII. rendű terheltek tekintetében hatályában tartsa fenn.

[101] 7.3. A Legfőbb Ügyészség a BF. 1288/2024/2. számú nyilatkozatában Terhelt6 VI. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[102] Indokolásában elsődlegesen arra utalt, hogy a Be. 650. § (2) bekezdésében és a Be. 659. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a VI. rendű terhelt védőjének a jogerős ítélet megalapozatlanságára vonatkozó megállapításai a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatók, az indokolási kötelezettség megsértése pedig 2018. július 1. napja óta nem felülvizsgálati ok.

[103] Kifejtette, hogy a bünszervezet törvénysértő megállapítása – mint a büntető anyagi jogi szabálysértés – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) és bb) alpontja

szerint képezhet felülvizsgálati okot, azonban a védő Btk. más szabályának megsértéséhez nem kapcsolt olyan következményt, miszerint az törvénysértő büntetést eredményezett volna a VI. rendű terheltnél, így mivel a konjunktív feltételek közül csak az egyiket állította, a felülvizsgálati indítvány e részében a törvényben kizárt.

[104] A nyilatkozatában rámutatott arra, hogy a bünszervezeti elkövetés megállapítása nem minősítési, hanem büntetés-kiszabási kérdés. A bünszervezetben elkövetés megállapítása akkor támadható felülvizsgálati indítvánnyal, ha e téves bünszervezeti megállapítás, mint a büntetőjog más szabályának megsértése törvénysértő büntetés kiszabására vezetett. Így, ha a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása mellett a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor, akkor nincs helye felülvizsgálatnak a feltételes szabadság kizárására és a végrehajtási fokozat megállapítására vonatkozó rendelkezéssel szemben, mivel ezek önmagukban nem valósítanak meg önálló felülvizsgálati okot. Tekintettel arra, hogy Terhelt6 VI. rendű terhelttel szemben kiszabott 3 év szabadságvesztés nem haladja meg a terhére megállapított bűncselekmények Btk. Általános Része és Különös Része figyelembevételével meghatározott öt évtől tizenöt évig terjedő halmazati büntetési tételkeretet, hanem annak kiszabására a törvényi minimum alatt, enyhítő szakasz alkalmazásával került sor, jelen ügyben a VI. rendű terhelt esetében akkor sem lehetne szó törvénysértő büntetés kiszabásáról, ha a bünszervezet megállapítása törvénysértő lenne.

[105] Ezen túlmenően – részletes és a BF.1444/2024/2. számú nyilatkozatával egyező érvelés mellett melyet a Kúria a jelen végzés indokolásának [71]- [100] bekezdésében már ismertetett – arra az álláspontra helyezkedett, hogy jelen ügyben nem csupán törvénysértő büntetés kiszabására nem került sor a VI. rendű terhelttel szemben, hanem az alapügyben eljáró bíróságok jogerős ítéletben törvényesen szabtak ki vele szemben mint bünszervezetben elkövetővel szemben büntetést.

[106] Érvelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a bünszervezetben elkövetés ismérvei a VI. rendű terhelt tekintetében mind az elkövetéskor, mind az elbíráláskor hatályos törvényi rendelkezések mentén is hiánytalanul megvalósultak. Terhelt6 VI. rendű terhelt a II. rendű és a III. rendű terheltek által működtetett bünszervezetben vett részt, ahhoz az irányítói szint alatti szinten feladata volt a bérbeadó cégek felé szállítók és bérlők beszerzése, felkutatása, velük cégek alapíttatása, vagy vásároltása és bérleti szerződések aláíratása. A bérlőket vagy anyagi ellenszolgáltatás reményében vagy az aláírást kérő személytől való függőségét kihasználva vagy az aláírot megtevesztve vették rá a bérleti szerződések aláírására. Erre a szintre jellemző volt a fiktív szállítói számlák beszerzése is, amelyek több esetben láncolatosan érkeztek a bérbeadókhoz, így az egész láncolatban szereplő valamennyi számla fiktív volt.

[107] Álláspontja szerint ez egyértelműen megalapozza a konspiratív működés megállapítását, hiszen az elkövetői csoport tagjai annak érdekében hajtották végre ezeket a cselekvéseket, hogy a csoport tényleges tevékenysége a külvilág előtt rejtve maradjon, ezáltal a büntetőjogi felelősségre vonást elkerüljék. Az ezen a szinten működő személyekre jellemző volt az is – főként a bűncselekmények minden lényeges elemével tisztában lévő Terhelt6 VI. rendű és XII. rendű terhelt esetében – hogy ők is szerveztek be további személyeket. Ezen túlmenően terhelt13 II. rendű terhelt több, Terhelt6 VI. rendű terhelt révén vele ismeretségbe került, bérleti szerződést kötő személlyel alakított ki olyan együttműködést, amely folyamatosan biztosította számára, hogy az illető személyek újabb és újabb bérlő cégeknek alkalmas gazdasági társaságot közvetítsenek ki felé (például VIII. rendű, IX. rendű, XI. rendű, XIII. rendű, XIV. rendű, XVIII. rendű és XXI. rendű terheltek.) Ezek a személyek okiratok továbbításában és a legális működés látszatát keltő magatartások tanúsításában vettek részt, továbbá beszerveztek más közreműködőket, akiknek a bűncselekmény megvalósulása kapcsán csekélyebb szerepük volt (például a szerződés tárgyát képező gépek leszállítása vagy

pénzek mozgatása), azonban magáról a bűncselekményekről tényleges tudomással nem bírtak.

[108] A bűncselekménysorozatban a VI. rendű terhelt – a II. rendű és a III. rendű terheltek irányítása mellett – maga is aktívan részt vett bérlőként és beszállítóként a felhasználható cégek felkutatásában, azok vezetőivel való megbeszélésben arra nézve, hogy milyen módon fognak jogtalan jövedelemhez jutni a valótlan tartalmú bérleti szerződések aláírásával, és az azokhoz kapcsolódó számlák elkészítésével. Egyes terheltekkel hosszútávú együttműködést is kialakított – így egyébral, valamint a XI. rendű, XII. rendű, a XIII. rendű és a XXI. rendű terheltekkel – és számukra feltárta, hogy a takarékszövetkezetek sérelmére milyen módszerrel lehet a cég10 és az cég1 szervezésében jogtalan jövedelemre szert tenni. E terhelttársait ezután a VI. rendű terhelt a II. rendű és a III. rendű terhelttel közösen megbízta, hogy ismeretségi körükben keressenek bérbevevőként feltüntethető cégeket és azok vezetőit bírják rá a valótlan tartalmú bérleti szerződések aláírására, a saját cégük nevében pedig állítsanak ki valótlan szállítói számlát a cég10, illetve az cég1 felé. A VI. rendű terhelt a tevékenységet jutalék ellenében végezte, továbbá gondoskodott a II. rendű és a III. rendű terheltek által előírt, a beszállítóknak az cég1-től vagy a cég10-től vételárként átutalt 10%-os jutalék begyűjtéséről.

[109] A jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján a VI. rendű terheltnak alárendelten fejtette ki tevékenységét a XII. rendű és XIII. rendű terhelt, tehát aktív szervezői, irányítói tevékenysége egyértelműen megállapítható.

[110] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatában kifejtette, hogy VI. rendű terhelt tudata a bünszervezet tárgyi elemeit átfogta, mivel több terhelttel került kapcsolatba, azaz tudta, hogy rajta kívül több személy közreműködését igénylő bűncselekménysorozatban vesz részt és egyértelműen tisztában volt a hosszabb időre szervezettséggel is. Kétségtelennek tartotta, hogy a VI. rendű számára az öt évet meghaladó büntetési tételű bűncselekmények elkövetésére irányuló szervezeti cél is ismert volt.

[111] Álláspontja szerint a védő a felülvizsgálati indítványában tévesen hivatkozott a család törvényi tényállási elemeinek hiányára.

[112] Érvelése szerint a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás részét képezi a szállítási, bérleti szerződések fiktívitása és hiányosságai, valamint a strómanok bevonása is. Ezen túlmenően – a felülvizsgálati indítvány által sem sérelmezetten – a VI. rendű terhelt tisztában volt a szerződések fiktív voltaival, továbbá azzal, hogy a meglévő gépekkel nem folyt érdemi, eredményes, hosszú távú tevékenység, a szerződésekben írtakkal ellentétes pénzügyi műveleteket végeztek, a gépbérleti díjak fizetése elmaradt, a bérbeadók számára a bérlők (hitelfelvevők) hitelképessége nem volt lényeges és a bérlőknek pedig csak addig volt fontos a konstrukció, amíg pénzhez jutottak. E tényekből eredően okszerű következtetést vontak az alapügyben eljáró bíróságok arra, hogy a VI. rendű terhelt tudta, hogy a legalitás látszatát mutató konstrukció keretében kívánnak igen jelentős összeghez jutni. Az ítéleti tényállásban rögzített ügyletek első lépése az volt, hogy a bérbeadó cégek keretszerződéseket kötöttek takarékszövetkezetekkel, amelyekben megállapították, hogy a jövőben milyen keretösszeg erejéig lesz lehetősége a bérbeadónak bérleti díjakra vonatkozó követeléseket értékesíteni a takarékszövetkezetek felé.

[113] Kiemelte, hogy védő az indítványában helyesen hivatkozott arra, hogy a takarékszövetkezetekkel kötött keretszerződések nélkül nem lett volna lehetőség a bűncselekmény elkövetésére. Ugyanakkor ha az egyes követelésvásárlások alapjául szolgáló bérleti szerződések – a bérbeadó által is tudottan – fiktívek voltak, akkor ez egyben azt is jelenti, hogy a takarékszövetkezetek általi kifizetés jogszerű alapja hiányzott. Amennyiben a takarékszövetkezet tudja, hogy a bérleti szerződés tárgya nem létezik, vagy értéke a bérleti

szerződésen feltüntetettnek csak töredéke – akkor a követelésvásárlások vételárát nem utalta volna át. A megtévesztés ekként a bérleti díj követelések értékesítéséhez kapcsolódik.

[114] A Legfőbb Ügyészség helyállónak tartotta az elsőfokú ítélet jogi indokolását a teljesítőképesség és a teljesítési készség meghatározása tekintetében. Kifejtette, hogy adósságspirál tudatos létrehozása, a már meglévő követeléseknek újabb valótlan tartalmú szerződéseken alapuló követelések értékesítéséből befolyó, visszafizetési kötelességgel járó pénzüsségekből való kifizetése egyet jelent a teljesítőképesség hiánya tudatában történő kötelezettségvállalással, ami pedig a jogtalan haszonszerzési szándékkal történő tévedésbe ejtés. Így az alapügyben eljáró bíróságok törvényesen állapították meg VI. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét csalás büntetében, melyet bűnsegédként követett el.

[115] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a Szegedi Törvényszék 7.B.592/2010/2879. számú és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.498/2023/99. számú ítéletét Terhelt6 VI. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[116] 7.4. A Legfőbb Ügyészség a BF. 1194/2024/2. számú nyilatkozatában Terhelt4 X. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[117] Kifejtette, hogy a X. rendű terhelt védője által megjelölt eljárási szabálysértés felülvizsgálat alapja nem lehet, hiszen az kizárólag az I. rendű terhelt tekintetében állapítható meg, azonban a X. rendű terhelt tekintetében nem. Álláspontja szerint a Be. 590. § (11a) bekezdésének megsértése relatív eljárási szabálysértés, így a Be. 608. §-ban meghatározott feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti felülvizsgálati ok megállapítására nem vezethet.

[118] A Legfőbb Ügyészség a védőnek a bünszervezetben elkövetés hiányára történő hivatkozását nem tartotta alaposnak.

[119] A már ismertetett nyilatkozatban foglaltakkal egyező érvelés után rámutatott arra, hogy a jogerős ítéletben a X. rendű terhelttel szemben kiszabott 3 év 6 hónap szabadságvesztés nem haladja meg a terhére megállapított bűncselekmények Btk. Általános Része és Különös Része figyelembevételével meghatározott öt évtől tizenöt évig terjedő halmazati büntetési tételkeretét, hanem az törvényi minimum alatt, enyhítő szakasz alkalmazásával került megállapításra, így a X. rendű terhelt esetében akkor sem lehetne szó törvénysértő büntetés kiszabásáról, ha a bünszervezet megállapítása törvénysértő lenne.

[120] Ezen túlmenően – részletes és a BF.1444/2024/2. számú nyilatkozatával egyező érvelés mellett melyet a Kúria a jelen végzés indokolásának [71]-[100] bekezdésében már ismertetett – arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alapügyben eljáró bíróságok jogerős ítéletben törvényesen szabtak ki vele szemben mint bünszervezetben elkövetővel szemben büntetést.

[121] Az irányadó tényállás szerint ugyanis a X. rendű terhelt tevékenységével érintett bünszervezetek az I. rendű és a IV. rendű terheltek személye köré szerveződtek, ezek a személyek működtették ténylegesen azokat a gazdasági társaságokat, amelyek a konstrukcióban bérbeadóként szerepeltek, azaz a bünszervezet élén a bérbeadó cégek tényleges irányítói voltak. Az I. rendű terhelt alkalmazottjaként Terhelt4 X. rendű terhelt adminisztratív feladatokat látott el, továbbá az cég11 formális ügyvezetőjeként összekapcsolta az I. rendű és IV. rendű terhelt által vezetett bünszervezeteket, mivel korábban a IV. rendű terhelt alkalmazottja volt.

[122] Kiemelte, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint is az adminisztrációs jellegű tevékenység, az iratok elkészítése, aláíratatása kapcsán is bünszervezetben való közreműködésként kell értékelni az olyan magatartásokat, amikor a terhelt tudatában van annak, hogy a tényállásban írt magatartását olyan szervezett elkövetői csoport részeként

valósítja meg, amely hosszabb időre szervezett és amelynek célja a súlyos bűncselekmények elkövetése. Ebből következően a X. rendű terhelt vonatkozásában is helyes az a megállapítás, hogy ilyen módon közreműködött az I. rendű terhelt által létrehozott bűnszervezetben, melynek következő szintjén állt a XXIII. rendű és XXIV. rendű terheltek tevékenysége.

[123] Érvelése szerint Terhelt4 X. rendű terhelt tudata a bűnszervezet tárgyi elemeit is átfogta, mivel valótlan tartalmú bérleti szerződések létrejöttében működött közre, maga is aláírt bérleti szerződéseket az cég11 mint bérbeadó képviselőjeként, ennek során több terhelttel is közvetlen kapcsolatba került. A hierarchikus felépítéssel is tisztában volt, hiszen őt magát is az I. rendű és a IV. rendű terheltek utasították, másrészt általa is tudottan ugyanilyen jellegű kapcsolat állt fenn az I. rendű és az V. rendű, illetve a IV. rendű és a XXXVII. rendű terheltek között. Így mindkét esetben tisztában volt azzal, hogy egy hosszabb időtartamra létrehozott bűnözői csoport tagjaként vesz részt súlyos bűncselekmények elkövetésében.

[124] Így az I. rendű és a IV. rendű terheltek által létrehozott bűnözői csoport mind ez elkövetéskor, mind az elbíráláskor hatályos Btk. szerinti bűnszervezet fogalmának megfelelt.

[125] A Legfőbb Ügyészség kifejtette továbbá, hogy a felülvizsgálati indítványnak a büntetés enyhítésére való hivatkozása valójában a büntetés-kiszabást támadja, melyre azonban anyagi jogszabálysértés hiányában nincs törvényes lehetőség.

[126] A kifejtettek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a Szegedi Törvényszék 7.B.592/2010/2879. számú és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.498/2023/99. számú ítéletét Terhelt4 X. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[127] 7.5. A Legfőbb Ügyészség a BF. 1258/2024/2. számú nyilatkozatában Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[128] Kiemelte, hogy valamely felülvizsgálati ok pusztá említése, a törvénytörvény megismétlése nem ad alapot érdemi felülvizsgálati eljárás lefolytatására, így a védőnek a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában meghatározott felülvizsgálati okra hivatkozó, azonban azt megalapozó érveket nem tartalmazó indítványa a törvényben kizárt (BH 2018.42.).

[129] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint felülvizsgálati ok tekintetében észrevételezte, hogy az indítvány a bűnszervezet törvénytörvény megállapítására vonatkozó okfejtésen kívül nem tért ki arra, hogy ezzel összefüggésben miben látja a XXXII. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetés törvénytörvény jellegét.

[130] Alaptalannak tartotta a bűnszervezetben elkövetés hiányára történő védői hivatkozást. Kifejtette, hogy a bűnszervezeti elkövetés megállapítása nem minősítési, hanem büntetés-kiszabási kérdés, így a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában írt felülvizsgálati ok körében vizsgálendő. Ugyanakkor a bűnszervezetben történő elkövetés törvénytörvény megállapítása nem feltétlenül eredményezi törvénytörvény büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg. A jogerős ítéletben a XXXII. rendű terhelttel szemben kiszabott 2 év szabadságvesztés nem haladja meg a terhére megállapított bűncselekmények Btk. Általános Része és Különös Része figyelembevételével meghatározott halmazati büntetési tételkeretét, hanem – figyelemmel Terhelt5 XXXII. rendű terhelt bűnössége alapját képező legsúlyosabb bűncselekmény: az 1978. évi IV. törvény 318. § (7) bekezdés b) pontja szerinti csalás büntetettére irányadó, öt évtől tíz évig terjedő büntetési tételkeretre, és az ezen alapuló, az 1978. évi IV. törvény 85. § (3) bekezdése szerinti öt évtől tizenöt évig terjedő halmazati büntetési keretre – az a kiszabható törvényi minimum alatt, enyhítő szakasz alkalmazásával került megállapításra, ezért jelen

ügyben a XXXII. rendű terhelt esetében akkor sem törvénysértő büntetés, ha a bűnszervezet megállapítása törvénysértő lenne.

[131] Ezen túlmenően – részletes és a BF.1444/2024/2. számú nyilatkozatával egyező érvelés mellett {melyet a Kúria jelen végzés [71]-[100] bekezdésében már ismertetett) – arra az álláspontra helyezkedett, hogy jelen ügyben nem csupán törvénysértő büntetés kiszabására nem került sor a XXXII. rendű terhelttel szemben, hanem az alapügyben eljáró bíróságok jogerős ítéletben törvényesen szabtak ki vele szemben, mint bűnszervezetben elkövetővel szemben büntetést. Mindennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a bűnszervezetben elkövetés ismérvei a XXXII. rendű terhelt tekintetében mind az elkövetéskor, mind az elbíráláskor hatályos törvényi rendelkezések mentén is hiánytalanul megvalósultak.

[132] Az irányadó tényállás szerint Terhelt5 XXXII. rendű terhelt terhelt13 II. rendű és egyéb érdekelt17 III. rendű terhelt köré szerveződött bűnszervezetek működésében vett részt, melynek kapcsán az irányadó tényállás részletesen rögzíti a bűnszervezet alá-főlé rendeltséget tükröző felosztását.

[133] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint helytállóan állapították meg az alapügyben eljáró bíróságok, hogy Terhelt5 XXXII. rendű terhelt tudata a bűnszervezet tárgyi elemeit átfogta. E vonatkozásban kiemelte, hogy XXXII. rendű terhelt a II. rendű és III. rendű terhelt köré szerveződött bűnszervezetek mindegyikét támogató terhelt12 XI. rendű terheltén keresztül szükségszerűen tudomással bírt arról, hogy az ügyben jelentős szerepe van a cég10-nek és az cég1-nek, mivel az ő részükre állított ki szállítói számlákat, továbbá a cég10-vel maga is bérleti szerződéseket kötött. E Kft. részéről a bérleti szerződést egyéb érdekelt17 III. rendű terhelt, míg az cég1 részéről – a XXXII. rendű terhelt által kiállított valótlan tartalmú szállítói számlákkal érintett eszközökkel összefüggő – bérleti szerződéseket terhelt13 II. rendű terhelt írta alá. A XXXII. rendű terhelt ezáltal tudta, hogy a bűncselekménysorozat elkövetésében legalább hárman részt vesznek. Érvelése szerint e tekintetben annak nincs jelentősége, hogy tudta-e a XXXII. rendű terhelt, hogy a II. rendű és a III. rendű terhelt külön-külön is bűnszervezetet épített ki.

[134] A bűnszervezet fogalomrendszerében a „hosszabb időre szervezettség” – a 4/2005. Büntető Jogegységi határozat okfejtése tükrében – nem az alanyi bűnösség kérdése, hanem a bűnszervezet fogalmi elemeinek része. Így annak megítélése során közömbös, hogy a XXXII. rendű terhelt csak rövidebb ideig vett részt a csoport tevékenységében. A jogegységi határozat szerint pedig akár egyetlen cselekmény eseti jelleggel történő megvalósítása mellett is lehetővé teszi a bűnszervezeti elkövetés felrovását, ha az elkövető tudata kiterjed arra, hogy magatartásával bűnszervezet által elkövetett bűncselekményhez kapcsolódik. A XXXII. rendű terhelt tudomással bírt a cég10, az cég1, cég12 szerepéről, a XXXVIII. rendű terheltet ő kérte meg arra, hogy a cég12 felé állítson ki valótlan tartalmú számlákat, továbbá ismerte cég13 szerepét és érkezett hozzá pénz a cég14-től is. Így a hat hónapon át több alkalommal történt valótlan tartalmú okiratok aláírása folytán a XXXII. rendű terheltnek tisztában kellett lennie azzal, hogy egy, a bűncselekmények elkövetésére már kidolgozott rendszerbe lépett be, melynek a bővítéséhez is hozzájárult. Ezen túlmenően tudta azt is, hogy a cselekmények végső haszonélvezői a cég10-t és az cég1-t irányító személyek, az ő érdekükben eljárva vállalta azt, hogy a többi terhelt által kidolgozott módszer szerint vesz részt – jutalék ellenében – a bűncselekmények elkövetésében – az általa ismerten közvetítő szerepet betöltő – a XI. rendű terhelt kezdeményezésére. A XXXII. rendű cselekvősege részben a hamis számlák kiállításában, részben több fiktív bérleti szerződés aláírásában és pénz felvételében nyilvánult meg, melynek során nyilvánult meg 74.379.000 forint haszonból részesült. Mindezek alapján – a Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint – okszerűen volt következtetést az ítéletábra a XXXII. rendű terhelt vonatkozásában a bűnszervezetben elkövetésre.

[135] Kifejtette továbbá, hogy önmagában a büntetés csak akkor képezheti a felülvizsgálati eljárás tárgyát, ha az a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve volna a nemében és/vagy mértékében törvénysértő, jelen ügyben azonban ez nem állapítható meg.

[136] Mindezek tükrében azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal támadott elsőfokú, és másodfokú ítéletet XXXII. rendű terhelt vonatkozásában hatályában tartsa fenn.

[137] 8. A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára Terhelt3 IV. rendű terhelt védője, Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt6 VI. rendű terhelt és védője, Terhelt4 X. rendű terhelt védője, Terhelt10 XIII. rendű terhelt és védője, Terhelt2 XIV. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt és védője, Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője, valamint Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védője tett észrevételt.

[138] 8.1. Terhelt3 IV. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványát továbbra is fenntartotta, a Legfőbb Ügyészség átiratárát megalapozatlannak találta. Változatlan álláspontja szerint az I. rendű terheltre vonatkozó hatályon kívül helyezésről szóló döntés alapjául szolgáló eljárási szabálysértés nem kezelhető elkülönítetten, figyelemmel arra, hogy az ügyben érintett bünszervezetek az I. rendű és – többek között – a IV. rendű terheltek köré szerveződtek, az érintett szervezetek együttműködtek, számos ponton összefonódtak, az I. rendű és a IV. rendű terhelt által vezetett bünszervezeteket pedig a X. rendű terhelt tevékenysége összekapcsolta. Nem kívánatos eljárásjogi helyzetnek tartotta, hogy az I. rendű terhelttel szemben megismételt eljárásban a terheltek tanúként vegyenek részt. Mindezek alapján változatlanul fenntartotta álláspontját, amely szerint az I. rendű terhelttel szemben megállapított eljárási szabálysértés védencével szemben is megalapozza a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését.

[139] Előadta, hogy a IV. rendű terhelt részvétel iránti szándékát mutatja és kétséget kizáróan „visszakötelezésnek” az a tény, hogy a tárgyalás jogáról való lemondása után ismét megjelent a törvényszék előtt, így a jelenlét jogáról pedig csak bírósági engedéllyel mondhatott volna le. Nem tartotta elfogadhatónak a jelenlétről való ismételt lemondás hallgatólagos tudomásulvételét, mivel azt a bíróságnak végzéssel kellett volna engedélyeznie. Ennek hiányában a IV. rendű terhelt részvétele nélkül megtartott tárgyalási határnapokon a felülvizsgálati ok megvalósult.

[140] Hangsúlyozta azt is, hogy a kézbesítési megbízott útján történő értesítés elmaradása ugyancsak rendkívül súlyos eljárási szabálysértés.

[141] 8.2. Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt10 XIII. rendű terhelt, Terhelt2 XIV. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt és Terhelt8 XXXVI. rendű terhelt védője – döntőrészt egyező tartalommal előterjesztett – észrevételükben felülvizsgálati indítványaikat továbbra is fenntartották.

[142] Valamennyien hangsúlyozták, hogy az eljáró bíróságok és a Legfőbb Ügyészség jogi álláspontja is teljes egészében téves, mivel sem a konspiratív jelleg, sem a hierarchikus felépítés nem állt fenn, melyek hiányában nem lehetséges a bünszervezeti elkövetést megállapítani. Kifejtették, hogy az egyes csoportok vezetői és a többi terhelt közötti kapcsolatban minimális elkülönültség volt a feladatmegosztást illetően, hiszen a terheltek egy része a tényállás értelmében bűncselekmény előkészítésében, más része az elkövetésben vett részt. Ebből álláspontjuk szerint csak arra lehet következtetni, hogy jól elkülöníthető feladatmegosztásra alapuló vezető-vezetett, kapcsolat nem volt, az I. rendű, II. rendű, III. rendű és a IV. rendű terhelt irányító szerepe minimális alá-fölérendeltségi viszonyt jelentett.

[143] A 4/2005. Büntető Jogegységi határozatra, a Bfv.720/2007/8. számú határozatra, a bünszervezet fogalmát módosító törvény indokolására és a Palermói Egyezményre is utalva

kifejtették, hogy legalább három személy együttműködése esetén szükségképpen megjelenik bizonyos alá-fölérendeltség, és kell lennie egy vezetőnek, aki irányít, kiosztja a feladatokat. Úgy foglaltak állást, hogy a tényállás alapján jól elkülöníthető, feladatmegosztásra is vonatkozó vezető-vezetett, utasító-utasított személyi kapcsolat, azaz „klasszikus” hierarchia nem volt.

[144] Rámutattak arra, hogy a joggyakorlat alapján a bíróság által megállapított és a Legfőbb Ügyészség által is leírt folyamatokban a bünszervezet megállapításához szükséges konspirációra jellemző, a tevékenység elrejtését szolgáló cselekmények (telefonok gyakori cseréje, fedőnevek, kódolt nyelv használata) nem merültek fel, így a konspiratív működés lényegi elemei hiányoztak, a terhelték magatartása csupán összehangolt, de nem felderítést megakadályozó működésmód volt. Mivel álláspontjuk szerint a bünszervezet fogalmi elemei és annak felismerése esetükben hiányzik, az eljáró bíróságok jogsértően rótták a terheltre a bűncselekmények bünszervezetben történt elkövetését, ennek következtében pedig a kiszabott büntetés is eltúlzóan súlyos.

[145] Az V. rendű terhelt mindemellett arra is hivatkozott, hogy a tényállásnak az ő szerepéről tett megállapításai egy általa nem is ismert tanú vallomásán alapulnak, aki egyezség keretében saját felelősségét úgy igyekezett csökkenteni, hogy „koholt váddal” illette őt.

[146] 8.3. Terhelt6 VI. rendű terhelt védője észrevételében a felülvizsgálati indítványban foglaltakat továbbra is fenntartotta. Álláspontja szerint amennyiben a bünszervezeti elkövetést az eljáró bíróságok tévesen állapították meg, a büntetés kiszabására ez esetben is – függetlenül attól, hogy annak mértéke a bünszervezeti elkövetés miatt megemelt büntetési tételkeretet elhagyva az alapbűncselekményhez tartozó büntetési tételkereten belül marad – nem megfelelő törvényhelyek alkalmazásával került sor, azaz anyagi jogszabálysértés történt, amely ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való alapjoggal.

[147] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévedtek a bünszervezet kapcsán, mivel a hierarchikus szervezettség és a konspiratív működés nem valósult meg. Kiemelte, hogy a VI. rendű terhelt esetében legfeljebb azt lehet megállapítani, hogy közreműködött a váddal érintett bérleti szerződések megkötésében, arról azonban nem volt tudomása, hogy hosszan tartó, súlyos bűncselekmények elkövetésére került sor; tudata azt sem fogta át, hogy bűncselekmény elkövetése is megvalósulhat azzal, ha ő közvetít a felek között. Hozzátette, hogy ezen túlmenően senkivel nem volt alá-fölé rendeltségi viszonyban, és senkinek az utasításait nem hajtotta végre.

[148] Érvelése szerint a bünszervezeti minősítés tartalmi elemeinek vizsgálata a teljes eljárás során elmaradt, különös tekintettel védenre e körben releváns tudattartamára, enélkül azonban nem lehet következtetést vonni a bünszervezeti elkövetésre.

[149] Sételmezte, hogy az elsőfokú bíróság a bünszervezet kapcsán a VI. rendű terhelt alanyi oldalához nem rendelt bizonyítékokat, pusztán arra hivatkozott, hogy elegendő az a körülmény, miszerint egy központi szereplő köré több elkövető szerveződött. Aggályosnak tartotta, hogy a másodfokú bíróság e kérdésekkel egyáltalán nem foglalkozott, az ítéletben a védelem erre irányuló fellebbezését indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta.

[150] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítélete azt tekintette konspiratív működésnek, hogy a bérló cégek vonatkozásában fiktív szállítói számlák, bérleti szerződések keletkeztek a csoport tényleges tevékenységének elrejtése céljából, és ehhez társította a további legális működés látszatát keltő magatartásokat (bankszámlára befizetés, további okiratok készítése, stb.). Hozzátette, hogy a másodfokú bíróság ítélete ezt megerősítve azt is rögzítette, hogy a konspiráció nem feltétlenül jelenti azt, hogy a bünszervezetben elkövetők tevékenysége a

külvilágtól teljesen elzártan, leplezetten zajlik, hanem azt célozza, hogy tevékenységük a külvilág felé legálisnak tűnjön.

[151] Előadta, hogy az eljáró bíróságok tévedtek, amikor a terheltek közötti összehangolt magatartás (kommunikáció) helyett az elkövetés módját és eszközeit kívánták konspirációnak beállítani, azonban erre alapozva bünszervezeti elkövetés nem állapítható meg. Rámutatott arra, hogy az eljáró bíróságok a bünszervezeti elkövetés alapjául szolgáló konspiratív működést egyáltalán nem tudták alátámasztani.

[152] Hangsúlyozta, hogy a szervezett elkövetéshez a konspirált működés, a környezet, tanúk, tettesek akár erőszakos módszerekkel való befolyásolása, a hatóságok, törvényhozó szervezetek tagjai közé történő beépülés és ehhez hasonló magatartásformák szükségesek, amelyek a jelen ügyben nem valósultak meg, az együttműködés kizárólag a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges mértékű volt.

[153] Utalt arra is, hogy a 4/2005. Büntető jogegységi határozat alapján a bünszervezet megállapításához elengedhetetlen, hogy az elkövető tudata a Btk. értelmező rendelkezései között meghatározott tárgyi ismérveket, illetve az ezeknek megfeleltethető „életbeli tényeket” átfogja, márpedig ez a VI. rendű terhelt kapcsán nem került bizonyításra, sőt védelem a bünszervezettel kapcsolatos tudati vizsgálata teljesen elmaradt.

[154] A felülvizsgálati indítványában foglaltakkal egyezően megismételte, hogy tévedtek az eljáró bíróságok, amikor a csalás elkövetési magatartásának megvalósulását a valótlan tartalmú bérleti szerződések a bérelő cégek képviselői részéről történő felhasználásában látták, amely így alkalmas volt a takarékszövetkezetek tévedésbe ejtésére. A tényállásban leírt pénzügyi konstrukció kapcsán rámutatott arra, hogy a folyósítás feltételeit a takarékszövetkezetek és a bérbeadó cégek közötti szerződések tartalmazták, nem pedig a bérbeadó cégek és bérelő cégek között keletkezett bérleti szerződések. Ismét hangsúlyozta, hogy keretszerződés nélkül a bérleti szerződésre a takarékszövetkezet sem folyósítani, sem egyéb más tranzakciót végezni nem tudott, azaz a tévedésbe ejtésre sem kerülhetett sor.

[155] Amennyiben csalás valósult meg, kizártnak tartotta, hogy az a bérleti szerződések valótlanúsága miatt történt, mivel a takarékszövetkezetek nem a bérleti szerződések, hanem a bérbevevők gazdasági adatai alapján folyósítottak. Mivel a bérleti szerződések nem voltak szükségesek a kiutaláshoz, azokkal nem volt lehetséges tévedésbe ejteni a sértetteket, vagyis nem volt tévedésbe ejtés, és így nem lehet szó csalásról. Továbbra is állította, hogy nem került elő egyetlen olyan bizonyíték sem, amely azt igazolta volna, hogy védelem tudta, hogy a bérelő társaságok által szolgáltatott adatok nem valósak.

[156] 8.4. Terhelt6 VI. rendű terhelt észrevételében sérelmezte, hogy az egyesítéssel érintett felülvizsgálati indítványok között nem szerepel terhelt12 XI. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány.

[157] Álláspontja szerint a Szegedi Törvényszék súlyos kötelességzegést követett el, amikor ítéletének meghozatala előtt nem helyezte hatályon kívül terhelt16 XIX. rendű terhelttel kapcsolatban 2018. június 8. napján véglegessé vált 7.B.592/2010/2102-II. számú felfüggesztő végzését, és nem folytatta le ellene a teljes elsőfokú eljárást, annak ellenére, hogy a felfüggesztés hatályon kívül helyezése alapjául szolgáló adatok, körülmények már ismertek voltak az ítélet meghozatala előtt. Álláspontja szerint ezt támasztja alá, hogy 2018-2022. között a XIX. rendű vádlott az ellene folyó más büntetőeljárásban aktívan részt vett, tárgyalásokon jelen volt, ellene ítélet született, egy 2022. január 31. napján kelt elmeorvosszakértői vélemény szerint pedig sem fizikai, sem mentális akadálya nincs annak, hogy a tárgyaláson megjelenjen és védekezzen. Súlyos mulasztásként értékelte, hogy a Szegedi Törvényszék úgy hozott ítéletet a jelen eljárásban, hogy a XIX. rendű vádlottal szemben az eljárást nem folytatta le, amely mulasztás okozta jogsértést úgy lehet feloldani, ha

ő, mint „közvetlenül és nagymértékben érintett” terhelt részt vehet a XIX. rendű vádlottal szemben lefolytatott eljárásban.

[158] 8.5. Terhelt⁴ X. rendű terhelt védője észrevételében a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát tévesnek és alaptalannak tartotta, a felülvizsgálati indítványát fenntartotta.

[159] Hangsúlyozta, hogy felülvizsgálati indítványában nem az I. rendű, hanem a X. rendű terhelt tekintetében hivatkoztak eljárási szabálysértésekre, felülvizsgálati indítványa lényege szerint az I. rendű terheltre hasonlóan védenecse esetében is az ítélet hatályon kívül helyezése lett volna a törvényes megoldás. Rámutatott arra, hogy az I. rendű és a X. rendű terhelt cselekményei közti összefüggésre tekintettel nem lehetséges csak egyikük esetében hatályon kívül helyezni a határozatot, a tettesi és részesi cselekmény ugyanis szorosan összekapcsolódik. A Be. 590. § (11) és (11a) bekezdésére hivatkozva kifejtette, hogy bár a hatályon kívül helyezés oka valóban nem védenecsenél jelentkezett, az I. rendű terhelt szabályszerű idézése és ennek következtében részvétele esetén a „bizonyítás más irányt is vehetett volna”, amelynek eredményeképp akár eltérő tényállás megállapítása sem lett volna kizárt. Hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság nem tette egyértelművé, hogy a megismételt eljárásban várható-e a tényállás módosulása, eltérő minősítés és büntetés kiszabása, amely pedig az ítélet belső arányosságára is kihatással lehet.

[160] Álláspontja szerint a X. rendű terhelt szándékos összekötő szerepe nem következik abból, hogy a IV. rendű terhelt alkalmazottja volt, eljárása során felettese utasítását hajtotta végre, tudata nem fogta át a bünszervezeti létet és működést, mindössze azzal volt tisztában, hogy a számlák fiktívek, az általa aláírt szerződések hamisak. Kifejtette, hogy a felettes-beosztott kapcsolat fennállásából eredő utasításokat végrehajtó magatartás nem egy bünszervezet hierarchikus felépítését, hanem egy természeténél fogva alá-fölérendeltségi munkakapcsolatot igazol. Állította, hogy a X. rendű terhelt tudata mindössze azt fogja át, hogy felettese utasítása szerint jár el és nem azt, hogy bünszervezet tagjaként cselekszik.

[161] A BH 2011.4.97. számú határozatra hivatkozva megjegyezte, hogy a Legfőbb Ügyészség álláspontjától eltérően a gyakorlatban olyan megközelítés is létezik, amely szerint a bűncselekmény törvénysértő minősítése esetén a büntetés akkor is lehet törvénysértő, ha az a helyes minősítésnek megfelelő büntetési tételkeretbe esik. A Bfv.II.158/2023/9. számú határozatra utalással kifejtette, hogy a kiszabott büntetés akkor is lehet törvénysértő, ha a büntetési tételkeret szempontjából ugyan megfelelő, ám a helyes minősítés alapján eltúlzottan súlyos vagy enyhe. Rámutatott, hogy a BH 2024.29 számú döntés szintén úgy foglal állást, hogy a törvényes tételkeret közt kiszabott büntetés is lehet törvénysértő, a minősítő körülmények közül akár csak egynek az elmaradása is érintheti a büntetés mértékét, ha az már nem felel meg a bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának. A védő megítélése szerint ez az álláspont az irányadó a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) és bb) alpontja esetében is.

[162] 8.6. Terhelt¹⁰ XIII. rendű terhelt védője észrevételében a XIII. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvánnyal egyetértett.

[163] Álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok törvénysértően állapították meg, hogy a XIII. rendű terhelt cselekményét bünszervezetben követte el, ebből következően az ítélet törvénysértő. A BH 2011.97. és a BH 2016.234. és a Bfv.1643/2015/4. számú határozatokra utalással kifejtette, hogy felülvizsgálatnak a bünszervezet törvénysértő megállapítása miatt is van helye, mivel annak alapján változik az irányadó büntetési tételkeret, így ez akkor is érinti a büntetés mértékét és törvényességét, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad.

[164] Kifejtette, hogy a XIII. rendű terhelt esetében a jogerős ítélet alapján nem állapítható meg a bünszervezetben történt elkövetés, a tényállás ugyanis nem tartalmazza a bünszervezet

megállapításához szükséges feltételek fennállását, és adós maradt azon magatartások leírásával, melyek a bünszervezet tárgyi fogalmi ismérveinek megfeleltethetők.

[165] Rámutatott arra, hogy önmagában a bűncselekmény leplezése, titokban tartása nem konspiráció, viszont a XIII. rendű terhelt tekintetében az ítélet nem tartalmaz adatot a rendszerszerű együttműködés által megkívánt kooperáción túlmutató szervezetségre, magatartása nem volt a külvilág felé rejtett, és nem feltételezett összehangolt tevékenységet. Kifejtette, hogy a XIII. rendű terhelt tudata nem fogta át a bünszervezet fogalmának tárgyi ismérveit, az ezeknek megfeleltethető tényeket, és azzal sem volt tisztában, hogy a cselekményeket „többszereplős szervezet” követi el.

[166] Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy a Kúria a XIII. rendű terhelt felülvizsgálati indítványának adjon helyt, mellőzze a bünszervezetben történt elkövetés megállapítását, és szabjon ki lényegesen enyhébb büntetést. Indítványozta a szabadságvesztés féléveszakítását is.

[167] 8.7. Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője észrevételében felülvizsgálati indítványát fenntartotta.

[168] Előadta, hogy az ügyészi állásponttal szemben a védencével szemben kiszabott büntetés akkor is támadható, ha az a büntetési tételkeret határain belül marad. Rámutatott arra, hogy a bünszervezet törvénysértő megállapítása folytán a XXXII. rendű terhelt elesett a felfüggesztett szabadságvesztés büntetés lehetőségétől, hiszen ez kötelező rendelkezés, az eljáró bíróság e körben nem mérlegelhetett.

[169] A BH 2016.234. számú eseti döntésre hivatkozva kifejtette, hogy a bünszervezet törvénysértő megállapítása felülvizsgálati okot képez, ha az ítélet szankciórendszere e körülményhez igazodik, hozzátéve, hogy XXXII. rendű terhelt esetében éppen ez a helyzet, a végrehajtandó szabadságvesztés büntetés kiszabása nem bírói mérlegelés eredménye, hanem „jogi kényszer” volt, hiszen a bünszervezeti elkövetés miatt nem volt lehetőség végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabására. Tévesnek, törvénysértőnek és a kúriai gyakorlattal ellentétesnek tartotta a Legfőbb Ügyészség álláspontját, amely szerint a bünszervezet megállapítása nem minősítési, hanem büntetés-kiszabási kérdés. Nem értett egyet azzal sem, hogy a végrehajtási fokozat és a feltételes szabadság kizárása csak járulékos következmény, nem önálló joghátrány és mint ilyen ugyancsak nem támadható felülvizsgálat során.

[170] Álláspontja szerint a bünszervezet nem a büntetés-kiszabás körébe tartozik, hanem minősítő körülmény, amely a büntetés jogalapját, tételkeretét, végrehajtási fokozatát, és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét is érdemben befolyásolja, és mint ilyen, felülvizsgálatban támadható.

[171] Előadta, hogy a Legfőbb Ügyészség a BH 2016.234 számú eseti döntésből egyes állításokat kiragadott, jóllehet a határozat éppen azt mondja ki, hogy a bünszervezet önálló jogi minősítés. Ellentmondásosnak tartotta az ügyészi álláspontot, amennyiben a bünszervezetet büntetés-kiszabási körülménynek tekinti, de nem vitatja, hogy annak megállapítása súlyosabb büntetéshez vezet, amelyeket azonban felülvizsgálatban mégsem támadható joghátránynak tekint. Kifejtette, hogy az eljárás során nem merült fel bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a XXXII. rendű terhelt tudta volna, hogy bünszervezet tagjaként cselekszik, ezt látta igazolva abban is, hogy e körben az első- és a másodfokú bíróság másképp foglalt állást. Úgy ítélte meg, hogy a XXXII. rendű terhelt tekintetében nem volt bizonyított a bünszervezethez szükséges szervezetség, tartósság, hierarchia és feladatmegosztás.

[172] Álláspontja szerint az eljárás során a bíróságok nem vették figyelembe a tudatos gondatlanság lehetőségét. Kifejtette, hogy tévedett a másodfokú bíróság, amikor a család

tekintetében a bérbeadók és a bérlők közti szerződéseket vizsgálták, a bérbeadók és a takarékszövetkezetek közti keretszerződéseket pedig nem. Csalás csak akkor állapítható meg, ha a terheltek a – valótlán értéket képviselő szerződésekkel elért összegű – keretszerződés alapján úgy értékesítettek a takarékszövetkezeteknek követeléseket, hogy tisztában voltak azzal, hogy a bérlők nem tudnak teljesíteni. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem állapította meg a terheltek terhére rótt bűncselekmények eredményét, és nem tett megállapítást az elkövetési magatartások és az eredmény közti okozati összefüggésre sem.

[173] Kifejtette, hogy a „túlszámlázás” csak akkor bűncselekmény, ha a piaci érték lényeges torzítása és a megtévesztési szándék egyaránt bizonyított, azonban sem a vádiratban, sem az ítéletben nem szerepel az értékaránytalanságot alátámasztó szakértői vélemény. A 32/a. tényállási pont esetében hiányolta a teljesítés lehetetlenségének szakértői bizonyítását, a 32/b. vádpont kapcsán pedig arra mutatott rá, hogy nem bizonyított a megtévesztési szándék és nincs adat arra sem, hogy a XXXII. rendű terhelt a bűncselekmény elkövetésének célzatával tisztában volt.

[174] Eljárási hibaként rótta fel, hogy a bíróságok nem adtak számot egy bizonyítási indítványa sorsáról, és a bünszervezet megállapítása több terhelt esetében tényleges bizonyíték-értékelés nélkül történt meg. Emellett több terhelt esetében is elmaradt a bünszervezeti struktúra, hierarchia vagy más feltételek fennállásának bizonyítása, a terheltekhez köthető gazdasági társaságok „valós” vezetőjének megállapítására kizárólag tanúvallomások alapján, más bizonyítékok beszerzése nélkül került sor. Kifogásolta, hogy a bíróság önellentmondó vagy egymásnak ellentmondó vallomásokat fogadott el és nem értékelte egyes vallomások változását, továbbá nem vizsgálta a szerződésben szereplő gépek létezését, forgalmi értékét, a számlák megalapozottságát. Sérelmezte, hogy a bíróságok nem vették figyelembe a jutalékrendszert és a visszaosztási mechanizmust, a terheltek zsarolásra, fenyegetésre utaló vallomásait, továbbá nem vizsgálták a kezesek és szívességi közreműködők büntetőjogi felelősségét, valamint a drogproblémával küzdő terhelt beszámíthatóságát. Úgy ítélte meg, hogy a bíróság a „formális ügyvezetők” vallomása alapján, a tényleges elkövetők megállapítása nélkül ítélte el a terhelteket, emellett nem rendelt el írásszakértői vizsgálatot a hamisított vagy vitatott aláírásokkal ellátott szerződések kapcsán és ezt a védelem számára sem tette lehetővé, a kárösszeg megállapításához pedig nem vett igénybe szakértőt. Kifogásolta azt is, hogy a bíróságok nem elemezték a terheltek tudattartalmát, tényként kezelték a szándékosságot, nem indokolták megfelelően egyes terheltek elítélését.

[175] Álláspontja szerint az MNB 2004. évi Aranykönyve szerinti pénzügyi adatokból az állapítható meg, hogy a takarékszövetkezetek nem voltak károsultak és ezt támasztják alá a 2005-2007. évi adatok is, azaz a csalás egyik tényállási eleme nem valósult meg, ebből következően a XXXII. rendű terhelt bűnsegédként nem működhetett közre a csalás elkövetésében.

[176] **III.** 1. Terhelt3 IV. rendű, Terhelt6 VI. rendű, Terhelt4 X. rendű és Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa részben törvényben kizárt, részben alaptalan, míg Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt10 XIII. rendű, Terhelt2 XIV. rendű terhelt, Terhelt1 XXIII. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt és Terhelt8 XXXVII. védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány törvényben kizárt.

[177] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. §-a alapján a bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen vehető igénybe.

[178] A Be. 648. § a)-d) pontja a felülvizsgálat okait a tárgyuk szerint csoportosítva jelöli meg, azonban ez nem jelenti azt, hogy bármely anyagi vagy eljárásjogi szabálysértés megnyitná a felülvizsgálat lehetőségét. A törvényi szabályozásból ugyanis egyértelműen

kiolvasható, hogy a jogalkotó a jogbiztonság követelményének megfelelően kivételesen és kizárólag a legsúlyosabb anyagi jogi és eljárásjogi szabálysértések esetén teszi lehetővé azt, hogy az anyagi jogerő áttörhető legyen.

[179] A felülvizsgálatra okot adó anyagi jogszabálysértéseket a Be. 649. § (1) bekezdés a)-c) pontjai, az eljárási jogszabálysértéseket a Be. 649. § (2) bekezdés a)-f) pontjai sorolják fel kimerítően.

[180] A Be. 659. § (2) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati indítványokat a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján, a Be. 659. § (5) bekezdésének főszabálya értelmében a felülvizsgálati indítványban megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül azzal, hogy a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be [Be. 659. § (6) bekezdés].

[181] Amennyiben a felülvizsgálati indítvány a felülvizsgálat okát nem jelölte meg, a Kúria – a következetes gyakorlatának megfelelően – az indítványt jelen ügyben is a tartalma szerint vizsgálta meg.

[182] 2. A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálatát elsőként a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott eljárási okok alapján végezte el, mivel a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont] a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését vonja maga után, melynek következtében az anyagi jogszabálysértéseket sérelmező indítvány(ok) vizsgálata okafogyottá válik {BH 2024.32. [54] bekezdés}.

[183] 2.1. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság az ügyszólató határozatát a Be. 607. § (1) bekezdés b) pontjában, vagy a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[184] Felülvizsgálati okot jelentő eljárási szabálysértés az is, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező [Be. 608. § (1) bekezdés d) pont].

[185] Mindenekelőtt azt szükséges rögzíteni, hogy a törvény a felülvizsgálatra jogosultak körét meghatározza. A Be. 651. § (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a terhelt javára az ügyészségen és a terhelten kívül a védője terjeszthet elő felülvizsgálati indítványt. A Be. 651. § (1)-(2) bekezdése, továbbá a felülvizsgálat terjedelmét meghatározó Be. 659. § (5)-(6) bekezdése alapján a felülvizsgálat – erre alapot adó ok esetén is – csak arra a terheltre nézve folytatható le, akinek javára vagy terhére felülvizsgálati indítványt nyújtottak be (EBH 2013.B.2.II.).

[186] A Kúria a felülvizsgálatot hivatalból nem terjesztheti ki az alapügy olyan terheltjére, akire felülvizsgálati indítványt nem terjesztettek elő (BH 2018.7.). Az eljárási szabálysértések kapcsán is csak azokra a terheltekre vonatkozóan bírálhatja felül a megtámadott határozatokat, akik terhére vagy javára a felülvizsgálati indítványt előterjesztették; ezért a védő a felülvizsgálati indítványában csak olyan felülvizsgálati okra hivatkozhat, amely a saját védencét érinti (BH 2016.170.II.). A védő csak a védencére nézve jogosult felülvizsgálati indítványt előterjeszteni, ezért az ügyben szereplő más terhelttel kapcsolatos eljárási szabálysértésre nem hivatkozhat (BH 2018.10.).

[187] Felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügyszólató határozat felülbírlatára és a jogerő feloldására csak annak a terheltnek a tekintetében kerülhet sor, akire nézve a felülvizsgálati ok megvalósult.

[188] Jelen ügyben a másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla azt állapította meg, hogy terhelt11 I. rendű terhelt lakcímének ismertté válásától kezdődően hirdetményi kézbesítésnek már nem volt helye, így az I. rendű terhelt idézése a vele szemben a Be. CII. Fejezete szerint

folyó eljárásban nem volt szabályszerű, ezáltal a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. Ebből következően a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti abszolút hatályon kívül helyezési ok megvalósult, mely az I. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését vonta maga után.

[189] Terhelt3 IV. rendű és Terhelt4 X. rendű terhelt védője tehát olyan feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés megvalósulását állították, mely kizárólag az I. rendű terheltet érintette, a IV. rendű és a X. rendű terheltet azonban nem, így a felülvizsgálati indítványuk ebben a részében törvényben kizárt. Ugyanez a megállapítás tehető a VI. rendű terheltnek a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében foglalt azon kifogásra is, miszerint az elsőfokú bíróság a XIX. rendű terhelt tekintetében annak ellenére nem rendelkezett a felfüggesztett büntetőeljárás folytatásáról, hogy a szakvélemény szerint ennek nem volt akadálya.

[190] Felülvizsgálatot csak az abszolút eljárási szabálysértések alapoznak meg, így a Be. 609. § (1) bekezdésében írt relatív eljárási szabálysértések nem nyitják meg a rendkívüli jogorvoslat lehetőségét.

[191] Ebbe a körbe tartozik, így felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható a X. rendű terhelt védője által hivatkozott Be. 590. § (11) és (11a) bekezdésének állított megsértése is.

[192] A IV. rendű terhelt és a X. rendű védője ezért is szükségesnek tartotta a hatályon kívül helyezést, mert az I. rendű terhelt vonatkozásában az új eljárás e terheltek tekintetében is eredményezheti eltérő tényállás megállapítását. A X. rendű terhelt védője emellett azt is érvként hozta fel, hogy amennyiben az I. rendű terhelt jelen lett volna az alapeljárásban, a bizonyítási eljárás más irányt is vehetett volna, mely kihathatott volna a X. rendű terheltekre vonatkozó tényállásra is.

[193] Erre tekintettel már itt szükséges röviden kitérni azon alapvető törvényi rendelkezésekre, miszerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés], továbbá az eljárási törvény a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelését is kizárja [Be. 659. § (1) bekezdés]. Ennek megfelelően nem lehet felülvizsgálat tárgya, hogy az eljárásban a terhelt személyes részvétele, vallomása, illetve beadványainak tartalma vezethetett volna-e más terhelt számára kedvezőbb ügydöntő határozat meghozatalához, mivel az ilyen tartalmú érvelés az alapügyben eljáró bíróságok bizonyíték-értékelési tevékenységét és ezen keresztül az irányadó tényállást vonja kétségbe.

[194] A X. rendű terhelt védőjének indítványa ezen túlmenően Terhelt4 X. rendű terheltet érintően olyan érvelést nem tartalmaz, mely szerint az ő jelenléti joga, a tárgyaláson való kötelező terhelti jelenlét eseteit meghatározó Be. 428. § (1) bekezdése sérült volna, és ezáltal a Be. 608. § (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés és erre tekintettel a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott felülvizsgálati ok e terhelt tekintetében megvalósult volna.

[195] 2.2. A IV. rendű terhelt védője a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti eljárási szabálysértés megvalósulását látta abban is, hogy a IV. rendű terhelt úgy maradt távol egyes határnapokról, hogy az elsőfokú bíróság – megsértve a Be. 431. § (3) bekezdését – nem engedélyezte számára a tárgyaláson való jelenlétről történt ismételt lemondását.

[196] Az iratok alapján a következők rögzíthetők:

- Terhelt3 IV. rendű terhelt a 2021. január 23. napján kelt, ügyvédi ellenjegyzéssel ellátott nyilatkozatában a tárgyaláson való jelenlét jogáról – a Be. 430. § (4)-(7) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények ismeretében – lemondott, és a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával a ügyvédi irodát bízta meg. ügyvéd1 ügyvéd a kézbesítési megbízást elfogadta. A IV. rendű terhelt egyidejűleg a törvényszéknek címzett kérelmében az eljárás távollétében történő megtartását kérte arra hivatkozással, hogy több egészségi problémával is küzd, és

esetleges megbetegedéseivel az eljárást nem kívánja akadályozni. Az okiratok benyújtására 2021. január 28. napján került sor (elsőfokú bírósági iratok 2598. sorszám).

- A IV. rendű terhelt az ezt követő 2021. április 26. napjára kitűzött tárgyalási határnapon megjelent és úgy nyilatkozott, hogy „nem kívánom akadályozni az egészségügyi problémám miatt az eljárást, emiatt került sor arra, hogy élni kívántam a távollétes eljárás lehetőségével, de mégis eljöttem”. A tárgyalási jegyzőkönyv nem tartalmazza az elsőfokú bíróság arra vonatkozó tájékoztatását, hogy a IV. rendű terhelt a tárgyaláson való jelenlétről ismét csak a bíróság engedélyével mondhat le (7.B.592/2010/2634. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv).

- A törvényszék a IV. rendű terheltet szóban idézte a következő tárgyalási határnapokra, melyek közül a 2021. április 28. és május 26. napján megjelent, majd a 2021. szeptember 13. napjára kitűzött tárgyaláson szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg arra hivatkozással, hogy kórházi kezelés alatt áll. Egyúttal védője bejelentette, hogy a IV. rendű terhelt ismételtlen kérni fogja a tárgyalás távollétében történő megtartását (7.B.592/2010/2679. számú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal).

- A IV. rendű terhelt a védője által 2021. szeptember 15. napján benyújtott beadványában egészségi állapotára hivatkozással – a korábbival egyező tartalmú, 2021. szeptember 14. napján kelt nyilatkozat csatolásával – ismételtlen lemondott a tárgyaláson való jelenlét jogáról és védőjét újra megbízta a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával (elsőfokú bírósági irat 2682. sorszám).

- A törvényszék a nyilatkozat megtételét a jegyzőkönyvben rögzítette, azonban a tárgyaláson való jelenlét jogáról történő ismételt lemondás engedélyezése tárgyában végzést nem hozott, a IV. rendű terheltet a további tárgyalási határnapokra nem idézte, azokról nem is értesítette. A IV. rendű terhelt a tárgyalási határnapokon ezt követően már nem jelent meg.

[197] A Be. 428. § (1) bekezdésének előírása szerint a vádlott jelenléte a tárgyaláson akkor kötelező, ha

a) a tárgyaláson való jelenlét jogáról a 430. § (1) bekezdése szerint nem mondott le,

b) a bíróság kötelezi a tárgyaláson való jelenlétre.

[198] A vádlott a Be. 430. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglalt feltételek együttes fennállása esetén a tárgyaláson való jelenlét jogáról a vádemelés után bármikor lemondhat, amennyiben védővel rendelkezik és a védőt megbízta a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával.

[199] A törvény meghatározza a tárgyalásról lemondás alaki követelményeit is. Ennek értelmében a vádlott e nyilatkozatot a bíróság előtt szóban vagy a védője által ügyvédi ellenjegyzéssel ellátott okiratban teheti meg [Be. 430. § (2) bekezdés]. Tartalmi követelmény mindkét esetben az, hogy – a tárgyalási jegyzőkönyvből, illetve a bírósághoz címzett iratból – egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a vádlott a nyilatkozatát a Be. 430. § (4)–(7) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények ismeretében tette meg.

[200] E jogkövetkezmények lényege, hogy

- a tárgyalást a továbbiakban a vádlott távollétében is meg kell tartani, továbbá az eljárást is be lehet fejezni,

- a vádlottnak szóló ügyiratokat pedig – a tárgyaláson való jelenlétre kötelező végzés és az idézés kivételével – a kézbesítési megbízott részére kell kézbesíteni [Be. 430. § (4) és (7) bekezdés].

[201] A Be. 136. § (2) bekezdés a) pontja szerint a terhelt érdekében kézbesítési megbízottként kizárólag a védője járhat el. Ebből következően kézbesítési megbízás csak a védőnek adható [Be. 430. § (1) bekezdés b) pont].

[202] A lemondó nyilatkozat, illetve következményei – a már kifejtettek szerint – lényeges garanciális eljárási jogokat és kötelezettségeket érintenek. Ezért amennyiben a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról nem az ismertetettek szerint, a törvénynek megfelelő módon és formában mondott le (vagyis a lemondás a törvényi feltételeknek nem felelt meg), vagy a törvény szerint a tárgyalásról lemondása hatályát veszti, akkor a vádlott tárgyalásról való távolléte – egyéb, a távolmaradását lehetővé tevő törvényi ok hiányában – a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértést valósít meg.

[203] A bíróság a Be. 428. § (2) bekezdés a) és b) pontjában foglalt indokok alapján a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott vádlottat kötelezheti a tárgyaláson való jelenlétre, illetve a vádlott a tárgyalási jelenléttel kapcsolatos döntésen később maga is változtathat, az ügydöntő határozat kihirdetéséig bejelentheti, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni [Be. 431. § (1) bekezdés]. A törvény alapján ilyen nyilatkozatnak kell tekinteni (vélelmezni) azt is, ha a vádlott olyan közlést tesz, amely értelmében a tárgyalás, illetve a bizonyítás lefolytatását, egyes bizonyítási eszközök megvizsgálását közvetlenül figyelemmel kívánja kísérni vagy abban tevőlegesen részt kíván venni, különösen, ha vallomást vagy észrevételt kíván tenni, továbbá akkor is, ha vallomást vagy észrevételt tesz [Be. 431. § (1) és (2) bekezdés]. A vádlott ismételt távolléte ezt követően is engedélyezhető, azonban ez már a bíróság döntésétől függ [Be. 431. § (3) bekezdés]. A Be. 449. § (3) bekezdés f) pontja alapján a bíróság nem ügydöntő végzéssel határoz a vádlottnak a tárgyaláson való jelenlét jogáról ismételt lemondásának engedélyezése tárgyában.

[204] Szükséges utalni arra is, hogy amennyiben a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról szabályszerűen lemondott, a visszatérése az eljárásban való fellépését igényli (BH 2022.67.II.). Ez történhet kifejezetten a további részvételi szándéokra utaló bármilyen nyilatkozattal [Be. 431. § (1) bekezdés], de ráutaló magatartással akként is, hogy az értesítés alapján a tárgyaláson megjelenik, és ott vallomást vagy észrevételt tesz, vagy kihallgatottakhoz kérdést intéz [Be. 432. § (2) bekezdés]. Ha azonban a vádlott írásban tesz észrevételt, amelyben nem utal arra, hogy a továbbiakban a tárgyaláson részt kíván venni – és a Be. 431. § (1) és (2) bekezdése szerinti akaratkifejezés sem állapítható meg – akkor pusztán ebből a tényből nem juthat a bíróság arra a megállapításra, hogy a vádlott a tárgyalásra „visszakötelezte” magát. Így ebben az esetben a tárgyaláson való részvétele nem válik kötelezővé.

[205] Ugyanígy, amennyiben a vádlott a folytatólagos tárgyalásokon megjelenik, de vallomást, észrevételt nem tesz, hanem azon passzívan vesz részt, nem lehet akként tekinteni, hogy a távolmaradáshoz való jogát elvesztette volna, és ez nem eredményezheti azt sem, hogy tárgyalásonként újra kell kérelmeznie a távolléte engedélyezését {Hkf.I.575/2023/16., indokolás [109]-[110] bekezdés}.

[206] Jelen esetben nem erről van szó, hiszen Terhelt3 IV. rendű terhelt a tárgyaláson való jelenlétéről lemondó nyilatkozatát közvetlenül követő, 2021. április 26. napjára kitűzött tárgyalási határnapon megjelent, egyúttal kifejezésre juttatta, hogy mivel egészségi állapota lehetővé tette, a tárgyaláson jelen kívánt lenni. E magatartásából pedig az következik, hogy tárgyalást, bizonyítás lefolytatását közvetlenül kívánta figyelemmel kísérni [Be. 431. § (2) bekezdés]. Ezen szándékára utal az is, hogy a következő két tárgyalási határnapon szintén jelen volt. Mindezekből következően megállapítható, hogy Terhelt3 IV. rendű terhelt a Be. 430. § (1) bekezdésében meghatározott nyilatkozata hatályát veszttette, a tárgyaláson való megjelenése kötelezővé vált.

[207] A IV. rendű terhelt ezt követően, szabályszerű szóbeli idézés ellenére a 2021. szeptember 13. napjára kitűzött – nem érdemi – tárgyalási határnapon nem vett részt, majd 2021. szeptember 15. napján újfent csatolta a Be. 430. § (1) bekezdése szerinti, a korábbival egyező tartalmú nyilatkozatot. Az elsőfokú bíróság azzal, hogy a IV. rendű terheltet a további

tárgyalási határnapokra nem idézte, tudomásul vette és hallgatólagosan ismét engedélyezte számára a jelenlétről való lemondást. Jelen esetben – szemben a IV. rendű terhelt védőjének álláspontjával – a Be. 449. § (3) bekezdés f) pontja szerinti alakszerű határozat meghozatalának hiányában is egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a IV. rendű terhelt megjelenését a nyilatkozat benyújtását követően már ismét nem tartotta szükségesnek, tehát a IV. rendű terhelt tárgyalási jelenléte a továbbiakban nem volt kötelező. Kétségtelen, hogy a Be. 431. § (3) bekezdése szerinti, az ismételt lemondás engedélyezéséről szóló végzés meghozatalának elmulasztásával eljárási szabálysértés valósult meg, ez azonban nem tartozik a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt, felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértések közé {Bfv.I.274/2021/14., indokolás [116] bekezdés}.

[208] 2.3. A IV. rendű terhelt védője felróta azt is, hogy a törvényszék a IV. rendű terheltet a kézbesítési megbízottja útján nem értesítette szabályszerűen a 2021. október 11., 2022. január 10. és február 7. napjaira kitűzött tárgyalási határnapokról.

[209] A Be. 112. § (1) bekezdése alapján a tárgyaláson való jelenlét jogáról történő lemondás esetén a bíróságnak a terheltet az eljárási cselekményekről – így az elsőfokú tárgyalási határnapokról és a másodfokú nyilvános ülésről is – értesítenie kell. A Be. 430. § (4) bekezdése alapján az értesítést a kézbesítési megbízottnak kell kézbesíteni, aki köteles azt a megbízójának eljuttatni [Be. 136. § (5) bekezdés].

[210] Az értesítés azt jelenti, hogy annak címzettje az adott eljárási cselekményen jelen lehet, de jelenléte nem kötelező. A büntetőeljárásról szóló törvény azonban csak a kötelező jelenlét megsértéséhez fűz feltétlen hatályon kívül helyezési okot. Az értesítés körében megállapítható eljárási szabálysértés csak relatív eljárási szabálysértés megállapítására vezethet, vagyis, ha az értesítést a bíróság elmulasztotta, az nem vezet az ítélet mérlegelést nem tűrő megsemmisítéséhez, és ekként felülvizsgálat alapja sem lehet {BH 2022.67. [145] és [147] bekezdés}.

[211] A IV. rendű terhelt értesítésének elmaradása tehát csupán relatív eljárási szabálysértésként értékelendő, feltétlen hatályon kívül helyezést [Be. 608. § (1) bekezdés d) pont] nem von maga után, így felülvizsgálati okot sem jelent.

[212] 2.4. Terhelt6 VI. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványában felróta az első- és másodfokú bíróság indokolásának hiányos voltát.

[213] A Be. az indokolási kötelezettség teljesítésével kapcsolatban csak azt tekinti feltétlen hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértésnek, ha az ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont].

[214] Az indokolási kötelezettség megsértése kizárólag a rendes jogorvoslat keretében vezethet hatályon kívül helyezéshez [Be. 609. § (2) bekezdés d) pont], de a rendkívül jogorvoslatként szabályozott felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat.

[215] A Be. 451. § (5) bekezdése alapján a határozat indokolása a bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló, jelentős tényeket és körülményeket, valamint a határozat alapjául szolgáló jogszabályokat tartalmazza.

[216] Ennek megfelelően az indokolás rendeltetése

- egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése (a tényállás),
- másfelől számadás a döntéshozatali tevékenységről (a tényálláson kívüli indokolás). A tényállás és a tényálláson kívüli indokolás megkülönböztetése a vizsgált feltétlen eljárási szabálysértés szempontjából alapvető jelentőségű (BH 2022.319.).

[217] A VI. rendű terhelt védőjének indítványában megjelölt eljárási szabálysértés megállapítására tehát kizárólag az vezet, ha az ellentét a büntetőjogi főkérdések – a bűnösség

megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében áll fenn a rendelkező rész és az indokolás között.

[218] A jogerős ítélet rendelkező részének és indokolásának feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező ellentétére azonban valójában a VI. rendű terhelt védője nem hivatkozott. Olyat ugyanis nem állított, hogy az eljárás bíróságok a VI. rendű terhelt bűnösségét kimondó rendelkező résszel ellentétesen az indokolásában a felmentését eredményező érvelést rögzítettek volna. Ezzel szemben az indítványok épp VI. rendű terhelt bűnösségére, illetve a bünszervezetre vonatkozó ítéleti megállapításokat, a bizonyítékok értékelését, és az elsőfokú bíróság ezekből levont, a VI. rendű terhelt elítélését eredményező következtetéseit támadta.

[219] 2.5. A Kúria hivatalból elvégzett vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] során felülvizsgálatot megalapozó más eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bekezdés] sem észlelt.

[220] 3. A Be. 648. § a) pontja alapján a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen anyagi jogszabálysértés esetén is helye van felülvizsgálatnak.

[221] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[222] E felülvizsgálati ok akkor valósul meg, ha a jogerős ítélet tényállásában leírt cselekmény nem bűncselekmény, vagy a bíróság a tényállásban rögzített büntethetőséget kizáró, vagy büntethetőséget megszüntető ok ellenére mégis megállapította a terhelt bűnösségét.

[223] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[224] Az ilyen indítvány a bűnösség megállapítását nem, csupán a kiszabott büntetés nemét és/vagy mértékét kifogásolja, a cselekmény téves minősítésére vagy a Btk. büntetés kiszabására vonatkozó más, kötelező és mérlegelést nem tűrő szabályának megsértésére hivatkozással.

[225] 3.1. Terhelt6 VI. rendű terhelt védője a Be. 648. § a) pontját jelölte meg a felülvizsgálat egyik okaként, azonban azt nem határozta meg, hogy a Be. 649. § (1) bekezdésében felsoroltak közül melyik anyagi jogszabálysértést látja fennállni. A felülvizsgálati indítvány tartalmi vizsgálata alapján az állapítható meg, hogy a VI. rendű terhelt védője egyrészt a csalás tényállási elemeinek hiányát állítva a VI. rendű terhelt bűnösségének megállapítását kifogásolta, mely hivatkozása a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti ok alapján bírálendő el, míg az indítvány bünszervezet fennállását vitató részben a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontja körébe tartozik.

[226] Mindkét felülvizsgálati ok esetében érvényesül a tényálláshoz kötöttség, ennek megfelelően a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A Be. 659. § (1) bekezdése alapján e rendkívüli jogorvoslat során nincs helye a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének; a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[227] Az irányadó tényállás meghatározása körében kiemelendő, hogy az ítélkezési gyakorlat a felülvizsgálati indítvánnyal támadott ügydöntő határozatban szoros értelemben vett tényállásnál tágabban határozza meg az irányadó tényálláshoz tartozó ténymegállapítások

körét. Ennek alapján a tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő, ezért az irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (BH 2015.216.I., BH 2013.237., BH 2013.53., BH 2006.392.). A tényállás jelen ügyben is a másodfokú bíróság által tett kiegészítésekkel, helyesbítésekkel irányadó a felülvizsgálati eljárásban (EBH 2011.2385).

[228] Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.).

[229] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása. Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Az elkövető elkövetéskori tudattartalmára valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki) tényből lehet következtetni, s mint ilyen, ténykérdés. A tudati tények (szándékosság, gondatlanság) bizonyítása közvetett bizonyítás. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, amely ekként jogkérdés (BH 2021.251.). A tudattartalom ténybeli megállapítása lehet a tényállás része, ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban nem vitathatóak (BH 2011.3.). Amennyiben tehát az irányadó tényállás tartalmazza az elkövető cselekvésével kapcsolatos tudati tényeket, akkor ezekre is érvényesül a támadhatatlanság szabálya.

[230] A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállástól eltérő tények állításával a bűnösség megállapításának vitatására nincs törvényes lehetőség, a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételel vizsgálható (BH 2004.102.).

[231] A felülvizsgálat során a tényállás Be. 592. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott teljes, illetve a Be. 592. § (2) bekezdése szerinti részleges megalapozatlansága nem vizsgálható, a büntető anyagi jog szabályainak megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálendő abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített, és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.), azaz függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e (BH 2016.264., BH 2010.324.).

[232] A jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás mellett az a mérlegelő tevékenység sem támadható, mely a tényállás megállapításához vezetett. Ebből következően a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Ide értendő a bizonyítási indítványok elutasítása is, mivel ezek indokoltságát a bíróság vizsgálat tárgyává teszi, mérlegeli, azonban teljesítésüket szükségtelennek találja a tényállás tisztázásához.

[233] A Be. 163. § (1) bekezdései alapján a bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető anyagi jogi és a büntetőeljárási jogszabályok alkalmazása tekintetében az adott ügyben jelentőséggel bírnak. A Be. 163. § (2) bekezdése szerint a bizonyítás célja a tényállás alapos, hiánytalan, és a valóságnak megfelelő tisztázása. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (4) bekezdés].

[234] Az eljárási törvény a felülvizsgálat során tehát a felmerült bizonyítékok eltérő értékelésének és eltérő tényállás megállapításának lehetőségét tehát egyaránt kizárja.

[235] Mindezek alapján a tényállás tilalmazott támadásaként értékelendő és felülvizsgálati eljárásban nem vehető figyelembe a VI. rendű terhelt védőjének azon hivatkozásai, miszerint az eljáró bíróságok a szükséges terjedelemben folytatták-e le a bizonyítási eljárást,

ennek során a megalapozott tényállás megállapításához minden szükséges bizonyítékot beszereztek és értékelték-e, majd helyes következtetések alapján a VI. rendű terhelt tekintetében helytálló ténymegállapításokat tettek-e.

[236] 3.2. A korábbi Btk. 318. § (1) bekezdése szerint csalást követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz.

[237] A csalás elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés és a tévedésben tartás. Tévedésbe ejtés akkor valósul meg, ha a tévedést az elkövető tevékenysége idézi elő. Az adott helyzetben, az adott sértett megtévesztésére alkalmas szándékos tévedésbe ejtésnek kell kiváltania a megtévesztett személy vagyoni jogi rendelkezését. A törvényi tényállás akkor teljes, ha az eredmény bekövetkezik, emellett szükséges az okozati összefüggés a tévedésbe ejtés és a kár között. Csalás esetében ugyanis a kárt nem közvetlenül az elkövető megtévesztő magatartása, hanem a megtévesztett sértett vagyoni jogi rendelkezése okozza (BH 2011.160., BH 2014.69., BH 2019. 35., BH 2021.4.).

[238] A csalás tényállásszerűsége szempontjából (alanyi oldalon) annak van jelentősége, hogy az elkövetőnek kezdettől fogva, azaz az adott ügylet létrejöttékor sem volt szándékában az abból következő teljesítés megtétele. Csalás esetén ez a meglévő akarat az, amivel a megtévesztés létrejön, aminek következtében a sértett tévedésben lévén, úgy rendelkezik a vagyonáról, ahogyan azt egyébként nem tette volna (BH 2021.251.).

[239] A csalás kapcsán a teljesítőképesség és a teljesítési készség nem ugyanaz, a bűnösség kérdését ez utóbbi – akarati tényező – dönti el (BH 2011.160.).

[240] Terhelt6 VI. rendű terhelt tekintetében az irányadó történeti tényállásból a csalás valamennyi törvényi tényállási eleme felismerhető.

[241] A jogerős ítéleti tényállás szerint a bérbeadó cégek keretszerződéseket kötöttek egy vagy több takarékszövetkezettel, melyek szerint a bérbeadó a vele bérleti szerződést aláíró bérlőkkel szemben fennálló bérleti díj követeléseit egy jövőbeni keretösszeg erejéig értékesítheti a takarékszövetkezetek felé. A bérbeadó cégeknél a szerződés megkötését megelőzte egy minősítési folyamat. Miután a bérlők az önrészt megfizették a bérbeadóknak, utóbbiak a bérleti szerződéseket megküldték a takarékszövetkezeteknek a követelések értékesítése végett, melyet a takarékszövetkezetek részéről is követett egy – a gyakorlatban általában formális – minősítési folyamat. Ezután a takarékszövetkezetek átutalták a követelésvásárlások vételárát a bérbeadó cégek felé, amely a gyakorlatban a hátralévő bérleti díj 70-85%-ának kifizetését jelentette szerződésenként. Az átutalt követelésvásárlási ellentértékből a bérbeadók – kiegészítve azt a bérbevevőtől megkapott önrésszel – adásvételi szerződésekkel általában megvásárolták a szállítóktól az eszközöket, majd azt az iratok szerint átadták a bérlőknek.

[242] A bérlő kötelezettsége volt a havi bérleti díjak megfizetése a bérbeadónak, akiknek azt továbbítaniuk kellett a finanszírozó takarékszövetkezetek felé, majd a bérleti időszak végén a bérlő a bérleti tárgyat köteles volt visszaadni a bérbeadónak.

[243] A tényállás rögzíti azt is, hogy a felvázolt konstrukció lehetőséget adott visszaélésekre, mivel annak számos eleme nem volt ténylegesen ellenőrizhető. A takarékszövetkezetek ugyanis csak a bérbeadóval álltak jogviszonyban, a bérlő cégekről vagy személyekről, azok gazdasági, vagyoni helyzetéről, a bérelt tárgyakról információkkal ténylegesen nem rendelkeztek. Mivel az adósok nem közvetlenül a takarékszövetkezeteknek teljesítettek, hanem közbeiktatott céggént a bérbeadóknak, a takarékszövetkezetek közvetlenül még arról sem értesültek, ha a bérlők nem fizették a bérleti díjakat.

[244] A bérbeadó cégek a bérleti szerződéseket olyan tárgyakra kötötték, amelyek vagy nem léteztek, vagy szerződésben feltüntetett értékük eltért a valós értéktől. Több esetben magának a bérlőnek nem is volt szándékában eszköz bérelni, és nem volt lehetősége a bérleti

díj megfizetésére sem. Az idő előrehaladtával egyre több bérlő nem teljesítette fizetési kötelezettségét, így a bérbeadó cégek ennek a rendszernek a több éven keresztül fenntartása érdekében újabb és újabb bérleti szerződéseket kötöttek és az azokból származó követeléseiket folyamatosan értékesítették a különböző takarékszövetkezeteknek.

[245] A rendszer fenntartásához szükség volt bérlő pozícióban fellépő személyek, cégek felkutatására, cégek alapítására, működtetésére is, valamint olyan személyek beszerzésére is, akik anyagi ellenszolgáltatás reményében, valódi akarattal maguk alapítottak cégeket, kötöttek bérleti szerződéseket és a szükséges okiratokat is aláírták {elsőfokú ítélet [98]-[164] bekezdés}.

[246] A tényállás szerint Terhelt6 a VI. rendű terhelt tisztában volt a vázolt konstrukció minden lényeges elemével, így tudott a szerződések valótlanosságáról, a takarékszövetkezetek által nyújtott finanszírozásról, valamint arról, hogy a bűncselekménysorozat sikeres elkövetéséhez a bérbeadók, bérlők és szállítók látszólag törvényes együttműködése szükséges, melyben a II. rendű és III. rendű terhelthez kapcsolódva maga is szerepet vállalt {elsőfokú ítélet [98]-[164] bekezdés}.

[247] Az irányadó ténymegállapítások alapján nem vitás, hogy a VI. rendű terhelt számára is felismerhető volt: a bérleti szerződések megkötésének célja kizárólag a pénz megszerzése és nem a beszerzett eszközökkel folytatott tényleges és hosszabb távú gazdasági tevékenység végzése volt. Éppen ezért a bérbeadók számára nem volt jelentősége annak sem, hogy a bérlők hitelképessége megfelelő-e, a bérleti díjak megfizetése egyáltalán megtörténik-e.

[248] A létrehozott konstrukcióban kétségtelenül a takarékszövetkezetek töltötték be a pénzügyi finanszírozói szerepet. Erre tekintettel valóban helytálló a VI. rendű terhelt védőjének azon hivatkozása, hogy a keretszerződések megkötése nélkül a bűncselekmények – legalábbis ezen a módon biztosan – nem valósulhattak volna meg. Jelen ügyben azonban nem ennek van jelentősége, hanem annak, hogy a takarékszövetkezetek úgy teljesítették a keretszerződésben vállalt kifizetéseket, hogy nem voltak tisztában az általuk megvásárolt követelések alapjául szolgáló bérleti szerződések valótlan voltaival. Egyértelmű, hogy a takarékszövetkezetek részéről a hitel-visszafizetési képességet illető megtévesztő magatartás hiányában folyósításra nem került volna sor.

[249] A takarékszövetkezeteket ért kár tehát a terheltek részéről kifejtett tévedésbe ejtéssel okozati összefüggésben kialakult tévedés eredményeként tett vagyoni jogi rendelkezés hatására következett be.

[250] Mindebből egyértelműen következik, hogy a VI. rendű terhelt bűnösségének megállapítása során az eljáró bíróságok nem sértették meg a büntető anyagi jog szabályait, ezért a VI. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa a bűnösség törvénysértő megállapítására vonatkozó részében nem megalapozott.

[251] 3.3. Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványában az anyagi jogszabálysértések körében a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját is feltüntette.

[252] A Be. 652. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványban meg kell jelölni az indítvány előterjesztésének okát és célját is, vagyis a felülvizsgálati indítványt meg kell indokolni. Éppen ezért önmagában a felülvizsgálat törvényi okára hivatkozás vagy a törvényt szöveg puszta idézése, a hivatkozást alátámasztó adatok, tények, indokok hiányában, a felülvizsgálatot nem teszi lehetővé (EBH 2007.1596., BH 2018.42.).

[253] Mivel a XXXII. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványában nem indokolta meg, hogy a XXXII. rendű terhelt bűnösségének kimondását milyen indokok, érvek alapján tartja törvénysértőnek, így annak alapján a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti okból nem kerülhetett sor a felülvizsgálati eljárás érdemi lefolytatására.

[254] A XXXII. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében ismertette a csalás tényállási elemeinek hiányával kapcsolatos álláspontját, melyben a bizonyítás terjedelmét, egyes bizonyítási eszközök beszerzésének elmulasztását, a bizonyítékok értékelését, a terhelti tudattartalomra tett megállapításokat kifogásolta. Olyan tartalmú indokolást azonban ezúttal sem terjesztett elő, melyben kifejti, hogy a jogerős ítélet irányadó tényállása alapján a XXXII. rendű terhelt bűnösségének megállapítását anyagi jogi okból miért tartja törvénysértőnek.

[255] Mindezekre tekintettel a Be. 650. § (2) bekezdésében és a Be. 659. § (1) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezésekre figyelemmel a felülvizsgálati indítvány ebben a részében törvényben kizárt.

[256] 4. Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt6 VI. rendű terhelt védője, Terhelt4 X. rendű terhelt védője, Terhelt10 XIII. rendű terhelt, Terhelt2 XIV. rendű terhelt, Terhelt1 XXIII. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt, Terhelt5 XXXII. rendű terhelt védője és Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványukban a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont II. fordulatára alapítottan vitatták a bünszervezeti elkövetés megállapítását a bünszervezet egyes fogalmai elemeinek – különösen a hierarchikus felépítés és a konspiratív működés – hiányát állítva, valamint arra is hivatkozva, hogy a terheltek tudata nem fogta át a bünszervezetben való részvételt.

[257] 4.1. Ehelyütt is szükséges ismételt hangsúlyozni, hogy a Kúria a korábban kifejtettek szerint a bünszervezet fogalmai elemeinek vizsgálatakor is kötve van a jogerős ítéleti tényálláshoz, attól nem térhet el, így a felülvizsgálati indítványok bizonyítást kifogásoló, valamint a tényállás megállapításaival ellentétes érvei e felülvizsgálati ok körében is minden esetben figyelmen kívül maradnak.

[258] A bünszervezet büntető anyagi jogi fogalom, a bünszervezetben elkövetés megállapítása pedig tényből vont jogi következtetés eredménye, nem a bűncselekmény Btk. Különös Részében meghatározott minősítő körülménye, hiszen nem az adott bűncselekmény minősített esetének megállapításán keresztül fejt ki büntetési tételkeretet emelő hatását.

[259] Az elkövetés időpontjában hatályos korábbi Btk. Általános Része a 98. § (1) bekezdésében kimondja, hogy azzal szemben, aki az ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekményt bünszervezetben (korábbi Btk. 137. § 8. pont) követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a húsz évet nem haladhatja meg.

[260] A Btk. 91. § (1) bekezdése szintén a Btk. Általános Részében rendelkezik a bünszervezetben elkövetéshez kapcsolódó kötelezően alkalmazandó jogkövetkezményekről és előírja, hogy azzal szemben, aki a szándékos bűncselekményt bünszervezetben követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a huszonöt évet nem haladhatja meg. Ezzel a törvény általános jelleggel értékelt egy elkövetési körülményt, azonban ehhez nem rendelt önálló büntetési tételt, hanem csupán a tételkeret felső határát tágította (Kúria Bfv.I.606/2022/10.).

[261] A bünszervezet mint többes elkövetői forma fennállása tehát olyan büntető anyagi jogi kérdés, amelynek a büntetés kiszabása során van jelentősége, a Btk. Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után. A Kúria ezért a bünszervezet megállapítását sérelmező indítványt a büntető anyagi jog más szabályának megsértését kifogásoló tartalommal vette figyelembe (Kúria Bfv.I.1010/2019/7., Bfv.II.947/2021/9., Bfv.I.514/2022/10.).

[262] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontja alapján a kiszabott büntetés törvényessége kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott

büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239., BH 2016.264.II.).

[263] Törvénysértő büntetés címén felülvizsgálati ok az olyan anyagi jogi szabály megszegése, amely alkalmazását a büntetés meghatározása esetében a törvény az ítéldbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt az egyszerűsített felülvizsgálat (Be. XCIV. Fejezet) nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, ilyen büntetést – illetve ilyen formában joghátrányt – a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé (BH 2020.9.).

[264] A bünszervezetben elkövetés téves megállapítása miatt felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a büntetőjog szabályának megsértése okán törvénysértő büntetés kiszabására került sor (BH 2016.234.) A bünszervezet téves megállapítása tehát önmagában nem feltétlenül eredményezi törvénysértő büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg. Ezért, ha a bünszervezetben elkövetés megállapítása törvénysértő, de az nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását – vagyis a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor –, akkor nincs helye felülvizsgálatnak a feltételes szabadság kizárására és a végrehajtási fokozat megállapítására vonatkozó rendelkezéssel szemben, mivel ezek önmagukban nem valósítanak meg önálló felülvizsgálati okot (BH 2021.217.II.).

[265] A felülvizsgálati indítvány tehát a bünszervezetben történt elkövetés téves megállapítása esetén sem vezethet eredményre, amennyiben a kiszabott büntetés nem haladja meg az adott bűncselekményre vonatkozóan a Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeretet, illetve az adott ügyben irányadó általános részi, tételkeretet emelő rendelkezések – így a halmazati bünteteskiszabás, a többszörös, különös és erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó szabályok – alapján megállapított tételkeretet.

[266] Ugyancsak nem tekinthető törvénysértő büntetésnek a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségére, annak legkorábbi időpontjára, vagy a büntetés végrehajtási fokozatára vonatkozó rendelkezések körében megvalósult törvénysértés megállapítása (BH 2015.269.II., BH 2017.326.).

[267] A Btk. 2. § (1) és (2) bekezdése szerint a bűncselekményt – a törvényben meghatározott kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni. Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.

[268] A Btk. 2. §-ának téves alkalmazása csak akkor felülvizsgálati ok, ha az kihatott a bűnösség megállapítására vagy törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte (BH 2014.293.). Amennyiben az ítéletben kiszabott büntetés neme és mértéke az elkövetés és az elbírálás időpontjában hatályban volt törvény szerint egyaránt törvényesen kiszabható volt, az elkövetéskori vagy az elbíráláskori törvény téves megválasztása nem felülvizsgálati ok (BH 2015.209.).

[269] Az alapügyben eljáró bíróságok által az érintett terheltek terhére rótt legsúlyosabb bűncselekmény a korábbi Btk. 318. § (7) bekezdés b) pontja szerint minősülő csalás büntette. E bűncselekményre az elkövetéskor hatályos büntető törvény öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés kiszabását tette lehetővé, így a korábbi Btk. 85. § (2) és (3) bekezdése szerinti halmazati büntetési tételkeret öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés.

[270] A jogerős ítéletben a bíróság Terhelt9 V. rendű terhelttel szemben 3 év 6 hónap, Terhelt6 VI. rendű terhelttel szemben 3 év, Terhelt4 X. rendű terhelttel szemben 3 év 6 hónap, Terhelt10 XIII. rendű terhelttel szemben 2 év 6 hónap, Terhelt2 XIV. rendű terhelttel szemben

2 év, Terhelt1 XXIII. rendű terhelttel szemben 3 év, Terhelt7 XXVII. rendű terhelttel szemben 3 év 6 hónap, továbbá Terhelt5 XXXII. rendű és Terhelt8 XXXVII. rendű terhelttel szemben egyaránt 2 év szabadságvesztést szabott ki a korábbi Btk. 87. § (1) és (2) bekezdés b) pontja szerinti ún. enyhítő szakasz alkalmazásával. Nyilvánvaló tehát, hogy a törvényi minimumot el nem érő szabadságvesztés egyik terhelt esetében sem haladja meg a terhükre megállapított bűncselekményeknek a Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeretét, ezért a kiszabott büntetés a bűnszervezet esetleges törvénysértő megállapítása esetén sem lenne törvénysértő. Így a felülvizsgálati indítványok még abban az esetben is törvényben kizártak, ha helytállóan hivatkoztak volna a Btk. más szabályának – azaz a bűnszervezet megállapításának – megsértésére.

[271] A Kúria korábban már kitért arra, hogy ha a felülvizsgálati indítvány a felülvizsgálati okot nem jelöli meg, a Kúria – a kialakult gyakorlatának megfelelően – azt tartalma szerint vizsgálja meg. Emellett azonban azt is rögzíteni szükséges, hogy amennyiben az indítvány a felülvizsgálat törvényi okát megjelöli, ezen túlmenően azonban kizárólag általános jellegű jogi okfejtéseket, jogirodalmi álláspontokat tartalmaz, illetve jogegységi határozatok és eseti döntések lényegét ismerteti, ugyanakkor nélkülözi annak bemutatását, hogy az adott ügyben, az adott terhelt vonatkozásában az eljárási- és/vagy anyagi jogszabálysértés konkrétan miben nyilvánult meg, a Kúria nem kerül abba a helyzetbe, hogy a felülvizsgálatot az indítvány érvei alapján, érdemben elvégezze.

[272] Megállapítható az is, hogy Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt10 XIII. rendű terhelt, Terhelt2 XIV. rendű terhelt, Terhelt1 XXIII. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt és Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védőjének megegyező tartalommal előterjesztett, a bűnszervezet megállapítását sérelmező (a konspiratív működés és hierarchikus felépítés hiányát állító, továbbá a terheltekre vonatkozó tudati tényeket kétségbe vonó) felülvizsgálati indítványa a törvénysértő büntetésre, valamint a bűnszervezetre vonatkozó joggyakorlat bemutatásán túl kizárólag olyan indokokra épül, melyek szemben állnak a jogerős ítéleti ténymegállapításaival. Mivel az ilyen tartalmú indítvány – a Be. 650. § (2) bekezdésében és a Be. 659. § (1) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezésbe ütközik – ezért a törvényben kizárt.

[273] 4.2. A Kúria ugyanakkor megállapította azt is, hogy az eljáró bíróságok törvényesen szabták ki a büntetést Terhelt6 VI. rendű, Terhelt4 X. rendű és Terhelt5 XXXII. rendű terhelttel mint bűnszervezetben elkövetőkkel szemben.

[274] A bűnszervezet fogalmát a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntető törvény 137. § 7. pontjába. Ezt 1999. március 1. napjával módosította és átszámozta a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a (korábbi Btk. 137. § 8. pont). Eszerint a bűnszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bűnszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölérendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul.

[275] Ezután a bűnszervezet fogalmát a 2002. április 1. napjával hatályba lépett Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése határozta meg. Ennek alapján a bűnszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[276] A törvény miniszteri indokolása értelmében ez a bűnszervezet-fogalom megfelel az Európai Unió bűnszervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról szóló együttes fellépés (1998. december 21.) 1. Cikkében meghatározott bűnöző szervezet fogalmának,

ügyszintén a Magyarország által aláírt, a határon átnyúló szervezett bűnözés elleni ENSZ Egyezmény 2. Cikkében meghatározott bűnözői csoport fogalmának.

[277] Ezzel egyező törvényszöveg került a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[278] A Btk. 459. §-ához fűzött miniszteri indokolás tartalmazza a bűnszervezet meghatározásának alapját adó nemzetközi dokumentumokat is, így

- egyrészt az Európai Unió Tanácsának a szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló 2008/841/IB kerethatározat – mely az Európai Unió tagállamaiban a bűnszervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról szóló, 1998. december 21-i 98/733/IB együttes fellépés helyébe lépett – 1. Cikkében meghatározott bűnszervezet fogalmat,

- másrészt az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény (kihirdette: a 2006. évi CI. törvény) 2. Cikkében meghatározott szervezett bűnözői csoport fogalmat.

[279] Az Európai Unió Tanácsának 2008/841/IB kerethatározata 1. Cikk 1. pontja a következő módon határozza meg a bűnszervezet fogalmát: olyan, kettőnél több személyből álló, hosszabb időre létrejött szervezett csoport, amely összehangoltan működik, és amelynek célja az, hogy legalább négy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy annál szigorúbb szankcióval büntetendő bűncselekményeket kövessen el közvetlen vagy közvetett pénzügyi, vagy egyéb anyagi haszonszerzés érdekében.

[280] A 2. pont szerint a szervezett csoport: olyan csoport, amelyet nem véletlenszerűen hoztak létre valamely bűncselekmény közvetlen elkövetésére, és amelyben nem szükségszerű, hogy a tagoknak formálisan meghatározott szerepe legyen, hogy a tagság összetétele állandó legyen vagy hogy a csoport kidolgozott szervezeti felépítéssel rendelkezzen.

[281] Az ENSZ keretében létrejött Egyezmény a határon átnyúló szervezett bűnözés ellen 2. Cikke szerint:

[282] „Bűnöző szervezet»: hosszabb ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, ebben az Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény vagy törvénysértés céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve;

[283] »Súlyos bűncselekmény»: legalább négyévi szabadságvesztés-büntetéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető törvénysértést megvalósító magatartás;

[284] »Strukturált csoport»: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmasszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepeket kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”.

[285] A felülvizsgálati indítványok helytállóan hivatkoztak arra, hogy a Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a módosította a Btk. bűnszervezet fogalmára adott értelmező rendelkezését, mely 2019. július 10. napján lépett hatályba. Eszerint bűnszervezet a legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[286] A Kúria a Bhar.III.571/2019/41. számú határozatában ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy a módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. Ezek értelmezése a jogalkalmazó, a bíróság feladata. A jogalkalmazó Alaptörvényben rögzített köteletségének eleget téve értelmezésekor figyelembe veszi a jogszabályhoz fűzött

indokolást, azonban annak kötőereje nincs, az nem anyagi jogi szabály. A törvényi indokolás az egyes fogalmi elemek megállapításához nyújt értelmezési segítséget. Az azonban már a bíróság feladatát képezi, hogy adott tényállás alapján a bünszervezetben elkövetés megállapítható-e.

[287] Az Alkotmánybíróság a 3041/2021. (II. 19.) AB határozatában utalt rá, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak.” {3041/2021. (II. 19.) AB határozat [22]}.

[288] Az Alkotmánybíróság továbbá leszögezte: „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját kell elsősorban figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül.” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat [30]}.

[289] A Kúria ennek ismeretében alakította ki álláspontját, amely szerint a jogszabályi változás nem jelenti feltétlen a bünszervezet fogalmának jogalkalmazói újragondolását (BH 2021. 217. szám alatt közzétett Bfv.I.752/2020/17. számú határozat).

[290] Ennek megfelelően a Kúria már számos határozatában úgy foglalt állást, hogy a bünszervezet egyik új fogalmi elemként meghatározott hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervezői, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. A csoport konspiratív működése, mint a másik új fogalmi elem pedig a korábbi fogalmi elemek közül az összehangolt működésnek feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi (Bfv.I.752/2020/17., Bfv.III.1.083/2020/13., Bfv.II.322/2021/8., Bfv.II.605/2021/8.).

[291] A 4/2005. Büntető Jogegységi határozat – a bünszervezet 2019. július 10. napjától hatályos fogalma tekintetében is – irányadó az alanyi bűnösség és a bünszervezet tárgyi ismérvei közötti viszonyra. Ennek lényege, hogy elsődlegesen mindig az adott, konkrét bűncselekmény elkövetését kell vizsgálni, bizonyítani, mivel ebben áll a vád tárgyi és alanyi meghatározottsága. A bűncselekmény megvalósulását, mint tárgyi körülményt kell elhelyezni egy másik tárgyi körülmény, a bünszervezet körében. Ezután kell alanyi oldalon vizsgálni, hogy ha az elkövetési magatartás a bünszervezet keretén belüli, akkor ezt az elkövető felismerte-e. Ez megvalósulhat úgy, hogy az elkövetés még a bünszervezeten kívül kezdődik, és az elkövető csak később (közben) érzékeli, hogy bünszervezeten belül tevékenykedik, ám bent marad (folytatja vagy megismétli az elkövetést). De történhet úgy is, hogy eleve bünszervezetben, illetve ennek létrejöttével kezdődik az elkövetés. A tudati helyzet megállapítása azonban nyilvánvalóan nem feltétlenül a beismerésen alapul, hanem a bünszervezet fogalmi ismérvei szerinti ténybeli körülményeken, amelyek felismerése a terhelt számára adott volt. A törvényi feltételek közül egyedül a bűncselekményre irányultság hordoz eleve jogellenes tartalmat, a többi önmagában nem. Következésképpen akkor válik

egyértelműen felismerhetővé a bűnszervezetben elkövetés, amikor a többi feltétel mellett a bűncselekményre irányultság is megjelenik.

[292] A Kúria a BH 2018.106. szám alatt közzétett döntésében rámutatott: a bűnszervezetben elkövetésre vont jogkövetkeztetésnek van helye (az egyéb törvényi feltételek megléte esetében), ha az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegűek, azok kapcsolódása a célzott és végrehajtott bűncselekményhez kölcsönös, az adott tényállásszerű elkövetési magatartás keretei közé illeszkedő cselekmény más személy előző cselekményéhez társul, avagy a célzott bűncselekmény megvalósulásához további láncolatos tevékenységet feltételez.

[293] A Kúria a korábban kifejtettek szerint a bűnszervezet fogalmi elemeinek vizsgálatakor a jogerős ítéleti tényállástól nem térhet el, ennek alapján a IV. és a VI. rendű terhelt vonatkozásában maradéktalanul megállapítható a bűnszervezet valamennyi fogalmi eleme.

[294] 4.3. Az irányadó tényállás szerint az I. rendű, II. rendű, III. rendű és Terhelt3 IV. rendű terhelt vezetésével 2002 novemberétől kezdődően több bűnszervezet jött létre, melyek tevékenysége és személyi összetétele között is részbeni átfedés volt.

[295] Az I. rendű terhelt által irányított bűnözői csoport – melyben Terhelt9 V. rendű, Terhelt4 X. rendű, Terhelt1 XXIII. rendű terhelt, valamint Terhelt7 XXVII. rendű terhelt is részt vett – 2004. május és 2006. szeptember között működött.

[296] A II. rendű terhelthez köthető bűnszervezet 2002. november és 2007. október között, a III. rendű terhelt által irányított csoport 2003. július és 2005. október között valósított meg sorozatjelleggel bűncselekményeket, melyekhez – mások mellett – Terhelt6 VI. rendű, Terhelt10 XIII. rendű, Terhelt2 XIV. rendű, valamint Terhelt5 XXXII. rendű terhelt tevékenysége kapcsolódott.

[297] A Terhelt3 IV. rendű terhelt által vezetett bűnszervezet 2005. július és 2006. november közötti időszakban működött, melynek tagja volt Terhelt4 X. rendű és terhelt17 XXXVII. rendű terhelt is {elsőfokú ítélet [98], [99], [193], [222], [238], [1260] bekezdés, másodfokú ítélet [802], [804], [835]-[846] bekezdés}.

[298] Mindezek alapján tényként állapítható meg, hogy a bűnözői csoportok tagjainak száma a törvény által megkívánt három személyt meghaladta, és az is kétségtelen, hogy az elkövetői körök működése hosszabb időt ölelt fel. Arra nem merült fel adat, hogy bármely bűnszervezet tevékenysége időben limitált vagy alkalmi jellegű lett volna. Éppen ellenkezőleg, e tényekből arra vonható következtetés, hogy valamennyi, a csoportban résztvevő terhelt szándéka határozatlan időre szervezett, tartós működésre irányult.

[299] A Kúria a teljesség érdekében utal arra is, hogy a 4/2005. Büntető Jogegységi határozat okfejtése tükrében a törvényben meghatározott „hosszabb időre szervezett” kitétel nem az alanyi bűnösség, hanem a bűnszervezet fogalmi elemei meglétének kérdése. A bűnszervezet hosszabb időre szervezettsége mellett még az is közömbös, ha a bűnszervezet valamely tagja esetlegesen csak rövidebb ideig vett részt annak tevékenységében, lévén a jogegységi határozat akár egyetlen cselekmény eseti jelleggel történő megvalósítása mellett is lehetővé teszi a bűnszervezeti elkövetés megállapítását. Éppen ezért nincs jelentősége annak, hogy Terhelt5 XXXII. rendű terhelt részvétele rövidebb, 2004 júniusától 2004 decemberéig tartó időszakot jelentett.

[300] Az ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények – a csalás büntetvének kettőtől nyolc évig, valamint öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő minősített eseteinek nagyszámú halmazában álló – elkövetése mint bűnszervezeti cél ugyancsak megállapítható.

[301] A hierarchikus szervezettség, a Kúria több eseti döntésében kimondottak szerint nem más lehet, mint feladat-meghatározás (BH 2021.217.). Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervező, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-, fölérendeltséget jelentő személyi kapcsolatnak tekintendő, amely megalapozhatja a bűnszervezet megállapítását az új fogalom szerint is (Kúria Bhar.III.571/2019/41., Bfv.II.1.418/2021/9., Bfv.I.660/2022/10.). Az utasítások tárgyát pedig értelemszerűen a szervezet tevékenységébe tartozó feladatok ellátására való felhívás képezi. A szervezet tehát abban az esetben alkot hierarchikus struktúrát, ha valamely tagja utasításokat ad a többi tag (vagy legalább a tagok egy része) számára (Kúria Bfv.II.1033/2021/32.).

[302] Egyértelmű, hogy az ennek alapjául szolgáló tényeket a tényállásnak tartalmaznia kell. Ekként a cselekményekben résztvevőkre lebontva az egyes tényállási elemekhez kapcsolódóan rögzíteni kell azokat a konkrét, a külvilágban megnyilvánuló tényeket – a feladatellátáshoz köthető megnyilvánulásokat, magatartásokat, helyszíneket, eseményeket – amelyekből a hierarchikus szervezettségre való következtetés egyértelműen levonható. Mindehhez kapcsolódóan a hierarchia fogalmának megfelelő szervezeti rendszert is fel kell vázolni a tényállásban (Bhar.II.75/2024/11.).

[303] A tényállásból a következő lényegi megállapítások emelendők ki.

[304] A bűnözői csoportok az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű terhelt köré szerveződtek. E terheltek működtették, irányították azokat a gazdasági társaságokat, akik a konstrukcióban bérbeadóként szerepeltek: az I. rendű terhelt a cég7-t, majd az cég11-t, a II. rendű terhelt az cég1-t, az cég2-t és a cég15-t, a III. rendű terhelt a cég10-t, míg a IV. rendű terhelt az cég5-t.

[305] Terhelt6 VI. rendű terhelt a II. rendű és III. rendű terhelt által irányított, regionális szervezettséget is mutató csoport tagjaként a következő szinthez tartozott, feladata a bérlők felkutatása, beszerzése, szükség esetén cégek alapíttatása, megvásárlása, bérleti szerződés aláírása, fiktív szállítói számlák beszerzése volt.

[306] Ebben a szervezetben a következő szinten helyezkedett el egyéb2 elítélt, terhelt18 VIII. rendű, terhelt19 IX. rendű, terhelt12 XI. rendű, Terhelt10 XIII. rendű, Terhelt2 XIV. rendű, terhelt20 XVIII. rendű, terhelt21 XXI. rendű, és Terhelt5 XXXII. rendű terhelt, akiknek a feladata okiratok továbbítása, valamint a legális működés látszatát keltő magatartások (pl. bankszámlákon látszólagos pénzmozgatások elvégzése, befizetések, pénzfelvételek) tanúsítása volt {elsőfokú ítélet [131] – [144] bekezdés}.

[307] Terhelt5 XXXII. rendű terhelt ugyancsak a II. rendű és III. rendű terhelt köré szerveződött, Terhelt6 VI. rendű és terhelt12 XI. rendű terheltek részvételével működő bűnszervezetekhez tartozott (32. tényállási pont). A XXXII. rendű terhelt a cég12 és cég16 ügyvezetőjeként fiktív bérleti szerződésket írt alá a cég10-vel, továbbá a XI. rendű terhelt kérésre a cég10 és az cég1 felé valótlán tartalmú számlákat állított ki, majd 41 részletben 74.379.000 forintot vett fel az általa vezetett bt.-k bankszámláiról {elsőfokú ítélet [504]-[510] bekezdés}.

[308] Terhelt4 X. rendű terhelt az I. rendű terhelthez köthető bűnszervezetben egyrészt a valótlán tartalmú bérleti szerződések és követelésvásárlási szerződések értékesítése során – hasonlóan Terhelt9 V. rendű terhelthez – adminisztrációs tevékenységet végzett, másrészt az cég11 formális ügyvezetőjeként összekapcsolta az I. rendű és IV. rendű terhelt által vezetett bűnszervezeteket (10. tényállási pont). Egyike volt azoknak, akik a IV. rendű terhelt kijelölése alapján hozzáférhettek a cégcsoport1-hez tartozó gazdasági társaságok egy helyen kezelt bélyegzőihez, számlatömbjeihez, és más bizonylataihoz {elsőfokú ítélet [354]-[371] bekezdés}.

[309] E csoport tagja volt Terhelt7 XXVII. rendű terhelt is, aki az időközben elhunyt társával létrehozta az ún. Farina cégcsoportot, melynek tagjai bérlői és szállítói pozícióban váltakozva kerültek bele az egyes szerződésekbe {elsőfokú ítélet [483]-[493] bekezdés}.

[310] A Terhelt3 IV. rendű terhelthez kapcsolódó bünszervezetben az cég5 és a cég6 eleve egy hierarchikusan felépülő cégcsoport volt. Előbbi kft. ügyvezetői tisztségét formálisan Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt látta el, melyet ténylegesen a IV. rendű terhelt irányított {elsőfokú ítélet [364]-[371] bekezdés}.

[311] Az irányadó tényállás tehát tartalmazza a szervezet működésére, felépítésére, az stratégiai irányításra, a feladatok végrehajtására, adminisztrációra vonatkozó ténymegállapításokat, az egyes terheltek feladatait, az egyes résztvevők szerepét.

[312] A jogerős ítéletben rögzített tényállás alapján a szervezet működésének konspiratív jellege is kimutatható.

[313] Ahogyan a Kúria arra már korábban is utalt, a csoport konspiratív működése a korábbi fogalmi elemek közül az összehangolt működésnek feleltethető meg, amennyiben az a kívüljáról elrejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezik.

[314] A konspiráció alatt egyfajta titkos szervezettség és leplezett működés értendő, amelynek célja a csoport tényleges tevékenységének elfedése, a hatósági felderítés megghiúsítása. A konspiratív működésnek a csoport tevékenysége és nem a bűncselekmények elkövetése tekintetében kell megvalósulnia {Kúria Bfv.II.1377/2020/12., indokolás [103] bekezdés}.

[315] A konspiratív működés attól függetlenül megállapítható, hogy a szervezet tevékenységének egyes részletei – így például a cégbejegyzések, banki átutalások, készpénzfelvételek – szükségszerűen a kívüljáról számára is nyomon követhető módon történnek, ugyanakkor a szervezet valós tevékenysége rejtve marad {Kúria Bfv.I.1467/2022/11., indokolás [182] bekezdés}.

[316] A cégbíróságon bejegyzett és nyilvántartott gazdálkodó szervezetek titokban nem működtethetők, azonban a szervezet működésének konspiratív jellegét – az adott ügyben – az adta, hogy a céghálózat működése a törvényesség látszatát keltette azért, hogy a cégek tényleges rendeltetése, bűnös tevékenysége ne derüljön ki {Kúria Bfv.I.71/2023/15., indokolás [219] bekezdés}.

[317] Jelen ügyben is pontosan erről van szó, hiszen a terheltek részvételével működő bünszervezetek működése csak látszólag volt legális, azonban valós tevékenységük rejtve maradt, pontosan ennek érdekében, egymással is együttműködve hozták létre a többszereplős, bonyolult kapcsolatrendszer, melyben a valótlan tartalmú bérleti szerződések és fiktív számlák kiállítására sor került.

[318] Emellett a bünszervezetekben érvényesült egyfajta „belső konspiráció” is, hiszen a tényállásból kitűnően az alsóbb szinten részt vevő tagoknak a szervezet teljes tevékenységére, illetve egymás pontos feladatkörére vonatkozó ismeretei nyilvánvalóan a feladatuk ellátásához szükséges mértékre szorítkoztak.

[319] Ezért a tényleges tevékenységet a kívüljáról elrejtve megvalósított, összehangolt cselekmény a bünszervezet megállapításához szükséges konspiratív működés fogalmának megfelel. A törvény nem kíván meg az „átlagos” vagy „szokásos” szervezettség mértékét meghaladó többletkörülményt a konspiratív működés megállapításához (Bfv.II.1377/2020/12.).

[320] Szó sincs tehát arról, hogy terheltek magatartása csalás tényállási elemeinek kimerítésén ne mutatna túl és ne hordozná magában a legsúlyosabb megítélés alá eső többes elkövetői forma, a bűnszervezet jegyeit.

[321] Az irányadó tényállás alapján aggálytalanul megállapítható, hogy a VI. rendű, X. rendű és XXXII. rendű terheltek minden olyan ténnyel tisztában voltak, melyek a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott fogalmát alkotják. Ugyanígy annak megállapítása is törvényes, hogy a bűnszervezetnek az elkövetéskor hatályos, a korábbi Btk. 137. § 8. pontjában meghatározott valamennyi (a hierarchikus felépítést és a konspiratív működést nélkülöző) feltétele szintén megvalósult.

[322] Mindezek alapján a VI. rendű, X. rendű és XXXII. rendű terheltek védői által a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont második fordulatra hivatkozással előterjesztett felülvizsgálati indítványok nem alaposak.

[323] Amennyiben a felülvizsgálattal érintett cselekmények elbírálásához kapcsolódó anyagi jogszabálysértés nem valósult meg, a büntetés önálló vizsgálatára nincs törvényes lehetőség. Ilyen esetben nem vizsgálható az sem, hogy a bíróságok a büntetés-kiszabás során a büntetés célját (Btk. 79. §), a büntetéskiszabás elveit [Btk. 80. § (1) bekezdés], illetve a büntetés-kiszabás során értékelhető súlyosító és enyhítő tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény iránymutatásait miként vették figyelembe (BH 2019.158.II., BH 2016.264.II.).

[324] 5. A VI. rendű terhelt védője által megjelölt Be. 648. § d) pontja alapján a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye a Kúria Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén. További törvényi feltétel azonban, hogy a felülvizsgálati indítvány – ezen okra hivatkozással – csak akkor terjeszthető elő, ha az eltérés a büntető anyagi jog szabályainak a Be. 649. § (1) bekezdésben meghatározott megsértését eredményezte vagy a Be. 649. § (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezett [Be. 649. § (6) bekezdés].

[325] A Kúria jogértelmezésétől való indokolatlan – és a Be. 649. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott eljárásjogi vagy anyagi jogi szabálysértést eredményező – eltérést új felülvizsgálati okként a Be. 2021. április 1. napján hatályba lépett módosítása teremtette meg, összhangban az új jogorvoslati formaként létrehozott, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. §-ában szabályozott jogegységi panasz eljárással.

[326] A megjelölt felülvizsgálati okot a Be. 876/A. §-a értelmében kizárólag a bíróság 2020. július 1. napján vagy azt követően meghozott ügydöntő határozatok vonatkozásában lehet alkalmazni.

[327] A közzétett bírószági határozattól való eltérésen alapuló felülvizsgálat mindig két felülvizsgálati ok egyidejű megvalósulását feltételezi; a közzétett határozattól való eltérés mellett jelen kell lennie a felülvizsgálatot megalapozó anyagi vagy eljárásjogi törvénysértésnek is. Ebből viszont az következik, hogy ha a közzétett határozattól való eltérésre való hivatkozás nem alapos, az állított anyagi vagy eljárásjogi törvénysértés önmagában is felülvizsgálatot alapozhat meg. Az indítvány elutasítására pedig csak akkor kerülhet sor, ha az indítvány érvelése sem a Be. 649. § (6) bekezdése, sem pedig a Be. 649. § (1) vagy (2) bekezdése szerinti valamely felülvizsgálati ok feltételeinek egyaránt nem felel meg.

[328] A Be. 649. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgálati ok tehát a Kúria Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérésre alapítható.

[329] A Bírószági Határozatok Gyűjteménye a Bszi. által létrehozott, annak 163-165. §-aiban szabályozott, online bárki által elérhető és kereshető hivatalos gyűjtemény, amely a

törvényben meghatározott bírósági határozatokat anonimizált formában, de egyebekben változtatás nélkül és a törvényben előírt körben teljes körűen tartalmazza.

[330] A szabályozásból eredő további követelmény, hogy az eltérés alapjául hivatkozott határozatot a Kúria hozza meg. A Kúriát a 2012. január 1. napján hatályba lépett Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése határozta meg – történelmi elnevezését helyreállítva – a legfőbb bírósági szervként.

[331] Mindezt összegezve a Be. 649. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgálati okra történő hivatkozásnak csak az alábbi feltételek együttes fennállása esetén van lehetőség:

- a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozatot a bíróság 2020. július 1. napján vagy azt követően hozta,

- a felülvizsgálattal támadott határozattól való eltérést megalapozó határozatot a Kúria hozta és az 2012. január 1. napját követően a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétételre került,

- valamint a felülvizsgálati indítvány tartalmazza annak megjelölését, hogy az állított eltérés a büntető anyagi jog mely szabályának (1) bekezdésében meghatározott megsértését eredményezte, vagy a 649. § (2) bekezdésében meghatározott, mely eljárási szabálysértést eredményezett (BH 2022.320.).

[332] Jelen ügyben a jogerős, ügydöntő határozat meghozatalára 2020. július 1. napját követően került sor. Az is rögzíthető ugyanakkor, hogy a VI. rendű terhelt védője által hivatkozott határozatok közül a Bfv.III.700/1997/7. (BH 1998.110.) számú és a Bfv.734/2009/5. (BH 2010.141.) számú határozatokat nem a Kúria, hanem a Legfelsőbb Bíróság hozta 2012. január 1. napját megelőzően, a Kúria Bfv.II.351/2012/22. (BH 2013.55. 11.) számú határozatának közzétételére pedig a Bírósági Határozatok Gyűjteményében nem került sor. Így az ezektől való eltérés felülvizsgálat alapja nem lehet.

[333] A VI. rendű terhelt védője által hivatkozott határozatok közül kizárólag a Kúria Bfv.868/2012/14. (BH 2014.103.I.) számú ítélete lehet alapja a Be. 649. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgálati ok vizsgálatának.

[334] A Be. 652. § (1) bekezdéséből eredő törvényi követelmény azonban, hogy az indítványozónak meg kell jelölnie a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatának azon részét is, amelytől a felülvizsgálattal támadott ügydöntő határozat eltér. Ez utóbbi magában foglalja az ügyszakosságot és a jogi megítélés eltérő elbírálásának bemutatását, azaz azon jogilag releváns tények megjelölését, amelyek a hivatkozott és a támadott határozat alapjául szolgáló tényállásban azonosak, majd annak kifejtését, hogy ezen azonos tényeket a bíróság a két határozatban mennyiben bírálta el eltérően (Kúria Bfv.II.746/2021/9., Kúria Bfv.II.185/2023/12., Kúria Bfv.I.895/2023/10).

[335] A VI. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa a fentieknek megfelelő tartalmú érvelést nem tartalmaz, sőt maga emeli ki, hogy a határozatra a maga egészében kíván az eltérés alapjaként hivatkozni.

[336] Ezért a Be. 648. § d) pontjára hivatkozással – a Be. 649. § (6) bekezdésében foglaltak alapján – ugyancsak kizárt a felülvizsgálati eljárás lefolytatása.

[337] *A határozat elvi tartalma*

A tárgyaláson való jelenlétről történt ismételt lemondás engedélyezéséről szóló végzés meghozatalának elmulasztásával eljárási szabálysértés valósul meg, ez azonban nem tartozik a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt, felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértések közé. Ugyancsak relatív eljárási szabálysértés, ha a bíróság a tárgyaláson való jelenlétről lemondott terheltet elmulasztja értesíteni a tárgyalási határnapokról.

A bűnszervezet büntető anyagi jogi fogalom, a bűnszervezetben elkövetés megállapítása pedig tényből vont jogi következtetés eredménye, nem a bűncselekmény Btk. Különös Részében meghatározott minősítő körülménye, hiszen nem az adott bűncselekmény minősített esetének megállapításán keresztül fejt ki büntetési tételkeretet emelő hatását.

[338] IV. A kifejtett érvek mentén a Kúria a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján Terhelt3 IV. rendű terhelt, Terhelt6 VI. rendű terhelt, Terhelt4 X. rendű terhelt és Terhelt5 XXXII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta; míg Terhelt9 V. rendű terhelt, Terhelt10 XIII. rendű terhelt, Terhelt2 XIV. rendű terhelt, Terhelt1 XXIII. rendű terhelt, Terhelt7 XXVII. rendű terhelt és Terhelt8 XXXVII. rendű terhelt védője által előterjesztett – törvényben kizárt – felülvizsgálati indítványt a Be. 656. § (2) bekezdés a) pontja alapján elutasította.

[339] Terhelt10 XIII. rendű terhelt kirendelt védője a felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati indítványra írásbeli észrevételt tett. A kirendelt védőt tevékenységéért a felülvizsgálati eljárásban díjazás illeti meg akkor is, ha a Kúria az ügyben nem tart nyilvános ülést (BH 2019.217.III., BH 2020.287.IV.). Ezért a Kúria a védő díját a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. § (3) bekezdésére figyelemmel állapította meg.

[340] A Kúria a kirendelt védő díjaként felmerült bűnügyi költség megfizetésére a Be. 664. § (1) bekezdés 1. monda alapján – mivel a felülvizsgálati indítvány elutasítására került sor – a XIII. rendű terheltet kötelezte.

[341] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, míg a felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[342] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2025. július 8.

Dr. Gimesi Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Kardos Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró